

พัฒนาการการควบคุมตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่สาม ที่มีโนภาพแห่งตนต่างระดับกัน
ในเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์เขต 2

บทคัดย่อ

ของ

ไชยรงค์ วรรณาม

10 ส.ค. 2549

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา

มกราคม 2549

ไชยวงศ์ วรรณม. (2548). พัฒนาการการควบคุมตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่สาม ที่มีมโนภาพ
แห่งตนต่างระดับกัน ในเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์เขต 2. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิคม ดังคะพิภพ, รองศาสตราจารย์ วิชา
วิศาลภรณ์.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการการควบคุมตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่
สาม ในเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์เขต 2 โดยจำแนกตามระดับชั้นเรียน ระดับช่วงอายุ และระดับ
มโนภาพแห่งตน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย แบบวัดการควบคุมตนเอง และแบบวัดมโนภาพ
แห่งตน หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบวัดและดำเนินการวิเคราะห์
ข้อมูล หาค่าสถิติพื้นฐาน และเปรียบเทียบพัฒนาการการควบคุมตนเองของนักเรียน โดยการ
วิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two – way ANOVA) จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 636 คน ที่ได้มา
จากการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นักเรียนในระดับชั้นช่วงชั้นที่สาม ทุกระดับช่วงอายุ ตั้งแต่ช่วงอายุน้อยกว่า 13 ปีถึงช่วง
อายุมากกว่า 15 ปี มีลักษณะการควบคุมตนเองและมโนภาพแห่งตนอยู่ในระดับสูง
2. นักเรียนในระดับชั้นช่วงชั้นที่สาม ทุกระดับช่วงอายุ ตั้งแต่ช่วงอายุน้อยกว่า 13 ปีถึงช่วง
อายุมากกว่า 15 ปี มีการควบคุมตนเองไม่แตกต่างกัน
3. นักเรียนที่มีระดับมโนภาพแห่งตนสูง มีลักษณะการควบคุมตนเองสูงกว่านักเรียนที่มี
ระดับมโนภาพแห่งตนปานกลาง
4. ไม่พบว่ามีผลปฏิสัมพันธ์ที่เกิดจากความแตกต่างระหว่างระดับชั้นกับระดับมโนภาพ
แห่งตน และระหว่างระดับช่วงอายุกับระดับมโนภาพแห่งตน ที่ส่งผลร่วมกันต่อลักษณะการควบคุม
ตนเองของนักเรียน

จากผลการวิจัย สรุปภาพรวมได้ว่า นักเรียนระดับช่วงชั้นที่สาม ในทุกระดับช่วงอายุ
มีการควบคุมตนเองไม่แตกต่างกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ไม่พบว่ามีพัฒนาการของการควบคุม
ตนเองของนักเรียนในช่วงชั้นที่สาม ตามระดับช่วงอายุที่เพิ่มขึ้นจากอายุ 13 ปี ถึง 15 ปี

SELF-CONTROL DEVELOPMENT OF JUNIOR HIGH SCHOOL STUDENTS WITH
DIFFERENT LEVEL OF SELF-CONCEPT IN EDUCATIONAL AREA II, SURIN PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
CHAIYONG WORANAM

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Measurement
at Srinakharinwirot University
January 2006

Chaiyong Woranam. (2006). *Self-Control Developmint of Junior High School Students with Different Level of Self-Concept in Educational Areall II, Surin Province* . Master thesis, M.Ed. (Educational Measurement). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assist. Prof. Dr. Nikom Tangkapipop, Assoc.Prof.Wanya Wisalaporn.

The purpose of this study was to investigate the self-controlling development of the 3rd class-interval students in Surin Educational Service Area II, classified according to their level of the following concerns : class, age and self-concept. The instruments in this study were Self-Control Measurement and Self- Concept Measurement. The statistical methods for analyzing the data were standard statistics and comparison of students' self-controlling development analyzed through Two-way ANOVA from the 636 subjects gained from Two-Stage Random Sampling.

The results revealed that :

1. The 3rd class-interval students in every age interval from less than 13 to more than 15 years old possess the high level of self-control and self- concept.
2. The 3rd class-interval students in every age interval from less than 13 to more than 15 years old possess the self-control which is indifferent.
3. The students possessing the high level of self- concept have the higher self-control contrary to those possessing the medium level of self- concept.
4. These was no interaction effect caused by the differences of the class intervals, the range of ages and the level of self- concept which all affected the Self-control of the students.

According to the research, this could be implied that the 3rd class-interval students in every required age possess the indifferent self-control. In other words, this could be also restated that the self-controlling development of the 3rd class-interval students could not be shown according to the age interval from 13 to 15 years old.

ขอขอบพระคุณ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่พิจารณาให้
“ทุนทบวงมหาวิทยาลัย”
เพื่อสนับสนุนในการทำปฏิญานิพนธ์

พัฒนาการการควบคุมตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่สาม ที่มีโนภาพแห่งตนต่างระดับกัน
ในเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์เขต 2

ปริญญานิพนธ์

ของ

ไชยยงค์ วรรณาม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา

มกราคม 2549

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม ดังคะพิภพ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์วิญญา วิศาลาภรณ์ กรรมการควบคุม ปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ให้ ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากที่สุด อีกทั้งยังได้รับความกรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากรองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์ กรรมการสอบ ปริญญานิพนธ์ เพื่อให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอกราบ ขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาใช้เวลาให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำ เพื่อเป็นประโยชน์ในการแก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ ผู้บริหาร และคุณครู โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ในขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบใจนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทุกคนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์เขต 2 และบุคลากรทุกท่าน ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และคณะครู โรงเรียนบ้านตระมุง สำหรับการให้โอกาส และสนับสนุนในเรื่องเวลาในการศึกษาและความช่วยเหลือในทุกสิ่ง อันเป็นผลให้การศึกษาสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ อบรมสั่งสอน ให้วิชาความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณพี่ เพื่อน น้อง ชาววิจัยวัดผลทุกท่าน โดยเฉพาะชาววัดผลรุ่นที่ 38 ที่คอยเป็น กำลังใจในการเรียนตลอดมา ขอขอบคุณ คุณขวัญยืน มูลศรี และคุณนภสร โสภากที่ช่วยให้ผู้วิจัย เข้าใจในโปรแกรม LISREL 8.30 และการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันมากยิ่งขึ้น ขอขอบคุณ คุณกริธา พรหมเทพ ที่เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อเจริญ - คุณแม่สุพัตรา วรรณาม ที่สนับสนุนการศึกษาของผู้วิจัยและคอยเป็นแรงใจให้ตลอดมา ขอขอบคุณ คุณนงลักษณ์ วรรณาม น้องสาวที่คอยเป็นกำลังใจ ตลอดการศึกษาเล่าเรียนของผู้วิจัย

ความสำเร็จ คุณค่า และประโยชน์อันพึงเกิดจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแต่ ปู่ ย่า ตา ยาย ปिता มารดา และครูอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้และอบรมสั่งสอน ตลอดจน ผู้มีพระคุณทุกท่าน

ไชยยงค์ วรรณาม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
จุดประสงค์ของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	5
สมมติฐานในการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ความหมายของการควบคุมตนเอง.....	9
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง.....	11
แนวทางการพัฒนาการควบคุมตนเอง.....	16
ความสำคัญของการควบคุมตนเอง.....	18
แบบวัดที่ใช้วัดการควบคุมตนเอง.....	20
ความหมายของมโนภาพแห่งตน.....	21
พัฒนาการของมโนภาพแห่งตน.....	22
ความสำคัญของมโนภาพแห่งตน.....	25
ความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ.....	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	41
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	41
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	46
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ.....	47
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	78
สังเขปการดำเนินการวิจัย.....	78
สรุปผลการวิจัย.....	79
อภิปรายผล.....	81
ข้อเสนอแนะ.....	83
บรรณานุกรม.....	85
ภาคผนวก.....	93
ภาคผนวก ก คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	94
ภาคผนวก ข ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	102
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	115
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	117

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตารางจำนวนนักเรียนช่วงชั้นที่สาม จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	42
2 ตารางจำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละโรงเรียนที่ใช้ในการวิจัย.....	44
3 ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการควบคุมตนเอง.....	50
4 ค่าน้ำหนักของแบบวัดแต่ละข้อ ตามโครงสร้างทฤษฎี 4 ด้าน.....	51
5 ค่าสถิติพื้นฐานของการควบคุมตนเอง จำแนกตามระดับมโนภาพแห่งตน.....	66
6 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของการควบคุมตนเองจำแนกตาม ระดับชั้น ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99.....	68
7 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของการควบคุมตนเองจำแนกตาม ระดับช่วงอายุ ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99.....	69
8 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของมโนภาพแห่งตน จำแนกตาม ระดับชั้น ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99.....	70
9 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของมโนภาพแห่งตนจำแนกตาม ระดับช่วงอายุ ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99.....	71
10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการควบคุมตนเอง ของนักเรียนช่วงชั้นที่สาม จำแนกตามระดับชั้น และระดับมโนภาพแห่งตน.....	72
11 ค่าเฉลี่ยของคะแนนการควบคุมตนเองของนักเรียน ตามแบบแผนการวิเคราะห์ ความแปรปรวน จำแนกตามระดับชั้นและระดับมโนภาพแห่งตน.....	73
12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการควบคุมตนเอง ของนักเรียนช่วงชั้นที่สาม จำแนกตามระดับช่วงอายุ และระดับมโนภาพแห่งตน.....	75
13 ค่าเฉลี่ยของคะแนนการควบคุมตนเองของนักเรียน ตามแบบแผนการวิเคราะห์ ความแปรปรวน จำแนกตามระดับช่วงอายุและระดับมโนภาพแห่งตน.....	76
14 ค่าความเที่ยงตรงของแบบวัดการควบคุมตนเอง.....	95
15 ค่าความเที่ยงตรงของแบบวัดมโนภาพแห่งตน.....	97
16 ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการควบคุมตนเอง จากการทดสอบครั้งที่ 1.....	98
17 ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดมโนภาพแห่งตน จากการทดสอบครั้งที่ 1.....	100
18 ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดมโนภาพแห่งตน จากการทดสอบครั้งที่ 2.....	101

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ลำดับขั้นการสร้างแบบวัดการควบคุมตนเอง.....	47
2 ลำดับขั้นการสร้างแบบวัดมโนภาพแห่งตน.....	56
3 กราฟปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระดับขั้นกับตัวแปรระดับมโนภาพแห่งตนที่ส่งผลต่อ การควบคุมตนเอง และแสดงถึงพัฒนาการการควบคุมตนเองของนักเรียนในระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สู่ปีที่ 2 และปีที่ 3 ที่มีมโนภาพแห่งตนต่างระดับกัน.....	74
4 กราฟปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระดับช่วงอายุกับตัวแปรระดับมโนภาพแห่งตนที่ส่งผลต่อ การควบคุมตนเอง และแสดงถึงพัฒนาการการควบคุมตนเองของนักเรียนในระดับ ช่วงอายุและมีมโนภาพแห่งตนต่างระดับกัน.....	77

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบัน วิทยาการ เทคโนโลยี และการสื่อสารเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว รวมทั้งเกิดการแข่งขันกันทางด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงจนมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนทั่วไป ก่อให้เกิดความสับสนในการรับและเลือกใช้ค่านิยม ขาดดุลพินิจในการบริโภค ขาดจิตสำนึกที่ดีและการควบคุมตนเอง ทำให้ปัญหาต่างๆ นับวันจะก่อตัวและทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เช่น ปัญหาการเรียน ปัญหาการไม่มีงานทำ ปัญหาการปรับตัว ปัญหายาเสพติด ปัญหาความเครียด ปัญหาโรคจิตโรคประสาท ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาทางเพศ ฯลฯ (ธีระ ชัยยุทธยธรรยง, 2546 : 46) ถ้าเราเกิดการเรียนรู้ มีประสบการณ์ และความสามารถมากพอจนแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ เราจะสามารถผ่านพ้นอุปสรรค ถ้าเราสามารถผ่านพ้นอุปสรรคในช่วงแรกของชีวิตได้ จะทำให้เรามีกำลังใจที่จะเผชิญกับอุปสรรคต่อไป แต่ถ้าเราไม่สามารถแก้ปัญหาอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาได้ จะทำให้เกิดการท้อถอย หหมดหวัง (กรมวิชาการ, 2539 : 2)

การจัดการศึกษามุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ให้ความสำคัญต่อความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม (กรมวิชาการ, 2545 :3) ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ การเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมในสังคม ผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกัน ผู้เรียนจะต้องเลือกสังเกตสิ่งที่ต้องการเรียนรู้โดยเฉพาะ สามารถที่จะประเมินได้ว่าตนเลียนแบบได้ดีหรือไม่อย่างไร และจะต้องควบคุมตนเองได้ด้วย (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2544 : 236)

การควบคุมตนเองเป็นกระบวนการหนึ่งของการปรับพฤติกรรม ซึ่งคนส่วนใหญ่มักเข้าใจว่าการปรับพฤติกรรมนั้นเป็นกระบวนการวางเงื่อนไขโดยบุคคลอื่น เพื่อให้บุคคลที่ต้องการจะปรับพฤติกรรมหรือถูกปรับพฤติกรรมนั้นแสดงพฤติกรรมไปในทิศทางที่พึงปรารถนา โดยวิธีการควบคุมสิ่งเร้าหรือผลกรรม ซึ่งความจริงแล้วความเข้าใจเช่นนี้ยังไม่ถูกต้องนัก เนื่องจากบางครั้งบางคนไม่จำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมพฤติกรรมของเขาแต่เขาสามารถที่จะควบคุมพฤติกรรมของเขาเองได้ โดยที่เขาเลือกพฤติกรรมเป้าหมาย และกระบวนการที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้นได้ด้วยตนเอง ดังนั้น การควบคุมตนเองถือได้ว่าเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดของการปรับพฤติกรรม (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต,

2526 : 145) ปัญหาที่มักจะพบกันอยู่เสมอๆ ในการปรับพฤติกรรมก็คือปัญหาของการคงอยู่ และการแผ่ขยายของพฤติกรรม หลังจากพฤติกรรมเป้าหมายนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากพบว่า พฤติกรรมเป้าหมายที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นมักจะเกิดขึ้นในระยะเวลาหนึ่ง แล้วจะค่อยๆ หายไป หรือไม่ก็ มักจะเกิดในสภาพการณ์ที่เฉพาะเจาะจงเท่านั้น เมื่อต้องเผชิญกับสภาพการณ์ที่ใกล้เคียงกันก็ไม่สามารถที่จะแสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ ถ้าพิจารณาในแง่ของการปฏิบัติการคงอยู่และการแผ่ขยายของพฤติกรรมนั้นจัดได้ว่าเป็นปัญหา ถ้าหลังจากการปรับพฤติกรรมแล้วพฤติกรรมที่ถูกปรับนั้นคงอยู่ในระยะเวลาอันสั้นหรือไม่สามารถแสดงออกได้ในสภาพการณ์ที่ใกล้เคียงกับสภาพการณ์ที่ได้รับการปรับพฤติกรรม นักปรับพฤติกรรมจะต้องคอยปรับพฤติกรรมของบุคคลที่เข้ารับการปรับพฤติกรรมไปตลอดอันเป็นเงื่อนไขที่เป็นไปไม่ได้ ดังนั้นจึงได้มีนักปรับพฤติกรรมจำนวนมากพยายามค้นหาวิธีการต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการปรับพฤติกรรมเพื่อที่จะทำให้พฤติกรรมเป้าหมายนั้นคงอยู่และแผ่ขยายได้ ซึ่งเทคนิคการปรับพฤติกรรมนั้นก็คือวิธีการควบคุมตนเอง (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2539 : 327)

ผลของการฝึกการควบคุมตนเองพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้การควบคุมตนเองมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการเรียนลดลง (วันวิสา พงษ์ผล. 2546 : 39) นอกจากนี้ยังพบว่าบุคคลที่มีการควบคุมตนเองสูงจะมีมโนภาพแห่งตนสูงด้วยซึ่งมโนภาพแห่งตนเป็นตัวแปรพื้นฐานภายในที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการควบคุมตนเอง (นงนุช โรจนเลิศ. 2533 : 119) มโนภาพแห่งตนช่วยให้เราเข้าใจพฤติกรรม พยากรณ์พฤติกรรม และเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้อื่น คนที่มีมโนภาพแห่งตนดี มักจะมีความนึกคิดที่ดีต่อผู้อื่น คนยอมรับตนเองก็มักจะยอมรับผู้อื่น และประสบความสำเร็จในการเรียน (อำไพ ศิริพิพัฒน์. 2515 : 91) ซึ่งสอดคล้องกับ พรณี ข.เจนจิต (2528 : 30) ที่กล่าวว่ามโนภาพแห่งตนส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนว่า เด็กที่มีความรู้สึกลึกซึ้งเกี่ยวกับตนเองในทางบวก รู้ว่าตนเองเป็นผู้มีความสามารถ มักจะเป็นผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการเรียน ในทางตรงกันข้ามเด็กที่มีมโนภาพแห่งตนในทางลบ มักจะเป็นผู้ที่ประสบความล้มเหลวในการเรียน ดังนั้นมโนภาพแห่งตนจึงเป็นตัวที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการเรียน และมีความสัมพันธ์กับการควบคุมตนเอง

มโนภาพแห่งตนจึงนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง ซึ่งการพัฒนา มโนภาพแห่งตนจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาการควบคุมตนเองได้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำมโนภาพแห่งตนมาศึกษาเพื่อพิจารณาว่าจะให้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาการควบคุมตนเองผ่านการพัฒนา มโนภาพแห่งตนอีกทางหนึ่งด้วย

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นการควบคุมตนเองเป็นสิ่งสำคัญที่ควรได้รับการพัฒนาในตัวบุคคล เพื่อให้บุคคลได้พัฒนาความสามารถของตนตามศักยภาพ สามารถพัฒนาพฤติกรรมได้ดี กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีการควบคุมตนเองสูง จะเป็นผู้ที่มีลักษณะด้านอื่นๆ ของบุคลิกภาพสูงด้วย เช่น

การมุ่งผลสัมฤทธิ์ ความรับผิดชอบต่อสังคม การปรับตัวให้เข้ากับสังคมก็จะสามารถทำได้ง่าย นอกจากนี้การควบคุมตนเองจะนำตนเองไปสู่เป้าหมายที่ประสบความสำเร็จตามที่บุคคลคาดหวังไว้ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญและมีความสนใจที่จะพัฒนาแบบวัดการควบคุมตนเองและศึกษาพัฒนาการของการควบคุมตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่สาม ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนในระดับชั้นนี้อยู่ในช่วงวัยรุ่น อยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตที่จะต้องปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมใหม่ๆ มีการเจริญเติบโตของร่างกายและมีการพัฒนาพฤติกรรมจากเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ มีความเหมาะสมในการปรับพฤติกรรมอย่างยิ่ง หากพบว่านักเรียนมีการควบคุมตนเองในระดับต่ำก็สามารถพัฒนาการควบคุมตนเองของนักเรียนได้ทันเวลา เพื่อให้ นักเรียนมีความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และวางแผนเป้าหมายการดำเนินชีวิตในอนาคตได้อย่างเหมาะสม การศึกษาพัฒนาการการควบคุมตนเองจะมีความเชื่อถือได้เพียงใดขึ้นอยู่กับคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ด้วย ซึ่งความเที่ยงตรงเป็นคุณภาพของแบบวัดที่มีความสำคัญที่สุด จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาความเที่ยงตรงของแบบวัดการควบคุมตนเอง โดยหาความ เที่ยงตรงตามโครงสร้าง ซึ่งเป็นคุณภาพของเครื่องมือที่สามารถบอกได้ว่าเครื่องมือนั้นสามารถวัด คุณลักษณะต่างๆ ได้ตรงตามทฤษฎีหรือไม่ โดยผู้วิจัยตรวจสอบความเที่ยงตรงด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ตลอดจนอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อ และความเชื่อมั่นทั้งฉบับ หลังจากนั้นจึงศึกษาพัฒนาการของการควบคุมตนเองของนักเรียนที่มีระดับชั้น ระดับช่วงอายุและมโนภาพแห่งตนต่างกัน โดยทำการศึกษาและวิจัยเชิงพัฒนาการ (Developmental Research) ในลักษณะภาคตัดขวาง (Cross – Sectional Study) ซึ่งเป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นที่จะนำผลการวิจัยมาเพื่อปรับปรุง เปลี่ยนแปลง เพิ่มคุณภาพ ประสิทธิภาพการทำงานปกติ ในองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ โดยอาศัยยุทธศาสตร์ วิธีการหรือเทคนิคต่างๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะธรรมชาติของงานหรือหน่วยงานนั้นๆ (อดุลย์ศักดิ์ ดวงคำน้อย. 2538 : 18) อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะแบบวัดการควบคุมตนเองของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

จุดประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีเจตนารมณ์ที่จะศึกษาพัฒนาการของการควบคุมตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่สาม ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์ โดยจำแนกตามระดับมโนภาพแห่งตน และระดับอายุของนักเรียน จึงกำหนดจุดประสงค์เพื่อนำไปสู่การวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะการควบคุมตนเองและมโนภาพแห่งตน ของนักเรียนต่างระดับชั้น และต่างระดับช่วงอายุกัน
2. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะการควบคุมตนเอง ของนักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกัน ที่มีระดับช่วงอายุต่างกัน และที่มีระดับมโนภาพแห่งตนต่างกัน

3. เพื่อศึกษาผลปฏิสัมพันธ์ของการควบคุมตนเองของนักเรียน ที่เกิดจากการส่งผลร่วมกันของตัวแปรระดับชั้น และตัวแปรระดับมโนภาพแห่งตนของนักเรียน

4. เพื่อศึกษาผลปฏิสัมพันธ์ของการควบคุมตนเองของนักเรียน ที่เกิดจากการส่งผลร่วมกันของตัวแปรระดับอายุ และตัวแปรระดับมโนภาพแห่งตนของนักเรียน

5. เพื่อแสดงพัฒนาการการควบคุมตนเองของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สู่ปีที่ 2 และปีที่ 3 ที่มีมโนภาพแห่งตนต่างระดับกัน และที่มีระดับช่วงอายุน้อยไปสู่มากขึ้นที่มีมโนภาพแห่งตนต่างระดับกันจากผลการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติตามจุดประสงค์ข้อ 2, 3 และ 4

ความสำคัญของการวิจัย

จากการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้แบบวัดการควบคุมตนเองที่มีคุณภาพโดยทราบความเที่ยงตรงตามโครงสร้างของแบบวัดการควบคุมตนเองวัดได้ตรงตามลักษณะของผู้ที่มีการควบคุมตนเอง และยังทราบถึงอำนาจจำแนกของข้อคำถามแต่ละข้อ ตลอดจนความเชื่อมั่นของแบบวัดการควบคุมตนเอง ซึ่งเป็นแนวทางในการที่จะนำแบบวัดที่มีคุณภาพไปพัฒนาในลำดับต่อไปและใช้ประโยชน์ในการตรวจสอบระดับการควบคุมตนเองของนักเรียน นอกจากนี้แล้วยังศึกษาพัฒนาการของการควบคุมตนเองของนักเรียนที่เพิ่มขึ้นในแต่ละระดับชั้น และระดับช่วงอายุ รวมทั้งศึกษาพัฒนาการของการควบคุมตนเองของนักเรียนที่มีระดับมโนภาพแห่งตนต่างระดับกันในแต่ละระดับชั้นที่เพิ่มขึ้นจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สู่ มัธยมศึกษาปีที่ 2 และ มัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งสามารถเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมทั้งในหลักสูตรและเสริมหลักสูตร ส่งเสริมปลูกฝังลักษณะทางจิตที่จะพัฒนาการควบคุมตนเองของนักเรียนต่อไป อันจะส่งผลให้มีเยาวชนที่มีการควบคุมตนเองมีจำนวนมากขึ้นและส่งผลสืบเนื่องต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่สาม (สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม) ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวนโรงเรียน 23 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 231 ห้องเรียน จำแนกเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 3,047 คน แบ่งเป็นชาย 1,467 คน หญิง 1,580 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3,094 คน แบ่งเป็นชาย 1,500 คน หญิง 1,594 คนและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2,359 คน แบ่งเป็นชาย 1,095 คน หญิง 1,264 คน รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 8,500 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่สาม ตามขอบเขตของประชากรที่ได้ระบุข้างต้น จำแนกเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 228 คน แบ่งเป็นชาย 109 คน หญิง 119 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 227 คน แบ่งเป็นชาย 102 คน หญิง 125 คน และนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 181 คน แบ่งเป็นชาย 89 คน หญิง 92 คน รวมนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ชายจำนวน 300 คน และหญิงจำนวน 336 คน รวมทั้งสิ้น 636 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาพัฒนาการของการควบคุมตนเอง ของนักเรียนในจังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยจำแนกตัวแปรที่ศึกษาดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ (Independent variables) คือ

1.1 ระดับชั้น แบ่งออกเป็น

- 1.1.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
- 1.1.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
- 1.1.3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.2 มโนภาพแห่งตน แบ่งออกเป็น

- 1.2.1 มโนภาพแห่งตนสูง
- 1.2.2 มโนภาพแห่งตนปานกลาง
- 1.2.3 มโนภาพแห่งตนต่ำ

1.3 ระดับช่วงอายุ แบ่งออกเป็น

- 1.3.1 น้อยกว่า 13 ปี
- 1.3.2 13 ปี – 13 ปี 6 เดือน
- 1.3.3 13 ปี 7 เดือน – 14 ปี
- 1.3.4 14 ปี – 14 ปี 6 เดือน
- 1.3.5 14 ปี 7 เดือน – 15 ปี
- 1.3.6 มากกว่า 15 ปี

2. ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ การควบคุมตนเอง

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนที่มีระดับชั้น ระดับช่วงอายุ และระดับมโนภาพแตกต่างกัน จะมีการควบคุมตนเองต่างกัน
2. มีผลปฏิสัมพันธ์ของการควบคุมตนเองของนักเรียน ที่เกิดจากการส่งผลร่วมกันของตัวแปรระดับชั้น และตัวแปรระดับมโนภาพแห่งตนของนักเรียน
3. มีผลปฏิสัมพันธ์ของการควบคุมตนเองของนักเรียน ที่เกิดจากการส่งผลร่วมกันของตัวแปรระดับช่วงอายุ และตัวแปรระดับมโนภาพแห่งตนของนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การควบคุมตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะกระทำพฤติกรรมด้วยเหตุผลและความอดทน เพื่อให้เกิดผลที่ดีต่อพฤติกรรมตามที่ปรารถนา แม้บุคคลนั้นต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรค หรืออยู่ในภาวะที่เกิดความขัดแย้งในจิตใจ โดยบุคคลนั้นเป็นผู้กำหนดเป้าหมายและกระบวนการที่จะไปสู่เป้าหมายด้วยตนเอง อาศัยนิยามตามโครงสร้างที่โรเซนบัม (Rosenbaum, 1980 : 109 -121) ได้สังเคราะห์ขึ้นจากทฤษฎีการควบคุมตนเองของบุคคล จากนักวิชาการหลายท่าน การวิจัยครั้งนี้จึงกำหนดโครงสร้างองค์ประกอบของคุณลักษณะการควบคุมตนเองเป็น 4 ลักษณะย่อยเพื่อใช้ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง และการสร้างข้อคำถามของแบบวัด ดังนี้

1.1 การชี้แจงตนเอง หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล สามารถใช้คำพูดบอกตนเองในการควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์ และควบคุมการกระทำของตน สามารถอธิบายให้บุคคลอื่นเข้าใจในการกระทำของตนได้อย่างชัดเจน

1.2 การวางแผนแก้ปัญหา หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการประยุกต์วิธีการมาใช้แก้ปัญหาอย่างเป็นลำดับขั้น มีการวางแผน การให้คำจำกัดความของปัญหา การประเมินตัวเลือกในการแก้ปัญหา การคาดหมายถึงสิ่งที่จะเกิดตามมา

1.3 ความยับยั้งชั่งใจ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการควบคุมการกระทำตามใจตนเอง มีสมาธิและสติ ยอมรับความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่น ไม่ทำตามใจตนเอง

1.4 การรับรู้ความสามารถของตน หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการรับรู้ถึงประสิทธิภาพในผลการกระทำของตนเอง เช่น สามารถสังเกตเห็นถึงคุณสมบัติและความสามารถของตนในการควบคุมสิ่งแวดล้อมหรือควบคุมการกระทำด้วยตนเอง

2. พัฒนาการการควบคุมตนเอง หมายถึง ระดับค่าเฉลี่ยของตัวแปรการควบคุมตนเอง ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามระดับชั้นเรียน และระดับอายุที่สูงขึ้นตามลำดับ ในที่นี้คือระดับค่าเฉลี่ยของการควบคุมตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่นำเสนอเป็นเส้นภาพ (Profile) ต่อเนื่อง ทำให้เห็นภาพองค์รวมของการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรการควบคุมตนเอง

3. มโนภาพแห่งตน หมายถึง เจตคติ ความรู้สึกนึกคิด การรับรู้ ความเข้าใจ ที่มีต่อตนเองในทุกๆ ด้าน อันเกิดจากกระบวนการทางจิตวิทยา และสังคมวิทยา ของแต่ละบุคคล ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ที่ได้รับจากปฏิสัมพันธ์กับสังคม ซึ่งได้จากการประเมินคุณลักษณะของตนเองในด้านต่างๆ จำนวน 5 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านสติปัญญา หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับ สติปัญญา ความสามารถในการเรียน นิสัยการเรียน ความสนใจ ทักษะในการเรียน แรงจูงใจ ความคาดหวังของครอบครัวและความสามารถในการแข่งขันทางวิชาการต่างๆ

3.2 ด้านสังคม หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับความสามารถในการคบเพื่อน การสร้างสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศและเพื่อนเพศเดียวกัน เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น รวมทั้งการเข้าสังคม

3.3 ด้านอารมณ์ หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับ อารมณ์ ความเครียด ความวิตกกังวล ความอดทน ความคงที่ของอารมณ์ และจิตใจหนักแน่นไม่หวั่นไหวง่าย

3.4 ด้านกายภาพ หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับรูปร่างหน้าตา การแต่งกาย ลักษณะท่าทาง การแสดงออก การพูดจา รวมทั้งการเคลื่อนไหวของร่างกาย มีทักษะ ความสามารถและความสนใจกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับร่างกาย

3.5 ด้านคุณค่าทางจิตใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับความเชื่อ ความศรัทธา ความสนใจทางศาสนา ความเกรงกลัวต่อบาป มีความซื่อสัตย์ทั้งกาย วาจา และใจ อยากให้ผู้อื่นมีความสุข

4. ระดับมโนภาพแห่งตน หมายถึง ระดับคะแนนที่ได้จากแบบวัดมโนภาพแห่งตนของนักเรียน แบ่งเป็น

4.1 ระดับมโนภาพแห่งตนสูง หมายถึง ระดับคะแนนจากแบบวัดมโนภาพแห่งตนที่ได้สูงกว่า 105 คะแนน

4.2 ระดับมโนภาพแห่งตนปานกลาง หมายถึง ระดับคะแนนจากแบบวัดมโนภาพแห่งตนที่ได้ระหว่าง 75 – 105 คะแนน

4.3 ระดับมโนภาพแห่งตนต่ำ หมายถึง ระดับคะแนนจากแบบวัดมโนภาพแห่งตนที่ได้ต่ำกว่า 75 คะแนน

5. นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 หมายถึง นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุรินทร์เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

6. คุณภาพของแบบวัด หมายถึง ลักษณะของแบบวัดในด้านต่างๆ ต่อไปนี้

6.1 ความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) หมายถึง คุณภาพของแบบวัดที่ได้จากการพิจารณาว่าข้อคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงตามคุณลักษณะที่นิยามไว้หรือไม่ ซึ่งหาโดยวิธีให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ประเมินรายข้อว่าวัดได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด

6.2 ความเชื่อมั่นของแบบวัด (Reliability) หมายถึง คุณลักษณะของแบบวัดที่สามารถสะท้อนคะแนนจริงได้ สามารถตรวจสอบได้จากค่าอัตราส่วนระหว่างความแปรปรวนของคะแนนจริงกับความแปรปรวนของคะแนนที่สังเกตได้ $\left(\frac{\sigma_1^2}{\sigma_t^2} \right)$ ในการวิจัยครั้งนี้จะประมาณค่าระดับความเชื่อมั่น

ดังกล่าวด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ด้วยวิธีการของครอนบัค (Cronbach)

7. การวิเคราะห์หาค่าประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) หมายถึง วิธีการทางสถิติที่ศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กัน แล้วนำไปวิเคราะห์เพื่อพิสูจน์สนับสนุนยืนยันว่าแบบวัดการควบคุมตนเองที่สร้างขึ้นมีโครงสร้างสอดคล้องกับคุณลักษณะที่ได้นิยามไว้หรือไม่ โดยพิจารณาจากค่าสถิติไค-สแควร์ ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับค่าแล้ว (AGFI) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปมาตรฐาน (Standardized RMR) และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นการประมาณค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง

8. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีวุฒิปริญญาโทขึ้นไปทางการวัดผลการศึกษาหรือจิตวิทยา มีผลงานทางวิชาการ และมีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวนไม่น้อยกว่า 5 ท่าน เป็นผู้ประเมินแบบวัด เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาพัฒนาการการควบคุมตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่สาม สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาสุรินทร์เขต 2 ที่มีระดับช่วงอายุ และระดับมโนภาพแห่งตนต่างกัน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอด้วยหัวข้อต่อไปนี้

1. การควบคุมตนเอง
 - 1.1 ความหมายของการควบคุมตนเอง
 - 1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง
 - 1.3 แนวทางการพัฒนาการควบคุมตนเอง
 - 1.4 ความสำคัญของการควบคุมตนเอง
 - 1.5 แบบวัดที่ใช้วัดการควบคุมตนเอง
2. มโนภาพแห่งตน
 - 2.1 ความหมายของมโนภาพแห่งตน
 - 2.2 พัฒนาการของมโนภาพแห่งตน
 - 2.3 ความสำคัญของมโนภาพแห่งตน
3. การวิจัยเชิงพัฒนาการ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การควบคุมตนเอง (Self-Control)

ความหมายของการควบคุมตนเอง

คอมเมียร์; และคอมเมียร์ (สมโภชน์ เขียมสุภาษิต. 2526 : 144 ; อ้างอิงจาก Comier; & Comier. 1979 : 476) กล่าวว่า การควบคุมตนเอง หมายถึง กระบวนการที่บุคคลใช้วิธีการหนึ่งวิธีใด หรือหลายวิธีรวมกัน เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง จากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยที่บุคคลนั้นเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย และกระบวนการที่จะนำไปสู่เป้าหมายด้วยตนเอง

มิสเชล ; และมิสเชล (Mischel; & Mischel. 1976 : 84) อธิบายความหมายของการควบคุมตนเองว่า เป็นความสามารถที่จะละเว้นการกระทำบางชนิด หรือเป็นความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมที่ต้องใช้ความอดทนและการคิดตัดสินใจอย่างมีเหตุผลในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสม เพื่อให้ได้รับผลดีตามที่ตนต้องการ และหลีกเลี่ยงสิ่งไม่ดีอันอาจเกิดขึ้นกับตนเอง

แคชดิน (Kazdin. 1984 : 96) ได้ให้ความหมายของการควบคุมตนเองไว้ว่า การควบคุมตนเอง หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งพฤติกรรมที่เหมาะสมที่ตนต้องการโดยสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ตนเองพิจารณาตัดสินใจเลือกด้วยตนเอง

✓ สกินเนอร์ (Skinner. 1953 : 230) กล่าวว่า การควบคุมตนเอง หมายถึง การที่บุคคลควบคุมพฤติกรรมของตนเองเพื่อนำไปสู่ผลกรรมทางบวกและผลกรรมทางลบ ซึ่งบุคคลจะต้องเลือกกระทำพฤติกรรมสองอย่างซึ่งให้ผลกรรมที่ขัดแย้งกัน ผลกรรมหนึ่งเป็นผลกรรมที่ได้รับทันทีแต่มีความน่าพอใจน้อย ส่วนอีกผลกรรมหนึ่งเป็นผลกรรมที่ต้องรอคอยแต่มีความน่าพอใจมากกว่า

โรเซนบัม (Rosenbaum. 1980 : 109 – 121) ได้สรุปความหมายการควบคุมตนเองว่าเป็นความสามารถของบุคคลที่จะละเว้นการกระทำบางชนิด หรือความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมด้วยเหตุผลและความอดทน เพื่อให้เกิดผลดีตามที่ต้องการหรือหลีกเลี่ยงสิ่งไม่ดีที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนความสามารถในการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อให้เกิดพฤติกรรมตามที่บุคคลมุ่งหวังไว้ แม้บุคคลนั้นต้องเผชิญกับปัญหา อุปสรรค หรืออยู่ในภาวะที่เกิดปัญหาความขัดแย้งในจิตใจ ความสามารถดังกล่าวประกอบด้วย

1. การใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลและคำพูดบอกตนเองในการควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์และการกระทำ
2. การประยุกต์วิธีการมาใช้แก้ปัญหาอย่างเป็นลำดับขั้น เช่น การวางแผน การให้คำจำกัดความของปัญหา การประเมินตัวเลือก การคาดหมายถึงสิ่งที่จะเกิดตามมา
3. ความสามารถที่จะยับยั้งการกระทำตามอำเภอใจตนเอง
4. การรับรู้ถึงประสิทธิภาพการกระทำของตน (Self efficacy)

✓ กรมวิชาการ (2539 : 5) ให้ความหมายของการควบคุมตนเองว่า การควบคุมตนเองเป็นกระบวนการที่ให้นักเรียนใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ โดยนักเรียนจะกำหนดเป้าหมาย และเลือกวิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้นด้วยตนเอง

✓ กาญจนา พูนสุข (2541 : 54) กล่าวว่า การควบคุมตนเอง หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งพยายามที่จะทำพฤติกรรมใด พฤติกรรมหนึ่ง ซึ่งก่อนหน้านี้ พฤติกรรมนี้เกิดขึ้นน้อยกว่า พฤติกรรมที่จะถูกควบคุมนี้มักจะเกี่ยวข้องกับผลที่ตามมา ทั้งในด้านที่พึงปรารถนาและไม่พึงปรารถนา ส่วนพฤติกรรมที่ไม่ต้องการควบคุมนั้นจะเกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ในปัจจุบันที่มีความสุข ความพอใจ แต่ผลในระยะหลังแล้ว จะเป็นผลลัพธ์ที่ไม่พึงปรารถนา

✓ นงนุช โรจนเลิศ (2533 : 18 -19) กล่าวว่า การควบคุมตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะละเว้นการกระทำบางชนิด หรือความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมด้วยเหตุผลและความอดทน เพื่อให้เกิดผลดีตามที่ต้องการ หรือหลีกเลี่ยงสิ่งไม่ดีที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนความสามารถ

ในการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อให้เกิดพฤติกรรมตามที่บุคคลมุ่งหวังไว้ แม้เมื่อบุคคลนั้นต้องเผชิญกับปัญหา อุปสรรค หรืออยู่ในภาวะที่เกิดปัญหาความขัดแย้งในจิตใจ

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2526 :145) ได้อธิบายลักษณะของการควบคุมตนเองไว้ว่า การควบคุมตนเอง คือการที่บุคคลสามารถที่จะควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ โดยเลือกพฤติกรรมเป้าหมาย และกระบวนการที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้นได้ด้วยตนเอง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การควบคุมตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะกระทำพฤติกรรมด้วยเหตุผลและความอดทน เพื่อให้เกิดผลที่ดีต่อพฤติกรรมตามที่ปรารถนา แม้บุคคลนั้นต้องเผชิญกับปัญหา อุปสรรค หรืออยู่ในภาวะที่เกิดความขัดแย้งในจิตใจ โดยบุคคลนั้นเป็นผู้กำหนดเป้าหมายและกระบวนการที่จะไปสู่เป้าหมายด้วยตนเอง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง

สำหรับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง จะเห็นได้ว่ามีกล่าวไว้ในหลายทฤษฎีด้วยกัน ดังที่ประมวลได้ต่อไปนี้

1. การควบคุมตนเองตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud)

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ซึ่ง ฟรอยด์ (Freud, 1937) เป็นผู้สร้างขึ้นนี้มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองของบุคคลก็คือ ฟรอยด์ อธิบายว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมกับแรงกระตุ้นหรือแรงขับตามธรรมชาติ ซึ่งสามารถทำลายบุคคลและสังคมได้หากไม่มีการควบคุมที่ดี ซึ่งก็จะนำไปสู่พฤติกรรมเบี่ยงเบนออกนอกกรอบปทัสสถานของสังคม ฟรอยด์ ได้แบ่งบุคลิกภาพของบุคคลออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ จิตไร้สำนึก (Id หรือ Libido) ตัวเราที่อยู่ในจิตสำนึก (Ego หรือ Self) และมโนธรรม (Superego)

ในส่วนที่เป็นจิตไร้สำนึก ฟรอยด์อธิบายว่า คนเราเกิดมาพร้อมกับจิตไร้สำนึกที่เต็มไปด้วยกิเลสหรือความปรารถนา ซึ่งจัดว่าเป็นแรงผลักดันภายในตัวสำคัญที่ชักนำให้บุคคลกระทำการที่ตนปรารถนา ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อตนเองและสังคมได้ ถ้าสิ่งที่ปรารถนานั้นไม่ได้อยู่ในทำนองคลองธรรม สำหรับส่วนที่เป็นตัวเราที่ได้รับการขัดเกลาให้พ้นจากสภาพที่อยู่ในจิตไร้สำนึกนั้น จัดเป็นส่วนที่ได้ผ่านการอบรมขัดเกลาให้เรียนรู้ที่จะคิดและประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบปทัสสถานทางสังคม ตัวเราที่อยู่ในจิตสำนึกจะต้องผ่านกระบวนการอบรมขัดเกลาเพื่อให้เป็นเหมือนคนอื่นๆ แม้ว่าบุคคลผู้ถูกขัดเกลาอาจต้องฝืนใจประพฤติก่อให้เกิดอยู่ในกรอบของบุคคลนั้นไปได้ ส่วนที่เป็นมโนธรรมนั้น ถือว่าเป็นส่วนที่สำคัญยิ่ง คือเป็นตัวแทนของกฎข้อบังคับต่างๆ ทางศีลธรรมทั้งหมด การสร้างให้เกิดขึ้นมโนธรรมในจิตใจจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมากในกระบวนการฝึกอบรม เพราะทำให้เกิดความสำนึกในภาวะความเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์คือเรียนรู้ศีลธรรม ค่านิยม ตลอดจนเรียนรู้ว่าสิ่งใดผิดสิ่งใดถูก

อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ ผู้ที่ได้รับการอบรมขัดเกลามาอย่างดีจนเข้าใจเป้าหมายของปทัสถานทางสังคมย่อมจะไม่กระทำผิดหรือออกนอกกลุ่มนอกทาง ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

สรุปได้ว่า ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง ได้ให้สาระสำคัญที่ว่า บุคคลทั่วไปจะมีแรงขับที่อยู่ภายในตัวเอง ซึ่งมีลักษณะเป็นจิตไร้สำนึกซึ่งพร้อมจะแสดงออกตามความต้องการเสมอ ถ้าขาดการควบคุมยับยั้งเมื่อใด มนุษย์จึงจำเป็นต้องได้รับการอบรมบ่มนิสัย เพื่อให้เกิดการควบคุมตนเองได้ในระดับทั่วไป ซึ่งเป็นตัวเราที่ขัดเกลาก่อนที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข แต่การพัฒนาตัวเราให้เป็นผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้มีจิตใจสูง เมื่อเข้าสู่ภาวะความเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์นั้น จำเป็นที่จะต้องพัฒนามโนธรรมให้เกิดขึ้นในจิตใจเพื่อควบคุมจิตไร้สำนึก บุคคลนั้นจึงจะสามารถพัฒนาตัวเองให้เป็นผู้มีคุณภาพทางจิตใจสูงได้ (จรรยา สุวรรณทัต; ลาตทองใบ ภูอภิรมย์; และกมล สุดประเสริฐ. 15 : 2533 ; อ้างอิงจาก Freud. 1937)

2. การควบคุมตนเองตามทฤษฎีของวอลเตอร์ ซี เร็คเลสส์ (Walter C. Reckless)

เร็คเลสส์ (Reckless, 1943) เชื่อว่าคนเรามีพลังผลักดันจากภายในให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ซึ่งอาจจะเกิดจากปัจจัยต่างๆ ภายนอก เช่น ความยากจน หรือถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพ ความขัดแย้ง ความเข้ากันไม่ได้ การถูกควบคุม การอยู่ในสถานการณ์ของชนกลุ่มน้อย การถูกกีดกันจากโอกาสที่ตนพึงมี

นอกจากนี้ คนเรายังถูกผลักดันให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากจิตใจภายใน เช่น แรงขับแรงจูงใจ ความคับข้องใจ ความกระวนกระวายใจ ความผิดหวัง ความรู้สึกท้อแท้ ความรู้สึกเป็นปรีชาภัยต่อกัน และความรู้สึกมีปมด้อย เป็นต้น

เมื่อคนเราต้องเผชิญกับสถานการณ์และปัญหาต่างๆ อันเป็นปัจจัยผลักดันภายในและภายนอกดังกล่าว คนเราก็จะมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปทัสถานของสังคม อย่างไรก็ตามเมื่อเผชิญสถานการณ์อย่างเดียวกันบางคนก็มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไป แต่บางคนสามารถควบคุมตนเองได้เป็นอย่างดี จุดนี้เองที่ทำให้เร็คเลสส์ตั้งเป็นสมมติฐาน แล้วทำการวิจัยเด็กนักเรียนที่ครูแยกประเภทไว้ ระหว่างกลุ่ม “เด็กดี” และ “เด็กเกเร” ในปี พ.ศ. 2498 เร็คเลสส์ ได้ทำการวิจัยในถิ่นที่มีปัญหาเด็กวัยรุ่นมากที่สุดที่เมืองโคลัมบัส มลรัฐโอไฮโอในสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นการวิจัยอย่างต่อเนื่อง 4 ปี ผลปรากฏว่าเด็กดีกระทำผิดเพียงร้อยละ 4 ในกลุ่มของตน แต่กลุ่มเด็กเกเรทำผิดถึงร้อยละ 39 เร็คเลสส์จึงเชื่อว่าเด็กมีความสามารถในการควบคุมจากภายในตนเองสูง เช่น ความเคารพตนเอง ความสำนึกในความรับผิดชอบของตน แต่เด็กเกเรส่วนมากจะมีความสามารถในการควบคุมจากภายในตนเองต่ำ เช่น ไม่มีความเคารพตนเองหรือมีน้อย และมีความรับผิดชอบในตนน้อย

สภาพแวดล้อมภายนอกก็มีส่วนในการควบคุมพฤติกรรมของเด็ก ดังได้แก่ การแนะนำ
สั่งสอนพ่อแม่ กิจกรรมที่มีประโยชน์และเพื่อนฝูงที่ดี เป็นต้น ซึ่งมีส่วนทำให้เด็กดีไม่กระทำพฤติกรรม
เบี่ยงเบน ซึ่งตรงกันข้ามกับเด็กเกเร ผู้มักจะขาดสภาพแวดล้อมที่ดีดังกล่าว

ดังนั้น ในการควบคุมตนเอง เร็คเลสส์ จึงได้วางหลักทฤษฎีดังนี้

✓ การควบคุมจากภายในเป็นพลังภายในจิตใจของแต่ละคน ซึ่งอาจจะมีมากน้อยต่างกัน ได้แก่

1. ความสำนึกที่สามารถยับยั้งควบคุมตนเองได้
2. ความสำนึกที่ตึงาม
3. ความเคารพตนเอง
4. มโนธรรมที่ได้รับการพัฒนาอย่างดี
5. ความอดกลั้นต่อความคับข้องใจ
6. ความสามารถในการต่อสู้กับอารมณ์ใฝ่ต่ำ
7. ความสำนึกรับผิดชอบสูง
8. ความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย
9. การหาความพึงพอใจอย่างอื่นทดแทน
10. การให้เหตุผลในการถ่วงโยงความเครียด เป็นต้น

การควบคุมภายนอก เป็นพลังผลักดันให้เกิดการควบคุมตนเองมาจากภายนอก ซึ่งเป็น
ปัจจัยทางสังคมที่ควบคุมตัวบุคคลอย่างใกล้ชิด ได้แก่ ความยึดมั่นในจารีตประเพณี ความคาดหวัง
ของสังคม ภาระผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามปทัสถานของสถาบันและตามเป้าหมายความรับผิดชอบที่
ได้รับมอบหมาย โอกาสที่จะได้รับการยอมรับ และความสำนึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่ตนสังกัดอยู่

สภาพแวดล้อมดังที่กล่าวมาจะเป็นพลัง และสร้างความผูกพันให้เกิดขึ้นกับสมาชิกในสังคม
ซึ่งถ้าพิจารณาให้ลึกซึ้งแล้วเป็นพลังและภารกิจที่เกิดจากกระบวนการอบรมบ่มนิสัยทั้งสิ้น สรุปได้ว่า
การควบคุมจากภายนอกเกิดขึ้นในลักษณะที่เกิดจากความยึดมั่นผูกพันที่จะปฏิบัติตามกรอบปทัสถาน
ของสังคมและความคาดหวังของสังคม (จรรยา สุวรรณทัต; ลาดทองใบ ภูอภิรมย์; และกมล
สุดประเสริฐ. 16 : 2533 ; อ้างอิงจาก Reckless. 1943)

✓ 3. การควบคุมตนเองตามทฤษฎีของ เอฟ อีแวน ไนย์ (F. Ivan Nye)

ในการควบคุมตนเองของบุคคล ไนย์ (Nye. 1958) เห็นว่าสังคมเป็นองค์กรสำคัญในการ
ควบคุมและสร้างความสำนึกความผูกพันให้เกิดแก่สมาชิกของสังคม ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 4 อย่างคือ

1. การควบคุมภายในสังคมโดยผ่านสถาบันต่างๆ ได้อบรมบ่มนิสัยสมาชิกของสถาบัน
โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว พ่อแม่อบรมบ่ม นิสัยลูกให้เกิดความสำนึกยึดมั่นอยู่ในค่านิยมและ

ปัทสนาของสังคม จนทำให้ค่านิยมและปัทสนาของสังคมฝังลึกเข้าไปอยู่ในจิตสำนึกของลูก และจิตสำนึก นี่เองที่เป็นพลังภายในที่ควบคุมบุคคลไม่ให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน

2. การควบคุมโดยตรง พ่อแม่เป็นตัวแทนสถาบันครอบครัว ตำรวจเป็นตัวแทนสถาบันปกครอง เพื่อนเป็นตัวแทนกลุ่มปฐมนิเทศ เป็นผู้ห้ามปราม ไม่ให้บุคคลกระทำพฤติกรรมเบี่ยงเบนออกนอกกรอบ ถือว่าเป็นการควบคุมโดยตรงจากบุคคลภายนอก

3. การควบคุมโดยทางอ้อม การที่คนเราอยู่ในสถาบันครอบครัวมานาน ทำให้เกิดความผูกพันความรักตอบสนองพ่อแม่ซึ่งเป็นตัวแทนสถาบัน ช่วยให้บุคคลไม่ทำอะไรนอกกลุ่มนอกทางด้วยกลัวพ่อแม่จะเสียใจ นอกจากนั้นก็ยังมีความรักความผูกพันต่อบุคคลภายนอกเป็นพลังยับยั้งพฤติกรรมนอกกรอบแบบของคนเราได้อีกด้วย

4. ความต้องการที่จะได้รับความพึงพอใจที่ชอบธรรมในสังคม

คนเราต้องการดำเนินชีวิตที่ชอบธรรมเพื่อจะได้มาซึ่งสิ่งที่ตนปรารถนา เช่น ความรัก ความยอมรับนับถือ และความมั่นคงในชีวิต ความต้องการดังกล่าวจะเป็นพลังควบคุมป้องกันไม่ให้คนเรามีพฤติกรรมเบี่ยงเบน (จรรยา สุวรรณทัต; ลาดทองใบ ภูภิรมย์; และกมล สุดประเสริฐ. 18 : 2533 ; อ้างอิงจาก Nye. 1958)

4. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมได้พัฒนามาจากแนวคิดของนักจิตวิทยาหลายคน โดยเฉพาะที่สำคัญคือ แบนดูรา (Bandura, 1969) ซึ่งพยายามอธิบายแนวคิดที่สำคัญในการเรียนรู้ทางสังคมไว้ดังต่อไปนี้คือ

1. พฤติกรรมทั้งหลายทั้งสิ้นของมนุษย์นอกจากปฏิกิริยาสะท้อน ล้วนเป็นผลที่ได้รับจากการเรียนรู้

2. สิ่งที่มีมนุษย์เรียนรู้ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ โดยเรียนรู้จากผลที่จะเกิดตามมากล่าวคือ เรียนรู้ว่าเมื่อเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นจะมีเหตุการณ์ใดเกิดตามมาหรือเมื่อกระทำพฤติกรรมใดแล้วผลที่ได้รับตามมากจากการกระทำนั้นจะเป็นเช่นไร อย่างแรกจัดเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ กับเหตุการณ์ อย่างที่สองเป็นความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและผลที่เกิดจากพฤติกรรม ความรู้ที่มนุษย์เรียนรู้จากสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะกลายมาเป็นความเชื่อที่มีผลต่อการควบคุมพฤติกรรมของบุคคล

3. การเรียนรู้ความสัมพันธ์ดังกล่าวเกิดจากการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์และการเรียนรู้จากการสังเกต

4. การเรียนรู้จากการทำต้นแบบหรือแบบอย่าง โดยเฉพาะตัวแบบที่ใกล้ชิด คือ พ่อแม่และการเรียนรู้จากกระบวนการสังเกต

5. ผลจากการเรียนรู้ของมนุษย์จะกลายมาเป็นความเชื่อ ซึ่งเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมสำคัญ และควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ให้สอดคล้องกับความเชื่อดังกล่าว

6. การควบคุมพฤติกรรมด้วยการรู้คิด การรู้คิดของบุคคลในเชิงประเมินค่าที่วางอยู่บนข้อสมมติฐานความเชื่ออันเกิดจากการเรียนรู้ของมนุษย์นั้นจะนำไปสู่การตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งได้ และจะนำไปสู่การควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามที่ตนได้ตั้งใจไว้

7. หลังจากการเรียนรู้แล้ว มนุษย์จักเลือกเรียนแบบเฉพาะพฤติกรรมที่ตนเห็นคุณค่ามากกว่าพฤติกรรมที่ถูกลงโทษหรือไม่ได้รับรางวัลหรือแรงเสริม การเห็นผลจากการกระทำในเชิงบวกย่อมเป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลกระทำพฤติกรรมนั้นอีก ตลอดจนเกิดความคาดหวังแต่แรงเสริมที่จะได้รับการคาดหวังนี้จะทำให้บุคคลตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรม เพื่อให้ผลบังเกิดขึ้นตามความต้องการ คือ ต้องการมีการควบคุมตนเองและประเมินตนเอง

8. พฤติกรรมส่วนใหญ่ของบุคคลถูกควบคุมโดยผลที่ตามมาจากการประเมินตนเองซึ่งจะมีทั้งทางดีและไม่ดี ทำให้เกิดการรับรู้ตนเองในแต่ละด้านแตกต่างกันออกไป การประเมินตนเองนี้จะทำให้บุคคลสามารถควบคุมตนเองให้กระทำพฤติกรรมที่เหมาะสมได้

9. พฤติกรรมหรือการกระทำที่บุคคลทำต่อตนเองอันเนื่องมาจากการประเมินตนเองที่ดี และจากปฏิกิริยาต่อตนเองทั้งทางบวกและลบ ล้วนเป็นผลมาจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและการมีต้นแบบหรือแบบอย่าง การให้แรงเสริมต่อตนเอง เป็นเรื่องสำคัญเพราะจะมีผลต่อการพยายามของบุคคลที่จะกระทำให้ถึงมาตรฐานที่ตนตั้งไว้และทำให้สามารถพัฒนาทักษะในการควบคุมตนเองสามารถปรับปรุงและคงรักษาพฤติกรรมนั้นต่อไปได้

สาระสำคัญทั้งหมดในทฤษฎีของการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา สามารถนำไปอธิบายการเรียนรู้หรือที่มาของพฤติกรรมควบคุมตนเองและการควบคุมพฤติกรรมดังกล่าวได้เป็นอย่างดีและชัดเจน

การควบคุมตนเองในทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา พัฒนามาจากการเรียนรู้กฎเกณฑ์ในการประเมินพฤติกรรม โดยที่มนุษย์มีความนึกคิดและสามารถใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งต่างๆ ที่เรียนรู้ ดังนั้นมนุษย์จึงสามารถที่จะนำสัญลักษณ์ต่างๆ เหล่านี้มาคิดไตร่ตรองทำให้สามารถมองเห็นวิธีการที่จะทำให้เกิดผลกรรมต่างๆ ที่ตนปรารถนา และมองเห็นวิธีการที่จะหลีกเลี่ยงผลกรรมที่เลวร้ายต่างๆ มนุษย์สามารถคิดในเชิงประเมินว่าพฤติกรรมหนึ่งๆ จะทำให้เกิดผลกรรมอะไรบ้าง และผลกรรมต่างๆ มีความปรารถนาเพียงใด การคิดในเชิงประเมินเช่นนี้นำไปสู่การตัดสินใจที่จะทำหรือไม่ทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง และนำไปสู่การควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามที่ตน

ตั้งใจไว้ (จรรยา สุวรรณทัต; ลาดทองใบ ภูอภิรมย์; และกมล สุดประเสริฐ. 18 : 2533 ; อ้างอิงจาก Bandura. 1969)

จากที่ได้ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองซึ่งได้แก่ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ของซิกมันด์ ฟรอยด์ ทฤษฎีของวอลเตอร์ ซี เร็คเลสส์ (Walter C. Reckless) ทฤษฎีของ เอฟ อีแวน ไนย์ (F. Ivan Nye) และทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) ซึ่งผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการควบคุมตนเองตามแนวทฤษฎี ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของอัลเบิร์ต แบนดูรา เนื่องจากมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โรเซนบัม (Rosenbaum. 1980 : 109 – 121) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมควบคุมตนเอง โดยอาศัยแนวคิดพื้นฐานมาจากหลักการควบคุมพฤติกรรมด้วยความคิด (Cognitive Control) ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา ตลอดจนแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง ซึ่งแบ่งองค์ประกอบคุณลักษณะของการควบคุมตนเองเป็น 4 คุณลักษณะ ได้แก่ ด้านการชี้แจงตนเอง ด้านการวางแผนแก้ปัญหา ด้านความยับยั้งชั่งใจ และด้านการรับรู้ความสามารถของตน โดยการควบคุมตนเองในทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา พัฒนามาจากการเรียนรู้กฎเกณฑ์ในการประเมินพฤติกรรม โดยที่มนุษย์สามารถที่จะนำสัญลักษณ์ต่างๆ มาคิดไตร่ตรองทำให้สามารถมองเห็นวิธีการที่จะทำให้เกิดผลกระทบต่างๆ ที่คนปรารถนา และมองเห็นวิธีการที่จะหลีกเลี่ยงผลกระทบที่เลวร้ายต่างๆ มนุษย์สามารถคิดในเชิงประเมินว่าพฤติกรรมหนึ่งๆ จะทำให้เกิดผลกระทบอะไรบ้าง และนำไปสู่การควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามที่ตนตั้งใจไว้

แนวทางการพัฒนาการควบคุมตนเอง

ทอร์เซน และโมโฮนี (ประทีป จิณี. 2540 : 125 ; อ้างอิงจาก Thoresen ;& Mohoney. 1974) ได้เสนอแนวทางการควบคุมตนเองอย่างเป็นระบบไว้ 2 แนวทาง คือ

1. การควบคุมสิ่งเร้า (Stimulus Control)
2. การควบคุมผลกระทบ (Self – Presented Consequence)

การควบคุมสิ่งเร้า (Stimulus Control) หมายถึง สภาพการณ์สิ่งเร้าที่กำหนดมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมที่เฉพาะเจาะจงของบุคคล ซึ่งสภาพการณ์สิ่งเร้านี้อาจเป็นสิ่งเร้าภายนอกและสิ่งเร้าภายในก็ได้ อันได้แก่ สถานการณ์ เหตุการณ์ต่างๆ วัตถุ สิ่งของ หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นหรือกับตนเอง ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของบุคคลนั้น เช่น ที่โรงเรียนเมื่อมีเสียงสัญญาณไฟไหม้ (สภาพสิ่งเร้า) ก็มีผลต่อพฤติกรรมการลุกจากที่นั่งหรือออกจากตึกเรียนของนักเรียน หรือเมื่อครูเขียนคำว่า “7 × 2” บนกระดานมีผลต่อพฤติกรรม การตอบคำถามของนักเรียนว่า “14” เป็นต้น

การควบคุมผลกรรม (Self – Presented Consequence) หมายถึง การให้ผลกรรมตนเอง หลังจากที่ได้ทำพฤติกรรมเป้าหมายแล้ว การควบคุมผลกรรม ซึ่งผลกรรมนี้อาจเป็นการเสริมแรง ตนเองหรือการลงโทษตนเองก็ได้ แต่การลงโทษตนเองนั้นมีลักษณะเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา จึงเป็นการยากที่บุคคลจะนำไปปฏิบัติกับตนเองได้ (ประทีป จินฉัตร, 2540 : 125 ; อ้างอิงจาก Cormier ;& Cormier, 1979) และในบางครั้งการลงโทษก็เพียงแต่จะช่วยระงับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เท่านั้น ทั้งนี้ยังอาจทำให้เกิดปฏิกิริยาทางลบต่ออารมณ์ได้อีกด้วย ดังนั้นบุคคลจึงนิยมการเสริมแรงตนเอง มากกว่าการลงโทษตนเอง (ประทีป จินฉัตร, 2540 : 125 ; อ้างอิงจาก Watson ;& Tharp, 1972)

สุชา จันทน์อม (2516 : 190) ได้เสนอแนะวิธีการส่งเสริมให้เด็กรู้จักควบคุมตนเองไว้ว่า บิดามารดาควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับเด็ก
2. วางกฎเกณฑ์ในโอกาสอันเหมาะสม เมื่อเด็กทำผิดควรอธิบายให้เด็กเข้าใจ ถ้าจะลงโทษ เด็กก็ไม่ควรลงโทษด้วยอารมณ์โกรธ แต่ควรลงโทษเพื่อเป็นการสั่งสอน และให้เด็กเข้าใจด้วยว่า ทำไมเขาจึงถูกลงโทษ ควรสอนให้เด็กรู้จักปรับตัวให้เข้ากับกฎเกณฑ์ต่างๆ และพ่อแม่ต้องมีความ คงเส้นคงวาในการปฏิบัติ
3. ต้องยินยอมให้เด็กมีอิสระในด้านการคิด การกระทำ และพัฒนาตนเองตามสมควร
4. ต้องมีความนับถือในตัวเด็ก และยกย่องชมเชยเด็กบ้างในโอกาสอันควร
5. ต้องเข้าใจถึงความสามารถของเด็กและช่วยให้เขาได้เรียนรู้ในสิ่งต่างๆ ที่ควรกระทำ หรือควรหลีกเลี่ยงที่จะกระทำด้วยตัวเขาเอง

สมโภชน์ เขี่ยมสุภาชิต (2526 : 148 –149) ได้กล่าวถึงการพัฒนาการควบคุมตนเองไว้ว่า การควบคุมตนเองนั้นถือได้ว่าเป็นกระบวนการหนึ่งของการปรับพฤติกรรมนั่นเอง ดังนั้นการที่จะ พัฒนาการควบคุมตนเองนั้นจะต้องอาศัยหลักของการเรียนรู้ นั่นคือจะต้องมีการจัดประสบการณ์การ ควบคุมพฤติกรรมให้แก่ผู้ที่ต้องการจะฝึกการควบคุมตนเองเสียก่อน ซึ่งทำได้โดยการให้บุคคลนั้นมี ประสบการณ์ในการถูกผู้อื่นควบคุมพฤติกรรมในขั้นต้น จากนั้นจึงค่อยๆ ถอดการควบคุมพฤติกรรม โดยผู้อื่นออก และให้ผู้ที่ถูกควบคุมพฤติกรรมนั้นมีโอกาสที่จะควบคุมตนเองยิ่งขึ้น โดยอาจที่จะให้เริ่ม จากการกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายของตนเองและการเลือกกระบวนการต่างๆ ที่จะทำให้บรรลุ พฤติกรรมเป้าหมายนั้น แต่ทั้งนี้จะต้องอยู่ภายใต้การดูแลของนักปรับพฤติกรรมระยะหนึ่ง จนกระทั่ง นักปรับพฤติกรรมมีความมั่นใจว่าผู้ที่ต้องการจะควบคุมตนเองนั้น สามารถที่จะปฏิบัติตามขั้นตอนได้ อย่างถูกต้องและมีพลังจิตที่แข็งแกร่งแล้ว จึงค่อยๆ ลดการดูแล จากนั้นจึงเปลี่ยนหน้าที่ของ ตนเองเป็นเพียงแค่ที่ปรึกษาเท่านั้น ในกรณีที่ผู้ที่ต้องการจะควบคุมพฤติกรรมของตนเองนั้นมีปัญหา หรือสูญเสียพลังจิตที่แข็งแกร่งไป นักปรับพฤติกรรมจะต้องให้ความช่วยเหลือทันที

นอกจากนี้ ในการที่จะฝึกให้ผู้ที่ต้องการจะควบคุมพฤติกรรมของตนเองสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้นั้น อาจทำได้โดยการให้สังเกตจากตัวแบบ ซึ่งตัวแบบนี้จะต้องแสดงถึงวิธีการกำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย และตลอดจนวิธีการเลือกตัวเสริมแรงที่เหมาะสมอีกด้วย การที่ทำให้ผู้ที่ต้องการจะฝึกการควบคุมตนเองนั้น สังเกตจากตัวแบบจะทำให้เขาพัฒนาการควบคุมตนเองได้อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตามการที่ผู้ที่ต้องการควบคุมตนเองนั้น ได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับสังคมรอบข้างมากขึ้น จะยิ่งช่วยให้เขาสามารถกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายและวิธีการต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการควบคุมตนเองได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ด้วย

ความสำคัญของการควบคุมตนเอง

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2526 : 145) กล่าวว่า การควบคุมตนเองถือได้ว่าเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดของการปรับพฤติกรรม เพราะว่ามีปัญหาเกิดขึ้นมากมายอันเป็นผลเนื่องมาจากการที่มีบุคคลอื่นมาควบคุมพฤติกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่บุคคลอื่นนั้น ไม่สามารถที่จะสังเกตพฤติกรรมของผู้ที่ต้องการจะปรับพฤติกรรมหรือผู้ที่ถูกปรับพฤติกรรมได้ตลอดเวลา การที่พฤติกรรมของคนเรานั้นถูกควบคุมโดยผู้อื่นย่อมจะต้องมีปัญหาอยู่บ้าง ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นนี้สามารถจำแนกออกได้ดังต่อไปนี้

1. นักปรับพฤติกรรม อาจจะไม่เห็นพฤติกรรมบางอย่างของบุคคลที่ตนเองต้องการจะปรับพฤติกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดำเนินการปรับพฤติกรรมบุคคลเป็นกลุ่มใหญ่ จึงเป็นเหตุทำให้ไม่สามารถที่จะให้การเสริมแรงหรือการลงโทษได้ทันทั่วถึง ซึ่งอาจเป็นผลทำให้การปรับพฤติกรรมนั้น ไม่ได้ผลเท่าที่ควร
2. ในโปรแกรมการปรับพฤติกรรมทั่วไป นักปรับพฤติกรรมจะเปลี่ยนคุณลักษณะของตนเองไปเป็นสิ่งเร้าที่แยกแยะได้ (Discriminative Stimulus) ต่อการแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้ที่ถูกปรับพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการที่นักปรับพฤติกรรมนั้นเป็นผู้ให้การเสริมแรงหรือการลงโทษ เมื่อผู้ถูกปรับพฤติกรรมเห็นความสัมพันธ์ระหว่างนักปรับพฤติกรรมกับการเสริมแรงและการลงโทษ ก็จะทำให้ผู้ที่ถูกปรับพฤติกรรมแสดงพฤติกรรมเป้าหมายนั้น เมื่อนักปรับพฤติกรรมอยู่ในสถานการณ์นั้นเท่านั้น แต่การแสดงพฤติกรรมเป้าหมายนั้น จะไม่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่นในสถานการณ์เดิมนั้นเลย อย่างเช่นการที่ครูสมชายเสริมสร้างพฤติกรรมการยกมือถามตอบของนักเรียนชั้น ม. 4 ก. ครูสมชายอาจจะพบว่าพฤติกรรมการยกมือถามตอบของนักเรียนชั้น ม. 4 ก. นั้นจะเกิดขึ้นเฉพาะในชั่วโมงที่ครูสมชายสอนเท่านั้น แต่จะไม่เกิดขึ้นในชั่วโมงที่ครูอื่นสอนเลย
3. เมื่อผู้ที่ถูกปรับพฤติกรรมสามารถแยกแยะได้ว่า พฤติกรรมใดที่ตนเองแสดงออกจะได้รับการเสริมแรง ผู้ที่ถูกปรับพฤติกรรมจะเลือกแสดงเฉพาะพฤติกรรมนั้นเท่านั้น และจะไม่พยายามที่จะ

แสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาอื่นๆ ที่ไม่มีโอกาสจะได้รับการเสริมแรงเลย อย่างเช่น การที่ครูตั้งเป้าหมายที่จะพัฒนาพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของเด็กชายรักดี เด็กชายรักดีจะเลือกแสดงพฤติกรรมการตั้งใจเรียน ที่คาดคิดว่าครูจะให้การเสริมแรงเมื่อแสดงพฤติกรรมนั้น และจะไม่แสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาอื่นๆ อีกเลย เนื่องจากพบว่าเมื่อแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาเหล่านั้นแล้วจะไม่ได้รับการเสริมแรงใดๆ

4. การที่ผู้ที่ถูกปรับพฤติกรรมได้มีส่วนร่วมในการกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายและวางแผนในการพัฒนาพฤติกรรมเป้าหมายของตนเองนั้น จะทำให้ผู้ที่ถูกปรับพฤติกรรมพัฒนาพฤติกรรมนั้นได้ดีกว่าที่มีบุคคลอื่นมาเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมเป้าหมายและดำเนินการวางแผนพัฒนาพฤติกรรมนั้นให้

นอกจากนี้แล้วนักปรับพฤติกรรม อาจจะต้องเผชิญกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากลักษณะของพฤติกรรมเป้าหมายอีกด้วย เพราะว่าพฤติกรรมเป้าหมายบางพฤติกรรมนั้นไม่สามารถที่จะสังเกตได้ หรือทำการสังเกตเห็นได้โดยบุคคลภายนอก นอกจากตัวผู้แสดงพฤติกรรมนั่นเอง พฤติกรรมเช่นนี้อาจได้แก่ พฤติกรรมการรับประทานอาหารมากกว่าปกติ พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ ความกลัว ความวิตกกังวล เป็นต้น พฤติกรรมเหล่านี้อาจไม่สามารถสังเกตเห็นได้ หรือไม่เกิดขึ้นในขณะที่นักปรับพฤติกรรมยังอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น นอกจากพฤติกรรมดังกล่าวแล้ว ยังมีพฤติกรรมอีกประเภทหนึ่ง ที่เรียกว่าพฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) ซึ่งอาจได้แก่ ความคิด จินตนาการ ความฝัน หรือการเห็นภาพหลอนต่างๆ เป็นต้น พฤติกรรมดังกล่าวนี้ นักปรับพฤติกรรมไม่มีโอกาสที่จะรู้ว่ามันเกิดขึ้นเลย ซึ่งผู้ที่รู้ดีที่สุดที่นั่นเห็นจะได้แก่ผู้แสดงพฤติกรรมนั่นเอง

ในการกำหนดตัวเสริมแรงที่จะนำมาใช้เสริมแรงพฤติกรรมเป้าหมายของผู้ที่ถูกปรับพฤติกรรมนั้น ผู้ที่จะกำหนดตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพในการเสริมแรงพฤติกรรมเป้าหมายได้ดีที่สุดคือ ผู้ที่ถูกปรับพฤติกรรมนั่นเอง ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า วิธีการควบคุมตนเองนั้นเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

ประทีป จินฉ่ำ. (2540 : 124) กล่าวถึงข้อดีของการควบคุมตนเองไว้ดังนี้

1. การควบคุมตนเองนั้น บุคคลที่เป็นผู้แสดงพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายและวางแผนในการพัฒนาพฤติกรรมเป้าหมายของตน ทำให้บุคคลได้พัฒนาพฤติกรรมนั้นได้ดีกว่าการที่บุคคลอื่นเป็นผู้กำหนดเป้าหมายและดำเนินการวางแผนพัฒนาพฤติกรรมนั้นให้

2. การควบคุมตนเองทำให้บุคคลสามารถรักษามาตรฐานในการแสดงพฤติกรรมของตนเองคงทนขึ้น ซึ่งทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงได้ยาวนานกว่าการปรับพฤติกรรมด้วยวิธีการควบคุมภายนอก

3. การควบคุมตนเองนั้น บุคคลสามารถติดตามและควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ตลอดเวลา เพราะบุคคลสามารถสังเกตพฤติกรรมเป้าหมายด้วยตนเองได้ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมใด จึงทำให้บุคคลสามารถให้การเสริมแรงตนเองหรือการลงโทษได้อย่างทันพ่วงที่

4. การควบคุมตนเองนั้นทำให้บุคคลสามารถกำหนดตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพต่อพฤติกรรมเป้าหมายได้ตรงกับความต้องการมากที่สุด

5. การปรับพฤติกรรมด้วยวิธีการควบคุมตนเองและวิธีการควบคุมภายนอกให้ผลไม่แตกต่างกัน แต่วิธีการควบคุมตนเองนั้นประหยัดค่าใช้จ่ายและบุคลากรมากกว่าวิธีการควบคุมภายนอก

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการควบคุมตนเองเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อการปรับพฤติกรรมที่เหมาะสมของบุคคล ทำให้บุคคลได้พัฒนาพฤติกรรมได้ดี ถ้าบุคคลที่มีการควบคุมตนเองสูง จะเป็นผู้ที่มัลักษณะด้านอื่นๆ ของบุคลิกภาพสูงด้วย เช่น การมุ่งผลสัมฤทธิ์ ความรับผิดชอบต่อสังคม การปรับตัวให้เข้ากับสังคมก็จะสามารถทำได้ง่าย นอกจากนี้การควบคุมตนเองจะนำตนเองไปสู่เป้าหมายที่ประสบความสำเร็จตามที่บุคคลคาดหวังไว้

แบบวัดที่ใช้วัดการควบคุมตนเอง

ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม การควบคุมตนเอง เป็นความสามารถหรือลักษณะการกระทำของบุคคลในการกำหนดตนเองด้านความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และการกระทำ เพื่อให้เกิดผลที่ดีและเป็นไปในทิศทางที่บุคคลนั้นต้องการ แม้อยู่ในสถานการณ์ที่มีปัญหาขัดแย้งทางด้านจิตใจ จึงสามารถวัดการควบคุมตนเองได้จากลักษณะการกระทำและพฤติกรรมของบุคคลในการควบคุมตนเองดังกล่าว

โรเซนบัม (Rosenbaum, 1980 : 109 – 121) ได้พัฒนาเครื่องมือวัดการควบคุมตนเองเพื่อใช้กับวัยรุ่นและผู้ใหญ่เป็นแบบรายงานตนเองจำนวน 36 ข้อ ใช้ชื่อเครื่องมือว่า The Self – Control Schedule (SCS) ซึ่งประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับการควบคุมตนเอง 4 ลักษณะ คือ

1. การใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลและคำพูดบอกตนเองในการควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์ และการกระทำ

2. การประยุกต์วิธีการมาใช้แก้ปัญหาอย่างเป็นลำดับขั้น เช่น การวางแผน การให้คำจำกัดความของปัญหา การประเมินตัวเลือก การคาดหมายสิ่งที่จะเกิดตามมา

3. ความสามารถที่จะยับยั้งการกระทำตามอำเภอใจตนเอง

4. การรับรู้ถึงประสิทธิภาพในผลการกระทำของตน (Self efficacy)

ลักษณะเครื่องมือเป็นมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert format) 6 อันดับ ประกอบด้วยข้อความทางบวก 25 ข้อ และข้อความทางลบ 11 ข้อ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียน

นักศึกษา และบุคคลทั่วไป อายุประมาณ 15–62 ปี จำนวน 600 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 6 กลุ่ม ในแต่ละช่วงอายุ เมื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือแล้ว มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .86 ค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือนี้ โรเซนบัม ได้หาความสัมพันธ์กับแบบวัดความเชื่ออำนาจภายในตน – นอกตน ของรอตเตอร์ (Rotter's I-E Scale) พบว่ามีค่าสหสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนความเชื่ออำนาจภายในตน และค่าสหสัมพันธ์ทางลบกับคะแนนความเชื่ออำนาจนอกตน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และหาค่าสหสัมพันธ์กับแบบวัดความเชื่อที่ไร้เหตุผล (Irrational Beliefs Test) ของโจนส์ (Johnes. 1968) พบว่ามีค่าสหสัมพันธ์ทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือในสถานการณ์ทดลอง พบว่า ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดการควบคุมตนเองสูง สามารถทนต่อสิ่งเร้าที่ให้โทษได้ดีกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แบบวัดที่สร้างวัดการควบคุมตนเอง โดย นางนุช โรจนเลิศ ที่ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาดัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองของนักเรียนวัยรุ่น ได้สร้างแบบวัดการควบคุมตนเองโดยแปลและปรูมมาจากแบบวัดการควบคุมตนเอง ของโรเซนบัม (Rosenbaum. 1980 : 109 – 121) เมื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือแล้วผลปรากฏว่า มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 1.81 – 7.08 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .84 และค่าความเที่ยงตรงตามสภาพ โดยวิธีการหาสหสัมพันธ์แบบจัดลำดับ โดยนำเอาลำดับที่ได้จากการทดสอบการควบคุมตนเองของนักเรียนวัยรุ่นซึ่งมีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง ไปหาความสัมพันธ์กับลำดับคะแนนที่ได้จากการจัดลำดับของอาจารย์ประจำชั้น ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของลำดับคะแนนที่ได้จากการทดสอบการควบคุมตนเองกับลำดับคะแนนที่ได้จากการจัดของอาจารย์ประจำชั้นแต่ละชั้น ดังนี้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .87 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .88 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .80

มโนภาพแห่งตน (Self-Concept)

ความหมายของมโนภาพแห่งตน

เคนด์เลอ (Kendler. 1963 :459) ได้ให้ความหมายของมโนภาพแห่งตน หมายถึง เจตคติของบุคคลที่มีต่อตนเอง อันเกิดจากการเรียนรู้ซึ่งเปลี่ยนแปลงได้ตามระดับวุฒิภาวะ

กู๊ด (Good. 1973 : 254) ให้ความหมายของมโนภาพแห่งตน หมายถึง การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถ รูปร่าง ลักษณะ การกระทำกิจวัตรประจำวันของตนเองในฐานะที่เป็นบุคคลหนึ่ง

เบิร์น (Burn. 1979 : 352) กล่าวว่า มโนภาพแห่งตน หมายถึง เจตคติส่วนบุคคลอันเกิดจากกระบวนการทางจิตวิทยา และสังคมวิทยาของแต่ละบุคคล

อำไพ ศิริพิพัฒน์ (2515 : 93) กล่าวว่า มโนภาพแห่งตน เป็นส่วนหนึ่งของตน แต่เป็นส่วนที่สำคัญเป็นแก่นแท้ ที่เป็นคุณลักษณะประจำของคน เป็นคุณลักษณะที่คนคิดว่าเป็นเขาทุกเวลาและทุกสถานที่

เอนกกุล กริแสง (2521 : 44) กล่าวว่า มโนภาพแห่งตน หมายถึง ความคิดรวบยอดที่บุคคลมีต่อตนเอง อันเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม

พรณี ข.เจนจิต (2828 : 305) กล่าวว่า มโนภาพแห่งตน คือ เรื่องที่เกี่ยวกับทัศนคติ ความรู้สึก และการรับรู้ ซึ่งแต่ละบุคคลมีต่อตัวเขาเอง

ชวลี ดวงแก้ว (2541 : 10) ได้ให้ความหมายของมโนภาพแห่งตน คือ ความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจ การรับรู้ของแต่ละบุคคลต่อตนเองทุกด้านจากประสบการณ์ หรือการเรียนรู้ที่ได้รับจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม

ลักขณา สริวัฒน์ (2544 : 134) กล่าวว่า มโนภาพแห่งตน หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึก เจตคติที่บุคคลมีต่อตนเอง ซึ่งพัฒนามาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างอินทรีย์กับสิ่งแวดล้อม จะเปลี่ยนแปลงโดยอาศัยวุฒิภาวะและการเรียนรู้ อันเกิดจากประสบการณ์ที่บุคคลตอบสนองความต้องการนั่นเอง ทำให้เขาต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตามวิธีการที่เขาคิดว่าเหมาะสม เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ ขณะเดียวกันบุคคลก็ต้องประเมินผลการกระทำของตนเอง เปรียบเทียบกับคนอื่น ๆ ทำให้เกิดมโนภาพแห่งตนขึ้น

สุภาพร อ่อนน้อม (2545 : 7) กล่าวว่า มโนภาพแห่งตน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด เจตคติ การรับรู้ของบุคคลในทุกๆ ด้าน ที่มีต่อตนเอง ทั้งในด้านบวกและด้านลบว่าตนเองเป็นอย่างไร ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ การมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า มโนภาพแห่งตน หมายถึง เจตคติ ความรู้สึกนึกคิด การรับรู้ ความเข้าใจ ที่มีต่อตนเองในทุกๆ ด้าน อันเกิดจากกระบวนการทางจิตวิทยา และสังคมวิทยา ของแต่ละบุคคล ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ที่ได้รับจากปฏิสัมพันธ์กับสังคม

พัฒนาการของมโนภาพแห่งตน

พรณี ข.เจนจิต (2528 : 306-308) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของมโนภาพแห่งตนไว้ ดังนี้

วัยทารก (Infancy)

วัยนี้เป็นวัยที่เด็กเห็นว่าตนเองเป็นผู้ที่สำคัญที่สุด ทำทุกอย่างเพื่อสนองความต้องการของตนเอง ดังนั้นการปฏิบัติจากผู้ใหญ่ที่เด็กได้รับในช่วงนี้เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการพัฒนาบุคลิกภาพต่อไป อิริคสัน (1963) ได้กล่าวว่า ถ้าความต้องการของเด็กได้รับการตอบสนองอย่างเต็มที่ และรู้สึกว่าจะสามารถพึ่งพาผู้อื่นได้ เด็กจะรู้สึกว่าโลกนี้น่าอยู่ ทุกสิ่งทุกอย่างน่าชื่นชม ไว้วางใจได้ แต่

ในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กมีความต้องการแล้วมิได้รับการตอบสนอง เด็กจะรู้สึกว่าโลกนี้ไม่น่าอยู่ ไม่น่าไว้วางใจ ดังนั้นในช่วงนี้ เป็นช่วงที่สำคัญที่จะพัฒนาทัศนคติเกี่ยวกับความไว้วางใจ หรือ ความไม่ไว้วางใจ ซึ่งทัศนคตินี้จะทำให้เด็กมีปฏิกิริยาต่อคนอื่น หรือต่อเหตุการณ์ต่างๆ ไปอย่างไรต่อไป

ถ้าประสบการณ์ในช่วงแรกของชีวิตกับบุคคลซึ่งเป็นคนสำคัญของเด็กไปด้วยดี เด็กได้รับการยอมรับ เด็กจะเริ่มพัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนในฐานะที่เป็น “บุคคล” การที่เด็กจะพัฒนาเกี่ยวกับความสามารถในการที่จะรักผู้อื่นได้นั้นขึ้นอยู่กับความรัก และความเชื่ออาพรที่เด็กได้รับ เด็กจะพัฒนาความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองเมื่อรู้ตัวว่าเป็นที่ต้องการ เป็นที่ชอบพอ มีคุณค่า หรือการที่คนอื่น ๆ เห็นว่า เขาเป็นเด็กดี การที่เด็กแต่ละคนจะรู้ว่าตนดีหรือไม่ดีนั้น บุคคลรอบข้างเป็นผู้มีอิทธิพลอย่างยิ่งเด็กจะแสดงพฤติกรรมตามความคาดหวังของบุคคลที่มีความสำคัญต่อชีวิตของเด็ก และจะแทรกซึมเข้าสู่ self-concept ของเด็ก

พฤติกรรมของบุคคลรอบข้างบางครั้งจะก่อให้เกิด negative self-concept จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ไม่ค่อยดีต่อตนเอง รู้สึกช่วยตนเองไม่ได้ ไม่มีความสามารถ ไม่มีคุณค่า ไม่เป็นที่ต้องการ ไม่ได้รับความรัก ไม่ได้รับการยอมรับ ไม่มีความรักอบอุ่น ไม่มีใครเห็นความสำคัญ ฯลฯ

พ่อแม่เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งถ้าต้องการให้ลูกมีการยอมรับนับถือตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง ต้องจำไว้ว่า จะต้องมีการยอมรับนับถือ และความเชื่อมั่นให้กับลูกเสียก่อน บางครั้งพ่อแม่บางคนก็คิดแต่เพียงว่า จะทำทุกอย่างเพื่อให้ลูกเป็นคนดี อาจทำสิ่งที่ผิดพลาดขึ้นได้เพราะพ่อแม่ประเภทนี้จะคอยแต่วิจารณ์ชี้ให้เห็นข้อบกพร่อง ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความไม่มั่นใจในการกระทำของตน เกิดความเคลือบแคลงสงสัยในความสามารถของตน จะรู้สึกว่าตนคือผู้ที่ไม่มีความสามารถอยู่ตลอดเวลา

ส่วนพ่อแม่บางคนที่มีความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัย จะเลี้ยงดูลูกปกป้องจนเกินไป จะพยายามปกป้องลูกจากภัยอันตรายทั้งปวง ไม่ว่าจะมิตัวตนหรือไม่มีตัวตน เด็กจะรู้สึกว่าโลกนี้เต็มไปด้วยอันตราย ทั้งผู้คน สัตว์ สิ่งของ เด็กเกิดการรับรู้ผิดๆ ซึ่งจะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมในอนาคต

ดังนั้นในช่วงขวบปีแรกจึงเป็นช่วงที่สำคัญที่เด็กจะพัฒนามโนภาพแห่งตน Coopersmith (1967) ได้กล่าวถึงสถานการณ์ที่จะช่วยให้เด็กพัฒนามโนภาพแห่งตนที่ดี ช่วยให้เกิดตระหนักถึงคุณค่าในตนเองดังนี้

1. ความอบอุ่นที่ได้รับจากพ่อแม่ เด็กตระหนักถึงความรักที่พ่อแม่มีให้กับตน และรู้ตัวว่าเป็นบุคคลที่มีค่าในบ้าน
2. การได้รับการยอมรับจากบุคคลในบ้าน ตลอดจนได้รับสิทธิอิสระในการทำสิ่งต่างๆ
3. การรู้จักขอบเขตของตนเองอย่างแน่ชัด รู้ว่าอะไรทำได้ อะไรทำไม่ได้ เข้าใจถึงความคาดหวัง และความต้องการของพ่อแม่ที่มีต่อความสำเร็จ รู้ว่าพ่อแม่เชื่ออาพรไม่ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้น

วัยเด็ก (Childhood)

เมื่อเด็กเริ่มเข้าโรงเรียน กลุ่มเพื่อนจะเริ่มมีความสำคัญกับเด็กพอๆ กับที่ครูมีความสำคัญ ในวัยนี้เด็กได้มีโอกาสสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน ทำให้เด็กได้เรียนรู้หลายๆ สิ่งเกี่ยวกับตนเอง เช่น ตนเองเหนือกว่าผู้อื่นในเรื่องใดบ้าง หรือคนอื่น ๆ เหนือกว่าตนในเรื่องใดบ้าง ความสามารถของตนเองในการเรียน เพื่อนๆ มีปฏิกริยาอย่างไรกับตน การแสดงพฤติกรรมของตนเหมาะสมกับบทบาททางสังคมแล้วหรือยัง เหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนามโนภาพแห่งตนต่อไป อีริคสัน (1967) ที่ให้เห็นว่าวัยนี้เป็นวัยที่เด็กเริ่มได้รับประสบการณ์จากนอกบ้านเป็นครั้งแรก เมื่อเด็กได้ร่วมเรียนกับเพื่อนๆ เด็กจะมีความรู้สึกว่าการให้ตนเองเป็นที่ยอมรับ โดยการทำงาน หรือทำสิ่งใดก็ตามให้สำเร็จ ซึ่งการที่เด็กประสบผลสำเร็จในการเรียนจะก่อให้เกิดความมานะพากเพียรพยายาม ซึ่งในความหมายนี้จะรวมถึงการที่เด็กสามารถทำงานกับผู้อื่นได้ ส่วนเด็กที่ไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียนจะไม่มี ความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่สามารถร่วมทำงานกับผู้อื่น เด็กจะไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อน ซึ่งจะ ทำให้พัฒนาความรู้สึกที่ช่วยตนเองไม่ได้ เกิดความรู้สึกต่ำต้อย

วัยรุ่น (Adolescence)

ช่วงของวัยรุ่นเป็นช่วงที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของ negative self-concept หรือ positive self-concept อย่างเด่นชัด การที่เด็กมีมโนภาพแห่งตนอย่างไร ไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือทางลบจะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมในลักษณะต่างๆ กัน เช่น เด็กที่เข้าโรงเรียนด้วยความคาดหวังว่าจะต้องเป็นผู้ที่ ประสบความสำเร็จ มีความสุข มักจะเป็นผู้อาสางาน มีความรับผิดชอบ ซึ่งความคาดหวังของเขา สอดคล้องกับมโนภาพแห่งตนที่ดี ซึ่งจะช่วยให้เขาเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในชั้นเรียนทั้งในด้านการ เรียนและด้านสังคม ในทางตรงกันข้ามเด็กที่มีมโนภาพแห่งตนในทางลบมักจะมองตนเองว่าเป็นผู้ที่ไม่ มีความสามารถจึงไม่มีใครกระตือรือร้นที่จะรับอาสาทำสิ่งต่างๆ ไม่ใคร่รับผิดชอบ ซึ่งจะนำไปสู่ความ ล้มเหลว

การที่เด็กมีมโนภาพแห่งตนเช่นไร จะสะท้อนให้เห็นว่าเด็กมองคนอื่นอย่างไร ถ้าเด็กมี มโนภาพแห่งตนในทางบวก เด็กก็จะประพฤติปฏิบัติต่อคนอื่นอย่างทัดเทียมกับตน เห็นคุณค่าในผู้อื่น เมื่อเด็กมีความรู้สึกเช่นนี้ให้กับผู้อื่น เด็กจะได้รับการปฏิบัติตอบเช่นเดียวกัน ในทางตรงกันข้าม เด็ก ที่มีมโนภาพแห่งตนในทางลบ ก็จะมีความรู้สึกเช่นนี้ให้กับผู้อื่น ผลคือความขัดแย้ง ผู้อื่นไม่ชอบ คนเราจะมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นที่ชอบพอของผู้อื่น มีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ได้รับการยอมรับ หรือประสบความสำเร็จนั้น สิ่งสำคัญคือจากประสบการณ์ที่ได้รับจากผู้อื่น

ความสำคัญของมโนภาพแห่งตน

อำเภอ ศิริพิพัฒน์ (2515 : 91) กล่าวว่า มโนภาพแห่งตนช่วยให้เราเข้าใจพฤติกรรม พยากรณ์พฤติกรรม และเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้อื่น นอกจากอิทธิพลที่มีต่อพฤติกรรมแล้ว ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับพฤติกรรมอื่นๆ เป็นต้นว่าความนึกคิดเกี่ยวกับผู้อื่น การปรับตัว ความสัมฤทธิ์ผลในการเรียน ฯลฯ คนที่มีมโนภาพแห่งตนดี มักจะมีความนึกคิดที่ดีต่อผู้อื่น คนยอมรับตนเองก็มักจะยอมรับผู้อื่น และประสบความสำเร็จในการเรียน

พรณี ข.เจนจิต (2528 : 308) กล่าวถึงความสำคัญของมโนภาพแห่งตนต่อความสำเร็จในการเรียนว่า เด็กที่มีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองในทางบวก รู้ว่าตนเองเป็นผู้มีความสามารถ มักจะเป็นผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการเรียน ในทางตรงกันข้ามเด็กที่มีมโนภาพแห่งตนในทางลบ มักจะเป็นผู้ที่ประสบความล้มเหลวในการเรียน ดังนั้นความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองจึงเป็นตัวที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการเรียน

จะเห็นได้ว่า มโนภาพแห่งตนนั้นเป็นสิ่งที่สามารถทำนายพฤติกรรม โดยบุคคลที่มีมโนภาพแห่งตนที่ดีจะส่งผลต่อพฤติกรรมในทางบวกที่สังคมต้องการหลายประการเช่น การมีความรักและรู้จักรับผิดชอบ การมีความเป็นมิตรในหมู่เพื่อน และยังส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลมีมโนภาพแห่งตนในทางลบก็จะส่งผลต่อพฤติกรรมในทางลบเช่นกัน ดังนั้น มโนภาพแห่งตนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้บุคคลนั้นประสบความสำเร็จในการทำงาน สามารถอยู่ในสังคมอย่างราบรื่นและมีความสุข

ความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ

ความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบทดสอบ เป็นคุณสมบัติที่สำคัญของเครื่องมือวัดผล ซึ่งได้ให้นักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลายท่านดังนี้

กู๊ด (Good. 1973 : 939) กล่าวว่า ความเที่ยงตรง หมายถึง ข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำจากการอ้างอิงของคะแนนแบบทดสอบ

Allen ;& Yen. (1979 : 65) ; Rowntree. (1981 : 339) ; และ สุนันท์ ศลโกสุม. (2525 : 287) กล่าวสอดคล้องกันว่า ความเที่ยงตรง หมายถึง แบบทดสอบที่สามารถวัดได้ตรงตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

อนาสตาซี (Anastasi. 1982 : 131) ให้นิยามความเที่ยงตรง หมายถึง แบบทดสอบนั้นวัดอะไร และวัดได้ดีเพียงใด สามารถอ้างอิงสิ่งที่วัดได้โดยผลคะแนน

กรอนลันด์ (Gronlund. 1981 : 65) กล่าวว่า ความเที่ยงตรง เป็นผลการประเมินความสอดคล้องตามจุดมุ่งหมาย

ไฟสต์ (Feist. 1990 : 702) ให้นิยามความเที่ยงตรง หมายถึง แบบทดสอบหรือเครื่องมือที่สามารถวัดได้ถูกต้องแม่นยำ

ฮอบกินส์ ; และสแตนเลย์ (Hopkin ; & Stanley. 1990 : 76) กล่าวว่า ความเที่ยงตรง เป็นการวัดตรงตามหน้าที่ที่จะวัดได้ดีเพียงใด สามารถประเมินความถูกต้องแม่นยำของความเที่ยงตรงจากการอ้างอิงของคะแนนการวัด

ลัวัน สายยศ; และอังคณา สายยศ (2538 : 208) กล่าวว่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือวัด หมายถึง เครื่องมือนั้นสามารถวัดได้ตามสิ่งที่ต้องการจะวัด หรือวัดได้ตรงตามจุดประสงค์ที่จะวัด

วิญญา วิชาลาภรณ์ (2540 : 118) และศิริชัย กาญจนวาสี (2544 : 73) ให้นิยามความเที่ยงตรงของเครื่องมือ หมายถึง ความถูกต้องแม่นยำของเครื่องมือวัดในสิ่งที่ต้องการจะวัดหรือความถูกต้องแม่นยำที่เครื่องมือวัดจุดประสงค์ที่วางไว้

ลัวัน สายยศ; และอังคณา สายยศ (2538 : 208 – 209) กล่าวว่า ความเที่ยงตรงแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) ความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct validity) และความเที่ยงตรงเชิงเกณฑ์สัมพันธ์ (Criterion-related-validity)

1. ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา หมายถึง การที่ครูสอนนักเรียนในเรื่องอะไรก็ออกข้อสอบวัดเรื่องนั้น

2. ความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง หมายถึง เครื่องมือวัดใดก็ตามที่สามารถวัดได้ตามลักษณะหรือทฤษฎีต่างๆ ของโครงสร้างนั้น ในการหาความเที่ยงตรงลักษณะนี้ จะหาโดยการที่สร้างเครื่องมือขึ้นมาแล้วนำไปหาค่าสหสัมพันธ์กับเครื่องมือที่วัดลักษณะนั้นอยู่แล้ว ถ้ามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงก็ถือว่ามีความเที่ยงตรงตามโครงสร้างดี

3. ความเที่ยงตรงเชิงเกณฑ์สัมพันธ์ เป็นความเที่ยงตรงแบบอาศัยเกณฑ์ที่ต้องการเป็นหลักแบบออกเป็น 2 อย่าง คือ

ก. ความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent validity) หมายถึงเครื่องมือที่สามารถวัดได้ตามสภาพความเป็นจริงของกลุ่มตัวอย่าง การหาค่าความเที่ยงตรงตามสภาพนี้ ต้องนำคะแนนของแบบทดสอบที่สร้างขึ้นใหม่นี้ไปสัมพันธ์กับคะแนนที่เป็นเกณฑ์ที่เขาประพาดอยู่

ข. ความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์ (Predictive validity) แบบทดสอบฉบับใดก็ตามถ้ามีความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์แล้ว เมื่อนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างก็สามารถที่จะพยากรณ์อนาคตของกลุ่มตัวอย่างได้ถูกต้อง ดังนั้นการหาความเที่ยงตรงประเภทนี้ คือเอาผลงานที่สำเร็จไปแล้วของกลุ่มตัวอย่างเป็นเกณฑ์ แล้วเอาคะแนนเครื่องมือที่จะหาความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์นี้ไปสัมพันธ์กับเกณฑ์ ถ้ามีความสัมพันธ์กันสูงก็ถือว่าเครื่องมือที่สร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์สูง

การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง

อัลเลน; และ เยน (Allen; & Yen. 1979 : 108 – 109) กล่าวว่า การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้างมีวิธีการคือ

1. ความแตกต่างของกลุ่ม (Group differences) ถ้าทฤษฎีแสดงว่ากลุ่มมีความแตกต่างหรือกลุ่มไม่มีความแตกต่างในคะแนนการสอบ การพยากรณ์นี้สามารถศึกษาได้โดยการรวบรวมข้อมูลและทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติที่สมเหตุสมผล เช่น อาจพยากรณ์ความแตกต่างในแบบวัดวุฒิภาวะทางสังคมระหว่างเด็กและผู้ใหญ่หรืออาจพยากรณ์ความไม่แตกต่างกัน ในแบบทดสอบความสามารถที่ยุติธรรมเชิงวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มที่ต่างกันทางวัฒนธรรม
2. การเปลี่ยนแปลง (Changes) ทฤษฎีอาจแสดงให้เห็นว่าคะแนนแบบทดสอบเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาหรือภายใต้ตัวแปรแทรกซ้อนเชิงทดลอง ตัวอย่างเช่น แบบทดสอบฉบับหนึ่งวัดทักษะการสื่อสารด้วยคำพูด (Oral-communication) เด็กที่โตกว่าหรือเด็กที่เรียนอยู่ในขั้นที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนควรจะได้อะแนนสูง ทฤษฎียังอาจจะพยากรณ์การเปลี่ยนแปลงในคะแนนบางอย่างแต่บางอย่างไม่เป็นเช่นนั้น เช่น ประสิทธิภาพการฝึกอาบกรมการกล้าแสดงออก (Assertion-training) ควรทำให้อะแนนการกล้าแสดงออก (Assertiveness) เพิ่มขึ้นแต่ไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อคะแนนทางด้านคำศัพท์
3. สหสัมพันธ์ (Correlations) ทฤษฎีอาจทำให้ผู้พัฒนาแบบทดสอบพยากรณ์ว่า สหสัมพันธ์มีค่าเป็นบวก ลบ หรือศูนย์ เช่น เราอาจจะคาดหวังคะแนนในแบบทดสอบความจำในช่วงสั้นๆฉบับหนึ่ง มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับอายุและไม่สัมพันธ์กับเพศ
4. กระบวนการ (Processes) สมมติว่าแบบทดสอบเหตุผลเชิงคณิตศาสตร์มีปัญหาทางด้านการใช้คำที่ยากมาก อาศัยพื้นฐานจากทฤษฎีหนึ่งเราอาจจะพยากรณ์ว่าผู้สอบทั้งหมดใช้กระบวนการหรือการคิดเกี่ยวกับข้อคำถามของแบบทดสอบในวิธีทางเดียวกัน อย่างไรก็ตามทฤษฎีอีกทฤษฎีหนึ่งอาจทำให้เราคาดว่าผู้สอบบางคนอาจจะสามารถทำวิชาคณิตศาสตร์ได้แต่ไม่สามารถเริ่มต้นแก้ปัญหาได้เพราะว่าเขามีความสามารถในการใช้คำศัพท์น้อยมาก ในตัวอย่างนี้แบบทดสอบวัดเหตุผลทางคณิตศาสตร์สำหรับผู้สอบบางคนและระดับคำศัพท์สำหรับผู้สอบคนอื่น การตรวจสอบเนื้อหาของข้อคำถามและสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนในข้อคำถามหรือการวิเคราะห์การสัมภาษณ์กับผู้สอบในตอนที่เขาแก้ปัญหาข้อคำถามอาจจะช่วยเราเลือกระหว่างทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการความรู้-ความคิด (Cognitive process) ที่เป็นสิ่งสำคัญในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับข้อคำถาม แบบทดสอบอาจจะสมเหตุสมผลในการพยากรณ์ที่ว่า ทำให้ความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือกลุ่มกระบวนการที่เกิดขึ้นแตกต่างกัน เช่น ความแตกต่างทางเพศในแบบทดสอบเหตุผลเชิงมิติ (Spatial reasoning)

ผู้วิจัยอาจพยากรณ์ว่า เพศทั้งสองจะมีกระบวนการในทิศทางที่แตกต่างกันในข้อคำถามแบบทดสอบ มิติ และทดสอบการพยากรณ์เหล่านี้

รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์ (2531 : 86) กล่าวถึงการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง มีหลายวิธี ดังนี้

1. พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามที่สร้างขึ้นเทียบกับคุณลักษณะเฉพาะของข้อคำถามที่สร้างตามพฤติกรรมที่ต้องการวัด ในลักษณะคู่ขนานกันกับแบบทดสอบมาตรฐาน ถ้าเครื่องมือที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องดังกล่าว แสดงว่าเครื่องมือนี้มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

2. พิจารณาความสอดคล้องของเครื่องมือที่สร้างขึ้นว่ามีลักษณะพฤติกรรมของข้อคำถามและสัดส่วนในแต่ละพฤติกรรมของจำนวนข้อคำถามกับตารางวิเคราะห์หลักสูตรตามรายวิชานั้นๆ ถ้าเครื่องมือที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องดังกล่าว แสดงว่าเครื่องมือนี้มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

3. พิจารณาโดยอาศัยดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ เน้นลักษณะพฤติกรรมของข้อคำถามแทนเนื้อหา ในทางปฏิบัติสามารถตรวจสอบไปพร้อมกันกับความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และวิเคราะห์ออกมาในเชิงปริมาณหรือตัวเลขได้ มีวิธีดังนี้

วิธีที่ 1 หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะของพฤติกรรมที่ศึกษา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ถึง 5 คน พิจารณาลงความเห็น ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะของกลุ่มพฤติกรรม

0 เมื่อไม่แน่ใจ ว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะของกลุ่มพฤติกรรม

-1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นไม่เป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะของกลุ่มพฤติกรรม

โดยนำคะแนนการพิจารณาที่ได้มาคำนวณในสูตรดังนี้

$$\text{สูตร IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

วิธีที่ 2 หาดัชนีการจับคู่ระหว่างข้อคำถามกับลักษณะเฉพาะของกลุ่มพฤติกรรม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ถึง 5 คน พิจารณาลงความเห็น ว่า ข้อคำถามใดที่เป็นตัวแทนลักษณะเฉพาะของกลุ่มพฤติกรรมใดโดยจับคู่กันได้ แล้วนำค่าที่ได้มาคำนวณในสูตร ดังนี้

$$\text{สูตร } M = f/N \times 100$$

4. หาคความสอดคล้องระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ โดยการหาค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน ถ้าคะแนนรายข้อมีค่าสหสัมพันธ์กับคะแนนรวมสูง แสดงว่าเครื่องมือมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างสูง (สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ) คำนวณได้ในสูตร

$$r_{xy} = \frac{N\sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{\{N\sum X^2 - (\sum X)^2\}\{N\sum Y^2 - (\sum Y)^2\}}}$$

5. โดยวิธีกลุ่มรู้จัก (Known Group Technique) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะตรงกับสิ่งที่ศึกษา นำผลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับผลการวัดของกลุ่มที่ไม่มีคุณลักษณะตรงตามสิ่งที่ศึกษา แล้วนำมาคำนวณโดยใช้สูตร t-test

6. โดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical package for Social Science) คำนวณด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

ศิริชัย กาญจนวาสี (2544 : 93 -100) กล่าวว่า การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง จำเป็นต้องอาศัยการสรุปอ้างอิงถึงลักษณะที่มุ่งวัด โดยใช้หลักฐานสนับสนุนหลายอย่าง ความเที่ยงตรงตามเนื้อเรื่อง และความเที่ยงตรงตามเกณฑ์สัมพัทธ์ถือว่าเป็นหลักฐานส่วนหนึ่งสำหรับสนับสนุนความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ลำพังเพียงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบกับคะแนนเกณฑ์ยังไม่เพียงพอสำหรับสรุปผลความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง จำเป็นต้องอาศัยหลักฐานความสอดคล้อง กับทฤษฎี เช่น หลักฐานการตรวจสอบผลการวัดที่เป็นไปตามคำทำนายของทฤษฎี หลักฐานการเปรียบเทียบความสัมพันธ์กับผลการวัดด้วยเครื่องมืออื่นที่มุ่งวัดลักษณะเดียวกัน และลักษณะที่ต่างกัน เป็นต้น มีวิธีการสำหรับหาหลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อสนับสนุนความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างหลายวิธี วิธีที่นิยมใช้กันมีดังนี้

1. วิธีตัดสินโดยผู้เชี่ยวชาญ หลักฐานเบื้องต้นอย่างหนึ่งที่สามารถนำมาใช้สนับสนุนความเที่ยงตรงตามโครงสร้างของแบบทดสอบได้แก่ การตัดสินของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบถึงความเหมาะสมของทฤษฎีที่น่ามานิยาม ผังข้อสอบ และคุณภาพของข้อสอบ

2. วิธีเปรียบเทียบคะแนนระหว่างกลุ่มที่ทราบผล (Comparing the scores of known groups) ในกรณีที่มีความเชื่อมั่นตามทฤษฎีว่า คะแนนผลการวัดลักษณะที่สนใจนั้นจะมีความแตกต่างระหว่างกลุ่มผู้สอบที่ทราบแน่ชัดว่ามีลักษณะสำคัญบางประการแตกต่างกัน

3. วิธีเปรียบเทียบจากกลุ่มทดลอง (Comparing scores from experiment) คะแนนจากเครื่องมือวัดลักษณะใดก็ตาม คาดว่าน่าจะเปลี่ยนแปลงได้ตามเงื่อนไขของการจัดกระทำตามการทดลอง อาจมีการเปลี่ยนแปลงระหว่างกลุ่มทดลอง ก่อน-หลังได้รับการจัดกระทำตามตัวแปรทดลอง จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่มุ่งวัด จึงสามารถทำนายถึงทิศทางและปริมาณการเปลี่ยนแปลงของลักษณะที่มุ่งวัดภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ของการทดลองได้ ถ้าผลที่ได้จากการทดลองสอดคล้องหรือยืนยันคำทำนายของทฤษฎี ผลที่ได้จะเป็นหลักฐานส่วนหนึ่งสำหรับใช้สนับสนุนความเที่ยงตรงเชิงทฤษฎีของแบบทดสอบได้

4. วิธีวิเคราะห์เมตริกซ์พหุลักษณะ-พหุวิธี (Multitrait-multimethod) มุ่งตรวจสอบความเหมาะสมของเครื่องมือหลายประเภทสำหรับวัดลักษณะที่สนใจ มากกว่าที่จะเป็นการตรวจสอบยืนยัน

ความสัมพันธ์ระหว่างการวัดลักษณะหลายอย่างตามคำทำนายของทฤษฎี วิธีนี้มีการวัดลักษณะอย่างน้อย 2 ลักษณะ โดยใช้วิธีการวัดอย่างน้อย 2 วิธี

5. วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ซึ่งเป็นเทคนิคทางสถิติสำหรับวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตค่าได้เพื่อหาลักษณะร่วมกันของชุดตัวแปรเหล่านั้น ลักษณะร่วมกันนี้เรียกว่าตัวประกอบ (Factor) ตัวประกอบเป็นลักษณะที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อคะแนนที่ได้จากกลุ่มตัวแปร ตัวประกอบเป็นตัวแปรเชิงสมมติฐานที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง แต่คาดว่าจะมีลักษณะหรือโครงสร้างที่เกิดจากการเกาะกลุ่มของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงจากการวิเคราะห์ตัวประกอบ ทำให้ได้ตัวประกอบซึ่งสามารถใช้เป็นหลักฐานตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้างของเครื่องมือได้ 2 ลักษณะได้แก่

1. แบบทดสอบนั้นมุ่งวัดลักษณะได้ครอบคลุมโครงสร้างทางทฤษฎีของลักษณะมุ่งวัดเพียงใด

2. แบบทดสอบนั้นมุ่งวัดลักษณะได้ตรงตามลักษณะที่ต้องการวัดนั้นเพียงใด

การวิเคราะห์องค์ประกอบนั้นเป็นวิธีทางสถิติที่พยายามจัดกลุ่มตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ทำให้การศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรมีภาพลักษณ์ที่เด่นชัด โดยลดจำนวนตัวแปรให้น้อยลงและทราบค่าน้ำหนักของตัวประกอบตัวแปรแต่ละตัว ลักษณะเด่นของตัวแปรและการจัดกลุ่มตัวแปรซึ่งเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปร ทำให้ทราบถึงโครงสร้างแบบแผนของข้อมูลและปัจจัยร่วมของตัวแปร ตลอดจนค่าน้ำหนักแต่ละตัวประกอบที่ได้จากค่าตัวแปรด้วย (วิรัช วรรณรัตน์, 2538 : 37)

จักรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์ (2541 : 27) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายในการวิเคราะห์องค์ประกอบมี 2 ประการ คือ

1. เพื่อสำรวจหรือค้นหาตัวแปรแฝงที่ซ่อนอยู่ภายใต้ตัวแปรที่สังเกตหรือวัดได้ เรียกว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis)

2. เพื่อพิสูจน์ ตรวจสอบหรือยืนยันทฤษฎีที่ผู้อื่นค้นพบ เรียกว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis)

ส.วาสนา ประवालพุกษ์ (ม.ป.ป. : 37-47) กล่าวว่า ขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ จะต้องมีความเป็นตัวแปรต่อเนื่อง (continuous variable) หลายๆ ตัวแปรที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มหนึ่ง เสนอข้อมูลในลักษณะเมตริกซ์ที่เรียกว่า เมตริกซ์ข้อมูล (Data matrix)

2. การสกัดองค์ประกอบ (Extracting initial factors) ขั้นนี้จะหาจำนวนแฟคเตอร์ที่สามารถอธิบายสหสัมพันธ์หรือความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรสังเกต ซึ่งจุดมุ่งหมายในการสกัดองค์ประกอบคือ เพื่อหาจำนวนแฟคเตอร์รวมที่น้อยที่สุดระหว่างตัวแปร วิธีการสกัดองค์ประกอบมีหลายวิธี เช่น

1. Principal Component Analysis (CP)
2. Least Square Analysis (LS)
3. Maximum Likelihood
4. Alpha Factoring
5. Image

3. การหมุนแกน (Rotation) วิธีการหมุนแกนมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาวิธีที่ง่ายในการอธิบายองค์ประกอบ โดยคงจำนวนองค์ประกอบและ Communalities ไว้คงเดิม วิธีการหมุนแกนมี 2 วิธี คือ

3.1 Orthogonal องค์ประกอบรวมต่างๆ ไม่สัมพันธ์กัน

3.1.1 Quartimax หมุนแกนโดยเน้นการเปลี่ยนแถวให้ง่ายขึ้น

3.1.2 Varimax หมุนแกนโดยเน้นการเปลี่ยนคอลัมน์ให้ง่ายขึ้น กล่าวคือ ให้เกิดความแปรผันของคอลัมน์ใน Factor structure matrix

3.1.3 Equimax ใช้วิธีประนีประนอมระหว่าง Quartimax กับ Varimax

3.2 Oblique มี 2 วิธีหลัก คือ

3.2.1 หมุนแกนโดยยึด Reference axis

3.2.2 หมุนแกนโดยไม่ใช้ Reference axis แต่ใช้ Pattern matrix

4. การสร้างมาตราองค์ประกอบ (Factor Scale) มีจุดประสงค์ในการสร้างมาตราองค์ประกอบ คือ เพื่อดันหามิติของข้อมูลสังเกตและเพื่อนำองค์ประกอบรวมบางองค์ประกอบไปใช้ในการค้นคว้าต่อไป วิธีการสร้างมาตราองค์ประกอบอาจทำได้หลายวิธี เช่น

4.1 ใช้การถดถอย (Regression)

4.2 ใช้เกณฑ์ (Least squares)

4.3 วิธีของบาร์ทเลตต์ (Bartlett)

4.4 ใช้หลักของออร์ทอกอนอล (Orthogonality constraints)

4.5 ใช้ผลรวมของค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าสูงในตัวแปรสังเกตต่างๆ

4.6 สร้างส่วนประกอบสำคัญ (Principal component scale)

วิรัช วรรณรัตน์ (2538 : 40) กล่าวถึงการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) ว่าเป็นการวิเคราะห์ตัวประกอบที่ต้องการศึกษาว่า ตัวประกอบร่วมคูใดมีความสัมพันธ์กัน ตัวแปรที่สังเกตมาได้ตัวใดได้รับผลมาจากตัวประกอบร่วมตัวใด ตัวแปรที่สังเกตได้ตัวใดได้รับผลจากตัวประกอบเฉพาะตัวใด และตัวประกอบเฉพาะคูใดมีความสัมพันธ์กัน โดยวิธีการจะอาศัยการทดสอบทางสถิติที่มีข้อมูลช่วยยืนยัน (Data confirm)

ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์ (2541 : 29) ได้กล่าวถึงกระบวนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันว่า ในขั้นตอนแรกของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต้องเริ่มต้นที่เมตริกสหสัมพันธ์หรือเมตริกซ์ความแปรปรวน หรือเมตริกซ์ความแปรปรวนร่วม หรือเมตริกซ์อื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายกัน ผู้วิจัยกำหนดจุดประสงค์ในการเปรียบเทียบรูปแบบ (Model) ซึ่งจะต้องอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีหรือข้อมูลที่มีอยู่ สมมติฐานจะต้องตั้งให้เหมาะสมกับข้อมูล รูปแบบจะต้องกำหนดระดับของความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละคู่ของตัวแปรแต่ละตัวกับองค์ประกอบ 1 ตัวหรือมากกว่าและกำหนดคู่ของตัวแปรความคลาดเคลื่อนให้สัมพันธ์กัน

ในการวิเคราะห์ ผลลัพธ์ที่ได้จะต้องแสดงค่าสถิติที่แตกต่างกันหลายค่าสำหรับใช้ในการเปรียบเทียบความเหมาะสมของรูปแบบหรืออธิบายความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรค่าสถิติจะถูกนำเสนอในรูปของ "Fit statistic" ซึ่งค่า Fit statistic ทั้งหมดจะถูกประมวลและแสดงออกมาในคราวเดียวกัน สถิติเหล่านี้จะถูกใช้ในการประเมินรูปแบบ (Model) เปรียบเทียบกับรูปแบบตามทฤษฎีและใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้กับตัวแปรแฝง

การทดสอบ Fit Statistics ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์ (2541 : 25-30) กล่าวว่า การทดสอบ Fit statistics ที่ใช้ในการเปรียบเทียบรูปแบบ (Model) จะมีอยู่ด้วยกันหลายตัว เช่น อัตราส่วนของ χ^2 / df , ดัชนี CFI (Bentler comparative fit index) อัตราส่วนความละเอียดถี่ถ้วน (The parsimony ratio), GFI (The goodness of fit index) เป็นต้น ในที่นี้จะอธิบายถึงสถิติเพียง 2 ตัว ดังนี้

1. อัตราส่วนของ χ^2 / df

การทดสอบไคสแควร์ เป็นการทดสอบสมมติฐานความสอดคล้องของรูปแบบความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้ สถิติไคสแควร์จะมีความไวต่อขนาดกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นความไม่แน่นอนของค่าไคสแควร์จะนำไปสู่การพัฒนาสถิติตัวอื่นๆ เพื่อใช้ในการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ (Model)

2. ดัชนี GFI

ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) คือ การวัดความสัมพันธ์ระหว่างความแปรปรวนและความแปรปรวนรวมพร้อมกัน ในการอธิบายรูปแบบ (Model) ดัชนีมีความคล้ายคลึงกันกับ Multiple R square ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ค่า GFI สูงสุดไม่เกิน 1.00 และถ้าค่า GFI คำนวณได้เท่ากับ 1.00 จะบ่งบอกถึงความเหมาะสมของรูปแบบ (Model) กับข้อมูลว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด

การทดสอบความสอดคล้องของโมเดล จัตรีศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์ (2541 : 34 – 35) ได้กล่าวว่า ผลลัพธ์ที่ได้จากการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลมีดังนี้

1. การทดสอบ χ^2 เป็นการทดสอบความสอดคล้องของรูปแบบตามทฤษฎีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับรูปแบบเชิงประจักษ์ ถ้าค่า χ^2 มีค่าสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ รูปแบบตามทฤษฎีไม่สอดคล้องกับรูปแบบเชิงประจักษ์ ถ้าค่า χ^2 มีค่าต่ำจนไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ รูปแบบตามทฤษฎีสอดคล้องกับรูปแบบเชิงประจักษ์

2. ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of fit index : GFI) มีค่าอยู่ระหว่าง 0–1 ค่าดัชนี GFI ยิ่งเข้าใกล้ 1 แสดงว่า รูปแบบตามทฤษฎีสอดคล้องกับรูปแบบเชิงประจักษ์

3. ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted goodness of fit index : AGFI) เป็นการนำดัชนี GFI มาปรับแก้มีคุณลักษณะเหมือน GFI

4. ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ (Root mean square residual : RMR) เป็นการเปรียบเทียบระดับความกลมกลืนของรูปแบบเชิงประจักษ์กับรูปแบบตามทฤษฎี ดัชนี RMR ยิ่งเข้าใกล้ 0 แสดงว่า รูปแบบตามทฤษฎีมีความกลมกลืนกับรูปแบบเชิงประจักษ์

5. นันเซ็นทรัลไคสแควร์ (Non – centrality parameter : NCP) เป็นสถิติที่ใช้ทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบหรือความกลมกลืน มีค่าเป็นศูนย์ ถ้าค่า NCP มีค่ามากจนปฏิเสธสมมติฐาน แสดงว่า รูปแบบตามทฤษฎีไม่สอดคล้องกับรูปแบบเชิงประจักษ์ ถ้าค่าน้อยจนยอมรับสมมติฐานแสดงว่ารูปแบบมีความเที่ยงตรง

6. ฟังก์ชันความแตกต่างจากประชากร (Population discrepancy function : FO) เป็นการประมาณค่าความคาดเคลื่อนที่เกิดจากการที่โมเดลนั้นไม่ได้กับกลุ่ม ถ้ามีค่ามากจนกระทั่งปฏิเสธสมมติฐาน แสดงว่ารูปแบบตามทฤษฎีไม่สอดคล้องกับรูปแบบเชิงประจักษ์

7. ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (Root mean square error of approximation : RMSEA) เป็นสูตรที่พัฒนามาจากปัญหาที่ว่าเมื่อพารามิเตอร์อิสระทำให้ค่าสถิติมีค่าลดลงเพราะค่าสถิติขึ้นอยู่ด้วย df ถ้ามีค่ามากจนกระทั่งปฏิเสธสมมติฐาน แสดงว่ารูปแบบตามทฤษฎีไม่สอดคล้องกับรูปแบบเชิงประจักษ์

8. ดัชนี NFI, MMFI, CFI, FFI และ RFI มีค่าระหว่าง 0 – 1 ให้เปรียบเทียบรูปแบบตามทฤษฎีว่ามีความสอดคล้องกับรูปแบบเชิงประจักษ์มากน้อยเพียงใด ค่ายิ่งเข้าใกล้ 1 โมเดลยิ่งสอดคล้องกันมาก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง และมโนภาพแห่งตน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าทั้งในต่างประเทศและในประเทศ รวบรวมได้ดังนี้

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง

งานวิจัยในต่างประเทศ

แคนเฟอร์ ; และซิค (Kanfer ; & Zick. 1974 : 108 – 115) ได้ศึกษาการฝึกการควบคุมตนเองในการต้านทานต่อสิ่งยั่วยุกับเด็กอายุประมาณ 5 – 6 ปี จำนวน 84 คน ผู้วิจัยได้ใช้การสังเกตพฤติกรรมการควบคุมตนเองของเด็ก ในการไม่ละเมิดคำสั่งที่ไม่ให้หันไปดูของเล่น ซึ่งเท่ากับเป็นการทดสอบความสามารถในการควบคุมตนเองจากสิ่งยั่วยุใจ ผลการวิจัยพบว่าเด็กชายละเมิดกฎเกณฑ์มากกว่าเด็กหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เคนดอลล์ ; และวิลคอกซ์ (Kendall ; & Wilcox. 1979 : 1020 – 1029) ได้พัฒนาแบบประเมินค่าการควบคุมตนเอง The Self-Control Rating Scale (SCRS) โดยให้ครูและบิดามารดาเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมเด็ก ซึ่งประกอบด้วยแบบวัดพฤติกรรม 33 ข้อ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท 7 สเกล โดยอาศัยแนวคิดว่าการควบคุมตนเองมีองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ องค์ประกอบด้านความคิด และด้านพฤติกรรม ผลปรากฏว่า เด็กที่มีการควบคุมตนเองเป็นเด็กที่มีความสุขุมรอบคอบ สามารถแก้ปัญหา และสามารถวางแผนการกระทำด้วยความสุขุม นอกจากนี้เด็กที่มีการควบคุมตนเองสามารถแสดงพฤติกรรมที่เลือกสรรแล้ว หรือสามารถยับยั้งพฤติกรรมที่ขัดต่อการกระทำที่ขัดต่อกฎหมาย

โรเซนบัม (Rosenbaum. 1980 : 109 – 121) ได้ศึกษาการควบคุมตนเอง โดยใช้แบบทดสอบวัดการควบคุมตนเองในสถานการณ์ทั่วไป กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีอายุตั้งแต่ 15 – 62 ปี ทั้งที่เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษาและบุคคลทั่วไป จำนวน 600 คน ผลพบว่า แนวโน้มโดยทั่วไปผู้หญิงได้คะแนนการควบคุมตนเองสูงกว่าผู้ชาย แต่เมื่อทดสอบค่าที่แล้ว พบว่าเพศชายและเพศหญิงมีการควบคุมตนเองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และอายุเป็นตัวแปรที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรม การควบคุมตนเองเพิ่มขึ้น

บอสส์ (Bosse. 1986 : 123) ได้ศึกษาการควบคุมตนเองของเด็กก่อนวัยเรียน โดยใช้แบบวัดการควบคุมตนเอง (The Self – Control Rating Scale) ผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอายุ ระดับสติปัญญา กับการควบคุมตนเองของเด็กก่อนวัยเรียน

คาร์บอลโล ไดเกซ (Carballo dieguez. 1987 : 104) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อในการควบคุมของเด็กชั้นมัธยมศึกษาชาวอเมริกัน จำนวน 3,149 คน และชาวเม็กซิกัน จำนวน 887 คน พบว่า ระดับเศรษฐกิจของครอบครัว และการศึกษาของบิดามารดา มีผลต่อความเชื่อในการควบคุมภายใน และการควบคุมภายนอกของเด็ก

งานวิจัยในประเทศ

กาญจนา พูนสุข (2542 : 53) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเอง การใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นกลุ่มและรายบุคคลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 27 (บ้านชำเม็ง) อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัด ศรีสะเกษ จำนวน 35 คน เป็นนักเรียนชาย 21 คน นักเรียนหญิง 14 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม กลุ่มทดลองที่ 1 ใช้การควบคุมตนเอง กลุ่มทดลองที่ 2 ใช้การวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม และกลุ่มทดลองที่ 3 ใช้การวางเงื่อนไขเป็นรายบุคคล ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ใช้การควบคุมตนเองนักเรียนที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นกลุ่ม และนักเรียนที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นรายบุคคล มีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเพิ่มขึ้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิมผกา อัดตะพู (2543 : 61-62) ได้ศึกษาผลการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติควบคู่กับการควบคุมตนเองที่มีต่อความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ที่มีวินัยในการใช้ห้องสมุดตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 มาทำการสัมภาษณ์เพื่อหาอาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 12 คน เป็นกลุ่มทดลอง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติควบคู่กับการควบคุมตนเองก่อนการทดลอง ระยะทดลอง และหลังการทดลอง มีความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระยะทดลอง และหลังการทดลองฝึกสมาธิแบบอานาปานสติควบคู่กับการควบคุมตนเองสูงกว่าก่อนการทดลองฝึกสมาธิแบบอานาปานสติควบคู่กับการควบคุมตนเอง และความมีวินัยในการใช้ห้องสมุด ระยะทดลองฝึกสมาธิแบบอานาปานสติควบคู่กับการควบคุมตนเอง มีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น

มัลลิกา กาลกฤษณ์. (2546 : 37 - 39) ได้เปรียบเทียบผลของการใช้กรณีตัวอย่างกับการควบคุมตนเองที่มีต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสมบัติในโรงเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 ที่มีพฤติกรรมการ

อนุรักษ์สาธารณสมบัติในโรงเรียนต่ำ จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสมบัติในโรงเรียนดีขึ้น หลังจากได้รับการใช้การควบคุมตนเอง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่านักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง และนักเรียนที่ได้รับการใช้การควบคุมตนเอง มีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสมบัติในโรงเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วันวิสา พงษ์ผล (2546 : 36 - 39) ได้เปรียบเทียบผลของการปรับสัณเภาใหม่และการควบคุมตนเองที่มีต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านตำหรุ (วิงประชาสงเคราะห์) อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูง จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้การควบคุมตนเองมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการเรียนลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่านักเรียนที่ได้รับการใช้การควบคุมตนเองมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการเรียนลดลงไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อรพลอย เกษมสันต์ ณ อยุธยา (2546 : 84 – 89) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการควบคุมตนเองและมโนภาพแห่งตนของนักศึกษาวัยรุ่นที่อาศัยอยู่หอพัก และนักศึกษาวัยรุ่นที่อยู่ตามบ้าน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาวัยรุ่น ที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตปทุมธานี จำนวน 401 คน โดยแยกเป็นนักศึกษาที่อยู่หอพักต่างๆ จำนวน 201 คน และที่อาศัยอยู่ตามบ้านจำนวน 200 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่อยู่ตามบ้าน มีการควบคุมตนเองต่ำกว่า นักศึกษาที่อาศัยอยู่หอพัก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีการควบคุมตนเองและมโนภาพแห่งตนสูงกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การควบคุมตนเองสามารถลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้ เช่น พฤติกรรมก่อกรวนในชั้นเรียน และยังสามารถเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ ดังนั้นการควบคุมตนเองจึงเป็นการปรับพฤติกรรมวิธีหนึ่งที่สามารถปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ นอกจากนั้นการควบคุมตนเองยังเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความมีวินัยในตนเอง ซึ่งจะเห็นได้ว่า

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมโนภาพแห่งตน

งานวิจัยต่างประเทศ

ไดสัน (Dyson. 1967 : 403-405) ได้ศึกษามโนภาพแห่งตนของนักเรียนกลุ่มต่างๆ ที่จัดแบ่งตามระดับความสามารถทางการเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 7 จากโรงเรียน 2 ประเภท คือ โรงเรียนที่จัดกลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถหลายระดับคละกัน จำนวน 323 คน และโรงเรียนที่จัดกลุ่มนักเรียนตามระดับความสามารถ จำนวน 324 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ Index of Adjustment and value และแบบวัดมโนภาพแห่งตนด้านการเรียน พบว่า นักเรียนชายหญิง ไม่มีความแตกต่างกันในด้านการยอมรับตนเอง และมโนภาพแห่งตนด้านการเรียน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีมโนภาพแห่งตนสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ฮาเมด (มาลี เพ็ชรชะ. 2538 : 28 ; อ้างอิงจาก Hamed. 1967) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับโครงสร้างของบุคลิกภาพทั้งหมดเพื่อนำมาใช้ในการแนะแนว จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กวัยรุ่นจำนวน 170 คน พบว่า มโนภาพแห่งตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัว

เวนด์แลนด์ (Wendland. 1969 : 2642-B) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับสถานที่อยู่ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนิโกรและเด็กผิวขาว จำนวน 685 คน ที่อยู่ในเมืองและชนบท พบว่า เด็กที่อยู่ในเขตชนบทมีมโนภาพแห่งตนดีกว่าเด็กที่อยู่ในเมืองใหญ่

เนลส์ (Nails. 1971 : 138 – A) ได้ศึกษามโนภาพแห่งตนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนเกรด 6, 7, 8 และ 9 จำนวน 975 คน เครื่องมือที่ใช้คือ The State Assument Test และ National Standardized Test วัดมโนภาพแห่งตนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามลำดับ พบว่า เมื่อโรงเรียนจัดโครงการให้นักเรียนได้มีการพัฒนามโนภาพแห่งตนแล้ว ทุกชั้นมีมโนภาพแห่งตนเพิ่มขึ้นและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นตาม

ไอเซน (นงนุช ใจนเลศ. 2533 : 63 ; อ้างอิงจาก Eisen. 1972 : 68 – 72) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนและการควบคุมตนเองในลักษณะด้านทานต่อสิ่งเย้ายวนใจ ซึ่งได้แก่รางวัลที่ผู้วิจัยตั้งไว้ เมื่อเด็กทำคะแนนจากการแข่งขันถึงเกณฑ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 6 จำนวน 125 คน โดยใช้แบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนของเทเนสซี และเครื่องมือ Dot Counting Contest ของซิลเวอร์แมน ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงใช้ในการตรวจสอบการทุจริตโดยไม่ให้เด็กรู้ ผลพบว่า มโนภาพแห่งตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการควบคุมตนเองในลักษณะด้านทานต่อสิ่งเย้ายวนใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยในประเทศ

มาลี เพ็ชรชะ (2538 : 198) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบมโนภาพแห่งตน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครนายก ปีการศึกษา 2537 จำนวน 1,015 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในเขตเทศบาล นักเรียนนอกเขตเทศบาล และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ได้องค์ประกอบมโนภาพแห่งตนที่ชัดเจน 7 องค์ประกอบ คือ สติปัญญาและความสามารถ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พฤติกรรมทางการเรียน พฤติกรรมทางสังคม ความวิตกกังวล ความสุขความพอใจ ความคาดหวังของสังคม องค์ประกอบมโนภาพแห่งตนของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดมี 9 องค์ประกอบ คือ สติปัญญา ความสามารถ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พฤติกรรมทางการเรียน พฤติกรรมทางสังคม ความวิตกกังวล ความสุขความพอใจ ความคาดหวังของสังคม และความสามารถในการคบเพื่อน

กัลยาณี ยังสังข์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้สร้างแบบสอบถามมโนภาพแห่งตน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดพัทลุง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ความสามารถทางคณิตศาสตร์ ความสามารถทางภาษา ความสามารถด้านวิชาการ ลักษณะทางกายภาพ ความสามารถทางร่างกาย ความสามารถด้านการแก้ปัญหาหรือความคิดสร้างสรรค์ ความสัมพันธ์กับเพื่อนเพศเดียวกัน ความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ศาสนาหรือคุณค่าทางจิตใจ ความซื่อสัตย์ ความมั่นคงทางอารมณ์ ด้านมโนภาพแห่งตนโดยทั่วไป ลักษณะของแบบสอบถามมี 4 ระดับ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพัทลุง จำนวน 981 คน ได้ผลดังนี้

1. แบบสอบถามทุกข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นข้อ 14 มีค่าอำนาจจำแนกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. แบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.939
3. แบบทดสอบมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. เกณฑ์ปกติของคะแนนมโนภาพแห่งตนที่สร้างจากคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทั้งฉบับมีคะแนนตั้งแต่ 209 ถึง 520 ตามลำดับ พบว่ามีคะแนน ที่ -ปกติ ตั้งแต่ 0 ถึง 95

เสกสิทธิ์ แสนทวีสุข (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนหลายมิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งประกอบด้วยมโนภาพแห่งตนหลายมิติ 11 ด้าน คือ ความสามารถทางร่างกาย ลักษณะทางกายภาพ ความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ ความสัมพันธ์กับเพื่อนเพศเดียวกัน ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ความซื่อสัตย์และ

คุณค่าทางจิตใจ ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ ความสามารถทางคณิตศาสตร์ ความสามารถทางภาษา การเรียนและกิจกรรมทั่วไปในโรงเรียน และคุณลักษณะทั่วไป โดยใช้แบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนหลายมิติแบบลิเคิร์ต 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 แปลมาจากแบบทดสอบ SDQ II ของมาร์ช และฉบับที่ 2 ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามนิยามเดียวกันกับฉบับที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2538 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 514 คน ผลการศึกษามีดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนหลายมิติ พบว่ามี 7 องค์ประกอบ คือ ความสามารถทางคณิตศาสตร์ ความสัมพันธ์กับเพื่อนเพศเดียวกัน ความซื่อสัตย์ และคุณค่าทางจิตใจ ความสามารถทางร่างกาย ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ลักษณะทางกายภาพ ความสามารถทางภาษา ซึ่งมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างจากการวิเคราะห์องค์ประกอบตั้งแต่ 0.3178 – 0.7780

2. ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบหลายลักษณะหลายวิธีของแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนหลายมิติทั้ง 11 ด้าน พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงเชิงเหมือนมีค่าอยู่ระหว่าง .5211 - .7982 ซึ่งมีค่าสูงกว่า 0.50 ตามที่ระบุและทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงเชิงจำแนกมีค่าอยู่ระหว่าง -.2179 - .4762 ซึ่งมีค่าต่ำกว่าค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงเชิงเหมือน

เกาวัลย์ สุวรรณบุตร (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในวิชาหลักของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 การเรียนในวิชาหลัก คือ วิชาภาษาอังกฤษ วิชาภาษาไทย วิชาสังคมศึกษา และวิชาคณิตศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 359 คน จากการศึกษาพบว่า มโนภาพแห่งตนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกวิชา และ มโนภาพแห่งตนด้านสติปัญญาส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกวิชา

สุภาพร อ่อนน้อม (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษามโนภาพแห่งตนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 ในจังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 299 คน ของโรงเรียนเทศบาล 5 ในจังหวัดราชบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีมโนภาพแห่งตนด้านลักษณะทางกายภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีมโนภาพแห่งตนด้านความสามารถในการอ่านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมโนภาพแห่งตน พบว่ามโนภาพแห่งตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การปรับตัว และนอกจากนี้ระดับมโนภาพแห่งตนยังมีผลการควบคุมตนเองด้วย

จากการรวบรวมข้อมูลข้างต้นทั้งหมด จะเห็นว่าการศึกษาการควบคุมตนเองส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาในลักษณะกลุ่มเดียวกัน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการควบคุมตนเองในหลายระดับ ซึ่งจากการศึกษาพบว่ายังไม่มีเครื่องมือวัดการควบคุมตนเองชนิดสถานการณ์ จึงได้พัฒนาเครื่องมือวัดการควบคุมตนเองขึ้นเป็นแบบสถานการณ์ 3 ตัวเลือก โดยยึดองค์ประกอบของการควบคุมตนเองจากเครื่องมือในงานวิจัยของ โรเซนบัม (Rosembaum, 1980 : 109 – 121) และได้พัฒนาขึ้นประกอบด้วย ด้านการชี้แจงตนเอง ด้านการวางแผนแก้ปัญหา ด้านความยับยั้งชั่งใจ และด้านการรับรู้ความสามารถของตน โดยทำการศึกษาความเที่ยงตรงตามโครงสร้างของแบบวัดการควบคุมตนเอง ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ และศึกษาพัฒนาการการควบคุมตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีระดับช่วงอายุ และที่มีระดับมโนภาพแห่งตนต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยที่ได้สามารถเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในหลักสูตรและเสริมหลักสูตร ส่งเสริมปลูกฝังลักษณะทางจิตที่จะพัฒนาการควบคุมตนเองของนักเรียน อันจะส่งผลให้มีเยาวชนที่มีการควบคุมตนเองช่วยในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไปในอนาคต

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อบรรยายลักษณะ พัฒนาการการควบคุมตนเอง ของนักเรียนจากระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สุ่มมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ มัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยอาศัยวิธีการวิจัยเชิงพัฒนาการ (Developmental Research) ในลักษณะ ภาคตัดขวาง (Cross-Sectional Study) และเพื่อให้ได้สารสนเทศของการวิจัยที่สามารถอ้างอิงสู่ ประชากรได้ จึงได้ออกแบบการวิจัยให้มีการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของผลหลัก (Main Effect) ผล ปฏิสัมพันธ์ (Interaction Effect) ตามลักษณะแบบการวิจัยที่กำหนด ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอตามลำดับ หัวข้อดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 (สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม) ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวนโรงเรียน 23 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 231 ห้องเรียน จำแนกเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 3,047 คน แบ่งเป็นชาย 1,467 คน หญิง 1,580 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3,094 คน แบ่งเป็นชาย 1,500 คน หญิง 1,594 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2,359 คน แบ่งเป็นชาย 1,095 คน หญิง 1,264 คน รวม จำนวนประชากรทั้งสิ้น 8,500 คน

ตาราง 1 จำนวนนักเรียนช่วงชั้นที่สาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2
(สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม) จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาด	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน						รวม
		ม.1		ม.2		ม.3		
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
ใหญ่	ท่าตูมประชาเสรมวิทย์	180	182	153	189	136	158	998
	รัตนบุรี	225	239	212	245	136	190	1247
กลาง	ลานทรายพิทยาคม	44	65	63	57	42	48	319
	เบ็ดพิทยาสรรค์	81	98	99	87	61	83	509
	เมืองบัววิทยา	96	104	81	107	63	67	518
	ดอนแร่วิทยา	39	52	71	78	65	55	360
	โนนเทพ	45	53	63	55	31	41	288
	ชุมพลวิทยาสรรค์	128	158	98	145	66	86	681
	สนมวิทยาการ	103	99	92	113	74	88	569
	ประดู่แก้วประชาสรรค์	61	43	76	78	38	47	343
	นารายณ์คำผงวิทยา	66	85	60	58	52	43	364
เล็ก	ทุ่งกุลลาพิทยาคม	14	11	17	17	14	10	83
	พรมเทพพิทยาคม	49	50	51	41	37	38	266
	หนองขุนศรีวิทยา	57	44	60	43	39	57	300
	ธาตุศรีนคร	50	44	68	56	35	48	301
	โนนแท่นพิทยาคม	23	37	27	28	11	10	136
	แกคึกษาพัฒนา	26	29	33	34	32	34	188
	ทับโพธิ์พัฒนวิทย์	25	23	20	26	25	20	139
	ลำพลับพลาวิทยาการ	30	29	35	36	27	28	185
	ช้างบุญวิทยา	33	46	38	30	30	35	212
	ศรีปทุมพิทยาคม	39	32	41	28	27	29	196
	เมืองแกพิทยาสรรค์	32	43	25	25	33	27	185
	หนองอียอวิทยา	21	14	17	18	21	22	113
	รวม		3,047		3,094		2,355	

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่สาม ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 228 คน แบ่งเป็นชาย 109 คน หญิง 119 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 227 คน แบ่งเป็นชาย 102 คน หญิง 125 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 181 คน แบ่งเป็นชาย 89 คน หญิง 92 คน รวมนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ชายจำนวน 300 คน และหญิงจำนวน 336 คน รวมทั้งสิ้น 636 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) โดยสำรวจข้อมูลหน่วยสมาชิกของประชากรจากแหล่งทุติยภูมิ คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์เขต 2 แล้วจัดทำกรอบการสุ่ม (Sampling Frame) โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก และระดับชั้นเรียน ดังปรากฏตามตาราง 1 โดยมีขั้นตอนการสุ่ม ดังนี้

1. ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีขนาดโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และมีโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) ทำการสุ่มโรงเรียนมาร้อยละ 30 จากจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 23 โรงเรียน ได้มา 7 โรงเรียน คือ โรงเรียนท่าตูมประชาเสรมวิทย์ โรงเรียนลานทรายพิทยาคม โรงเรียนชุมพลวิทยาสรรค์ โรงเรียนสนมวิทยาคาร โรงเรียนลำปลายพลวิทยาคาร โรงเรียนช้างบุญวิทยา และโรงเรียนศรีปทุมวิทยาคม

2. ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นสองมิติ (Two Phases Stratified Random Sampling) โดยมีระดับชั้นเรียนและเพศเป็นชั้นของการสุ่ม (Strata) และมีนักเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) ได้จำนวนนักเรียนจากแต่ละโรงเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนที่ใช้ในการวิจัย

ขนาด	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน (คน)						รวม
		ม.1		ม.2		ม.3		
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
ใหญ่	ท่าตุมประชาเสริมวิทย์	30	30	22	32	24	26	164
กลาง	โรงเรียนลานทรายพิทยาคม	8	12	12	11	9	8	60
	โรงเรียนชุมพลวิทยาสรรค์	24	29	18	28	13	16	128
	โรงเรียนสนมวิทยาการ	18	18	17	24	15	16	108
เล็ก	โรงเรียนลำปลับพลวิทยาการ	9	8	10	11	9	8	55
	โรงเรียนช้างบุญวิทยา	9	13	11	10	10	10	63
	โรงเรียนศรีปทุมวิทยาคม	11	9	12	9	9	8	58
รวม		109	119	102	125	89	92	636

3. การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างข้างต้นโดยวิธีการแบบแบ่งชั้น และดำเนินการสุ่มตามหลักของการสุ่ม โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดของความคลาดเคลื่อน (Limit of error) และระดับความเชื่อมั่น (Level of confidence : $1 - \alpha$) ที่ .99 ในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรโดยอาศัยข้อมูลในการประมาณค่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

3.1 ขนาดของความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 1.5 คะแนน จากคะแนนเต็มของแบบวัดการควบคุมตนเอง ซึ่งผู้วิจัยถือว่าขนาดที่กำหนดนี้มีความเพียงพอที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในการตัดสินใจในกรณีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้

3.2 ค่าประมาณของความแปรปรวนประชากร (σ^2) ของระดับชั้นเรียน ได้จากการนำแบบวัดการควบคุมตนเองไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์เขต 2 จำนวน 200 คน ซึ่งมีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา ผลการทดลองพบว่า มีค่าความแปรปรวนเท่ากับ 205.320, 229.765 และ 216.649 ตามลำดับ จากนั้นผู้วิจัยนำค่าความแปรปรวนนี้ไปประมาณค่าขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

จากข้อมูลจำนวนประชากรและข้อมูลในข้อ 3.1 และ 3.2 ผู้วิจัยนำไปคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น

(มยุรี ศรีชัย. 2538 : 104 - 105) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 598 คน แต่เนื่องจากผู้วิจัยต้องการได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ดีที่สุด ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างให้มีจำนวนมากกว่าจำนวนที่คำนวณได้ และคัดฉบับที่นักเรียนตอบไม่สมบูรณ์หรือไม่ตั้งใจตอบทิ้ง ทำให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 640 คน เพิ่มขึ้น 42 คน คิดเป็นร้อยละ 7 ซึ่งเป็นการเก็บเผื่อแบบวัดไม่สมบูรณ์ที่นักเรียนไม่ตั้งใจทำ

หลังจากนำแบบวัดที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างไปวิเคราะห์ข้อมูลผลปรากฏว่า นักเรียนที่มีมโนภาพแห่งตนอยู่ในระดับต่ำมีจำนวน 4 คน ผู้วิจัยจึงไม่นำกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับมโนภาพแห่งตนต่ำดังกล่าวมาวิเคราะห์ข้อมูล เนื่องจากอาจเป็นตัวแทนของประชากรที่มีระดับมโนภาพแห่งตนต่ำที่มีจำนวนน้อยเกินไปอาจจะทำให้ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคลาดเคลื่อนมากกว่าจะยอมรับได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงตัดสินใจคัดกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวทิ้งจึงได้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับมโนภาพแห่งตนปานกลางและมโนภาพแห่งตนสูง มาใช้ในการวิจัยจริงในครั้งนี จึงได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 636 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 228 คน แบ่งเป็นชาย 109 คน หญิง 119 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 227 คน แบ่งเป็นชาย 102 คน หญิง 125 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 181 คน แบ่งเป็นชาย 89 คน หญิง 92 คน

4. การตรวจสอบความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่าง

ภายหลังการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 636 คน จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 228 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 227 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 181 คน พบว่า ค่าประมาณความแปรปรวนของการควบคุมตนเอง (σ^2) ของนักเรียนในระดับต่างๆ มีค่าเท่ากับ 179.819, 228.515 และ 208.007 ตามลำดับซึ่งพบว่าค่าประมาณความแปรปรวนดังกล่าวมีค่าน้อยกว่าค่าประมาณความแปรปรวนที่ใช้ในการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ในขั้นของการวางแผน และเมื่อพิจารณาระดับความคลาดเคลื่อนที่กำหนดเป็นเกณฑ์ในการประมาณค่าที่ยอมรับได้ด้วยระดับความเชื่อมั่นของการประมาณค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 99 ในการวางแผนการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเท่ากับ 1.5 คะแนนนั้น ปรากฏว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรของตัวแปรการควบคุมตนเอง มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการประมาณค่า (S_x) ในภาพรวมเท่ากับ .5692 และผู้วิจัยกำหนดระดับความเชื่อมั่นในการประมาณค่าเฉลี่ยการควบคุมตนเองที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ในการวิจัยครั้งนี้ จึงมีค่าความคลาดเคลื่อน ($Z_{0.01/2} S_x$) เท่ากับ 1.47 คะแนนซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณที่กำหนดไว้ในเบื้องต้นคือ 1.50 คะแนน

สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดเหมาะสมซึ่งมีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรต่ำกว่าค่าประมาณที่กำหนดไว้เล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งทำให้ได้สารสนเทศจากการประมาณค่าที่มีความแม่นยำตามกำหนดได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 2 ฉบับ คือ

1. แบบวัดการควบคุมตนเองชนิดสถานการณ์ 3 ตัวเลือก จำนวน 52 ข้อ

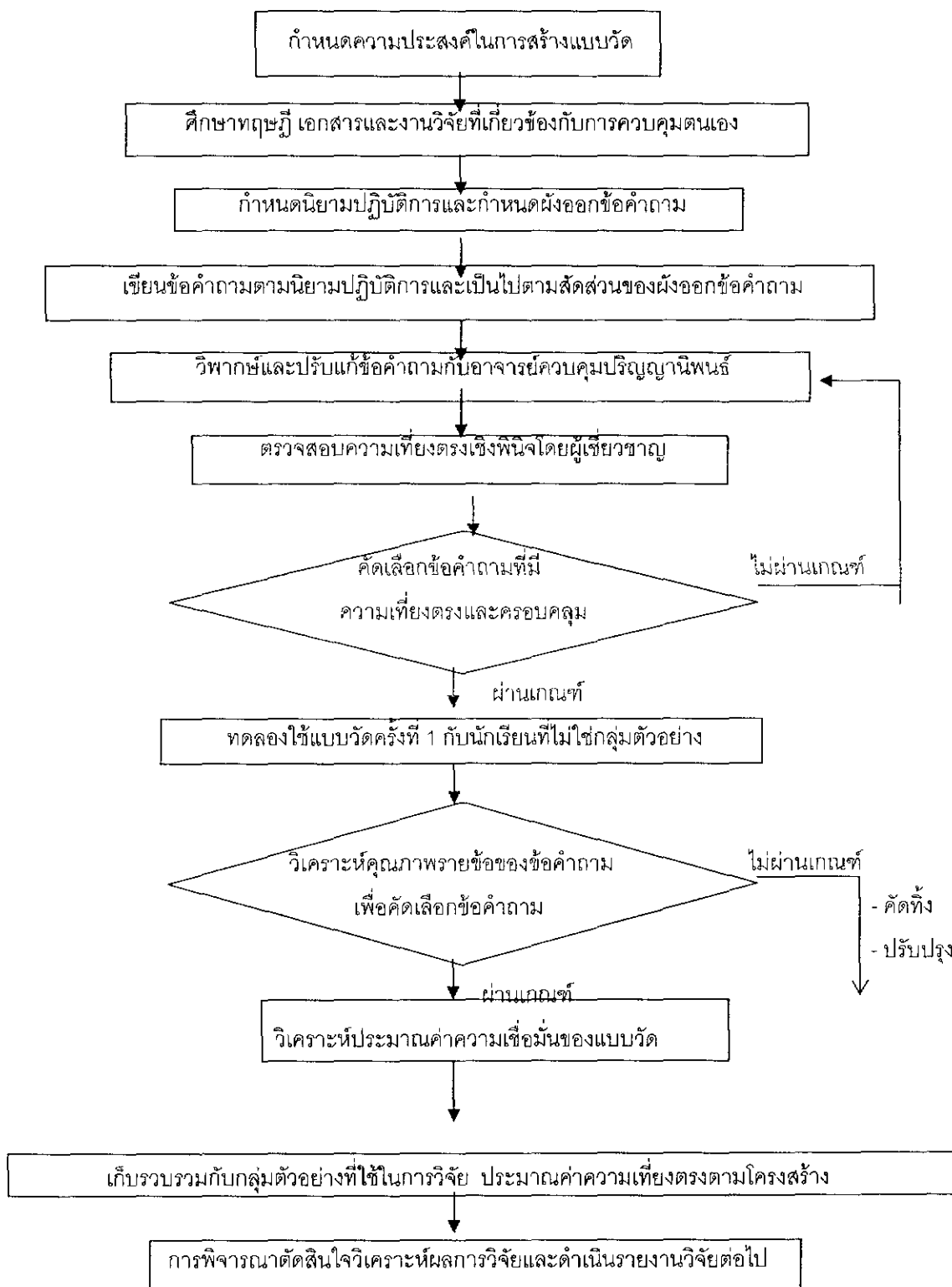
ครอบคลุมด้านต่างๆ 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการชี้แจงตนเอง	จำนวน 13 ข้อ
1.2 ด้านการวางแผนแก้ปัญหา	จำนวน 13 ข้อ
1.3 ด้านความยับยั้งชั่งใจ	จำนวน 13 ข้อ
1.4 ด้านการรับรู้ความสามารถของตน	จำนวน 13 ข้อ

2. แบบวัดมโนภาพแห่งตนชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. การสร้างแบบวัดการควบคุมตนเอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

ภาพประกอบ 1 ลำดับขั้นตอนการสร้างแบบวัดการควบคุมตนเอง

จากภาพประกอบ 1 เป็นการแสดงลำดับขั้นตอนการสร้างแบบวัดการควบคุมตนเอง ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดโดยศึกษาจากแนวคิดงานวิจัยของ โรเซนบัม (Rosenbaum, 1980) ซึ่งแบบวัดการควบคุมตนเองที่สร้างขึ้นเป็นแบบสถานการณ์ 3 ตัวเลือก และวัดการควบคุมตนเอง 4 ด้าน คือ ด้านการชี้แจงตนเอง ด้านการวางแผนแก้ปัญหา ด้านความยับยั้งชั่งใจ และด้านการรับรู้ความสามารถของตน โดยมีรายละเอียดของวิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือดังนี้

1. กำหนดความประสงค์ในการสร้างแบบวัด

- 1.1 เพื่อสร้างแบบวัดการควบคุมตนเอง

- 1.2 เพื่อหาคุณภาพของแบบวัดการควบคุมตนเอง ด้านค่าความเชื่อมั่น และค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง

2. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง โดยทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ

3. กำหนดนิยามปฏิบัติการจากแนวทางการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง นำมาเขียนตามลักษณะที่ต้องการวัด และจัดทำผังเขียนข้อคำถาม เป็นมิติตามความซับซ้อนของโครงสร้างลักษณะตัวแปรตาม และระดับความซับซ้อนของสถานการณ์ที่กำหนด ดังนิยามปฏิบัติการในหัวข้อ นิยามศัพท์เฉพาะ

4. เขียนข้อคำถามวัดสถานการณ์การควบคุมตนเองตามคำนิยามของพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการควบคุมตนเอง โดยให้ครอบคลุมตามโครงสร้างของนิยามปฏิบัติการและเป็นไปตามสัดส่วนของผังออกข้อคำถาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 4.1 ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบสถานการณ์ 3 ตัวเลือก ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงตัวเลือกเดียว ตามความรู้สึกหรือการปฏิบัติที่แท้จริงของผู้ตอบ

- 4.2 สร้างแบบวัดแบบสถานการณ์ให้ครอบคลุมด้านต่างๆ 4 ด้าน คือด้านการชี้แจงตนเอง จำนวน 18 ข้อ ด้านการวางแผนแก้ปัญหา 18 ข้อ ด้านความยับยั้งชั่งใจ 18 ข้อ และด้านการรับรู้ความสามารถของตน 18 ข้อ รวมทั้งฉบับจำนวน 72 ข้อ

- 4.3 กำหนดการให้คะแนนแต่ละตัวเลือก 1-3 คะแนน

5. วิพากษ์และปรับแก้ข้อคำถามกับอาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาโท เพื่อให้ข้อคำถามมีความเที่ยงตรงและครอบคลุมโครงสร้างทฤษฎีและคัดเลือกข้อคำถาม แล้วจัดพิมพ์เป็นแบบวัดการควบคุมตนเอง จำนวนทั้งสิ้น 72 ข้อ

6. นำแบบวัดที่สร้างขึ้นและปรับปรุงแล้วตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของแบบวัดด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เป็นผู้ประเมินแบบวัด โดย

พิจารณาและตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและความครอบคลุมเนื้อหา ตลอดจนการใช้ภาษาในการเขียนข้อคำถาม

7. พิจารณาและปรับปรุงภาษาของข้อคำถาม แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 ซึ่งมีจำนวน 71 ข้อ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและคำแนะนำของที่ปรึกษาปริญญาโท

8. นำแบบวัดที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองครั้งที่ 1 กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บจริง ของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนรัตนบุรี จำนวน 120 คน โรงเรียนเมืองบัววิทยา จำนวน 50 คน และโรงเรียนธาตุศรีนคร จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครเขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

9. นำผลจากการทดลองครั้งที่ 1 มาวิเคราะห์คุณภาพรายข้อด้านค่าอำนาจจำแนก ด้วยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมด (Item-total Correlation) พบว่า แบบวัดการควบคุมตนเอง จำนวน 71 ข้อ มีค่า r อยู่ระหว่าง -.1736 ถึง .6096 ข้อคำถามที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ด้านค่าอำนาจจำแนกผู้วิจัยได้คัดทิ้ง และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า r สูงสุดตามลำดับ จนได้ข้อคำถามแต่ละด้าน ด้านละ 13 ข้อ รวมทั้งสิ้น 52 ข้อ

10. นำข้อคำถามที่ผ่านการคัดเลือกมาจากการทดลองครั้งที่ 1 มาวิเคราะห์คุณภาพรายข้อด้านค่าอำนาจจำแนก พบว่า แบบวัดการควบคุมตนเองจำนวน 52 ข้อ มีค่า r อยู่ระหว่าง .212 ถึง .628 แล้วตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่า แบบวัดการควบคุมตนเองมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .91 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นที่เชื่อถือได้ ที่สามารถนำแบบวัดไปใช้ได้ในการเก็บข้อมูลวิจัย

ตาราง 3 ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการควบคุมตนเอง (n = 200)

ข้อที่	ค่า r	ข้อที่	ค่า r	ข้อที่	ค่า r	ข้อที่	ค่า r
1	.238	14	.309	27	.430	40	.448
2	.302	15	.474	28	.418	41	.396
3	.277	16	.439	29	.547	42	.389
4	.328	17	.341	30	.481	43	.237
5	.237	18	.333	31	.249	44	.261
6	.383	19	.373	32	.406	45	.442
7	.421	20	.412	33	.294	46	.302
8	.403	21	.413	34	.497	47	.379
9	.302	22	.380	35	.359	48	.348
10	.416	23	.463	36	.438	49	.289
11	.628	24	.326	37	.403	50	.419
12	.405	25	.509	38	.311	51	.298
13	.507	26	.325	39	.370	52	.212

11. ดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงและตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดการควบคุมตนเอง โดยการประมาณค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง พบว่า แบบวัดการควบคุมตนเองมีความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อเป็นการทดสอบความสอดคล้องของแบบวัดการควบคุมตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับแนวคิดที่ผู้วิจัยใช้เป็นหลักในการวิจัยครั้งนี้ โดยพิจารณาจาก ค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) โดยจะต้องไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เนื่องจากค่าไค-สแควร์จะแปรผันต่อขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงพิจารณาค่าสถิติอื่นๆ ร่วมด้วย

- ค่า χ^2 ของแบบวัดการควบคุมตนเอง มีค่าเท่ากับ 1542.02 และมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01
- ไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 1.3316
- ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ (RMR) มีค่า 0.037
- ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) และ ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่า 0.92 และ 0.90 ตามลำดับ

ตาราง 4 ค่าน้ำหนักของแบบวัดแต่ละข้อ ตามโครงสร้างทฤษฎี 4 ด้าน

ข้อคำถามแต่ละองค์ประกอบ	น้ำหนักความสำคัญของ แต่ละข้อในองค์ประกอบ b (SE)	R ²
1) องค์ประกอบด้านการชี้แจงตนเอง		
ข้อ 1	0.27*	0.07
ข้อ 5	0.29*	0.08
ข้อ 9	0.45**	0.20
ข้อ 13	0.35**	0.13
ข้อ 17	0.41**	0.16
ข้อ 21	0.42**	0.18
ข้อ 25	0.53**	0.28
ข้อ 29	0.51**	0.27
ข้อ 33	0.27*	0.07
ข้อ 37	0.49**	0.24
ข้อ 41	0.35**	0.12
ข้อ 45	0.50**	0.30
ข้อ 49	0.36**	0.13
2) องค์ประกอบด้านการวางแผนแก้ปัญหา		
ข้อ 2	0.34**	0.12
ข้อ 6	0.34**	0.12
ข้อ 10	0.51**	0.26
ข้อ 14	0.31**	0.10
ข้อ 18	0.43**	0.18
ข้อ 22	0.35**	0.12
ข้อ 26	0.38**	0.15
ข้อ 30	0.55**	0.31
ข้อ 34	0.52**	0.27
ข้อ 38	0.37**	0.14
ข้อ 42	0.50**	0.25
ข้อ 46	0.39**	0.15
ข้อ 50	0.55*	0.30

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อคำถามแต่ละองค์ประกอบ	น้ำหนักความสำคัญของ แต่ละข้อในองค์ประกอบ b (SE)	R ²
3) องค์ประกอบด้านความยับยั้งชั่งใจ		
ข้อ 3	0.26*	0.07
ข้อ 7	0.37**	0.13
ข้อ 11	0.55**	0.30
ข้อ 15	0.48**	0.23
ข้อ 19	0.41**	0.17
ข้อ 23	0.37**	0.14
ข้อ 27	0.50**	0.25
ข้อ 31	0.42**	0.17
ข้อ 35	0.38**	0.14
ข้อ 39	0.41**	0.17
ข้อ 43	0.21*	0.04
ข้อ 47	0.51**	0.26
ข้อ 51	0.34**	0.12
4) องค์ประกอบด้านการรับรู้ความสามารถของตน		
ข้อ 4	0.44**	0.19
ข้อ 8	0.43**	0.19
ข้อ 12	0.45**	0.20
ข้อ 16	0.42**	0.18
ข้อ 20	0.44**	0.19
ข้อ 24	0.45**	0.20
ข้อ 28	0.39**	0.15
ข้อ 32	0.44**	0.19
ข้อ 36	0.55**	0.30
ข้อ 40	0.51**	0.26
ข้อ 44	0.33**	0.11
ข้อ 48	0.52**	0.27
ข้อ 52	0.34**	0.11

จากตาราง 4 รูปแบบโครงสร้างของแบบวัดการควบคุมตนเองตามทฤษฎีโครงสร้าง จำนวน 52 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.21 – 0.55 จำแนกเป็น 4 องค์ประกอบได้แก่ ด้านการชี้แจงตนเอง มีจำนวน 13 ข้อ ด้านการวางแผนแก้ปัญหา มีจำนวน 13 ข้อ ด้านความยับยั้งชั่งใจ มีจำนวน 13 ข้อ และด้านการรับรู้ความสามารถของตน มีจำนวน 13 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.27 – 0.53, 0.31 – 0.55, 0.21 – 0.55 และ 0.33 – 0.55 ตามลำดับ พบว่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยน้ำหนักองค์ประกอบทุกข้อมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าตัวแปรนั้นมีความสำคัญหรือสัมพันธ์ต่อองค์ประกอบเมื่อขจัดอิทธิพลของตัวแปรอื่น อันแสดงถึงข้อคำถามวัดได้เที่ยงตรงตามองค์ประกอบของทฤษฎีการควบคุมตนเอง เมื่อข้อคำถามวัดได้เที่ยงตรงตามคุณลักษณะขององค์ประกอบจะส่งผลถึงความเที่ยงตรงตามโครงสร้างของแบบวัด ค่าความแปรปรวนสหสัมพันธ์ของแบบวัดการควบคุมตนเอง มีค่าอยู่ระหว่าง 0.04 – 0.30 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.07 – 0.30, 0.10 – 0.30, 0.04 – 0.30 และ 0.11 – 0.30 ตามลำดับ ทำการตรวจสอบความสอดคล้องของโครงสร้างทฤษฎีและผลการรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการทดสอบไคสแควร์ พร้อมพิจารณาค่าสถิติตัวอื่นๆ ร่วมด้วย ซึ่งไคสแควร์สัมพันธ์ (χ^2 / df) เท่ากับ 1.3316 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.92 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับค่าแล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.90 ค่าดัชนีรากที่สองของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ (RMR) เท่ากับ 0.037 สารสนเทศทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นโมเดล CFA ในทุกองค์ประกอบสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่า ตัวแปรที่ใช้ในการวัดแต่ละองค์ประกอบมีความสอดคล้องเหมาะสมกับแต่ละองค์ประกอบของการควบคุมตนเอง ตามแนวคิดที่ผู้วิจัยใช้เป็นโมเดล CFA ในการวิจัยครั้งนี้ อันแสดงถึงความเที่ยงตรงตามโครงสร้างของแบบวัดการควบคุมตนเองที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

12. ผู้วิจัยพิจารณาคุณภาพแบบวัด โดยพิจารณาจากค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ และค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง พบว่ามีค่าคุณภาพเครื่องมือรายข้อและทั้งฉบับมีค่าที่เชื่อถือได้ จึงตัดสินใจวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผลการวิจัยต่อไป

ตัวอย่างแบบวัดการควบคุมตนเองที่ใช้ในการวิจัย

แบบวัดการควบคุมตนเอง

คำชี้แจง

ให้นักเรียนกากบาท X ลงในกระดาษคำตอบให้ตรงกับตัวเลือก ที่นักเรียนคิดว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนมากที่สุด

ตัวอย่าง

ด้านการชี้แจงตนเอง

- (0) ปียะได้รับมอบหมายให้ออกมาอภิปรายหน้าห้อง ขณะที่ปียะกำลังพูดอภิปรายอยู่นั้น เพื่อนๆ บางคนกำลังล้อเลียนปียะอยู่หลังห้อง ซึ่งคุณครูไม่เห็น ถ้านักเรียนเป็นปียะ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. หยุดการอภิปรายและล้อเลียนเพื่อนกลับทันที (1 คะแนน)
 - ข. อภิปรายต่อไปโดยไม่สนใจเพื่อนที่ล้อเลียน (3 คะแนน)
 - ค. อภิปรายต่อไปพร้อมกับหาโอกาสล้อเลียนกลับถ้าครูเผลอ (2 คะแนน)

ด้านการวางแผนแก้ปัญหา

- (0) ในวันศุกร์ อาจารย์ที่สอนสมศรีใน 3 รายวิชา ได้มอบหมายให้สมศรีทำรายงานส่งพร้อมกันทั้ง 3 รายวิชาในวันจันทร์ ซึ่งถ้าไม่ส่งจะส่งผลกระทบต่อผลการเรียน ถ้านักเรียนเป็นสมศรี นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. วางแผนการทำรายงานทั้ง 3 เรื่อง ให้เสร็จในเวลาที่กำหนด (3 คะแนน)
 - ข. ขอเลื่อนวันส่งรายงานกับอาจารย์ที่มอบหมาย เพราะคิดว่าต้องทำไม่ทันแน่ (2 คะแนน)
 - ค. ทำรายงานตามที่อาจารย์มอบหมาย แต่ได้แค่วันไหนก็เอาแค่นั้น (1 คะแนน)

ด้านความยับยั้งชั่งใจ

- (0) ชุติมากำลังอ่านหนังสือเพื่อเตรียมตัวสอบในเช้าของวันรุ่งขึ้น ขณะนั้นเป็นเวลาที่ยายการโทรทัศน์ที่ชุติมาชื่นชอบมากกำลังนำเสนอพอดี้ ถ้านักเรียนเป็นชุติมา นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. ตั้งใจอ่านหนังสือต่อไป โดยไม่สนใจรายการโทรทัศน์ (3 คะแนน)
 - ข. อ่านหนังสือพร้อมกับดูโทรทัศน์ไปด้วย (2 คะแนน)
 - ค. ดูโทรทัศน์จนจบรายการก่อนแล้วค่อยอ่านหนังสือ (1 คะแนน)

ด้านการรับรู้ความสามารถของตน

- (0) ปรีชาเป็นคนลายมือสวย อาจารย์จึงแนะนำให้ไปประกวดคัดลายมือ เพื่อคัดเลือกเป็นตัวแทนโรงเรียนไปประกวดในระดับอำเภอ ถ้านักเรียนเป็นปรีชา นักเรียนจะทำอะไร
- ก. ไม่ไปประกวด เพราะคิดว่าลายมือคงสู้คนอื่นไม่ได้ (1 คะแนน)
- ข. ไปประกวด เพราะมันในฝีมือของตน (3 คะแนน)
- ค. ไปประกวดลองดู แต่ไม่แน่ใจว่าจะได้รับคัดเลือกหรือไม่ (2 คะแนน)

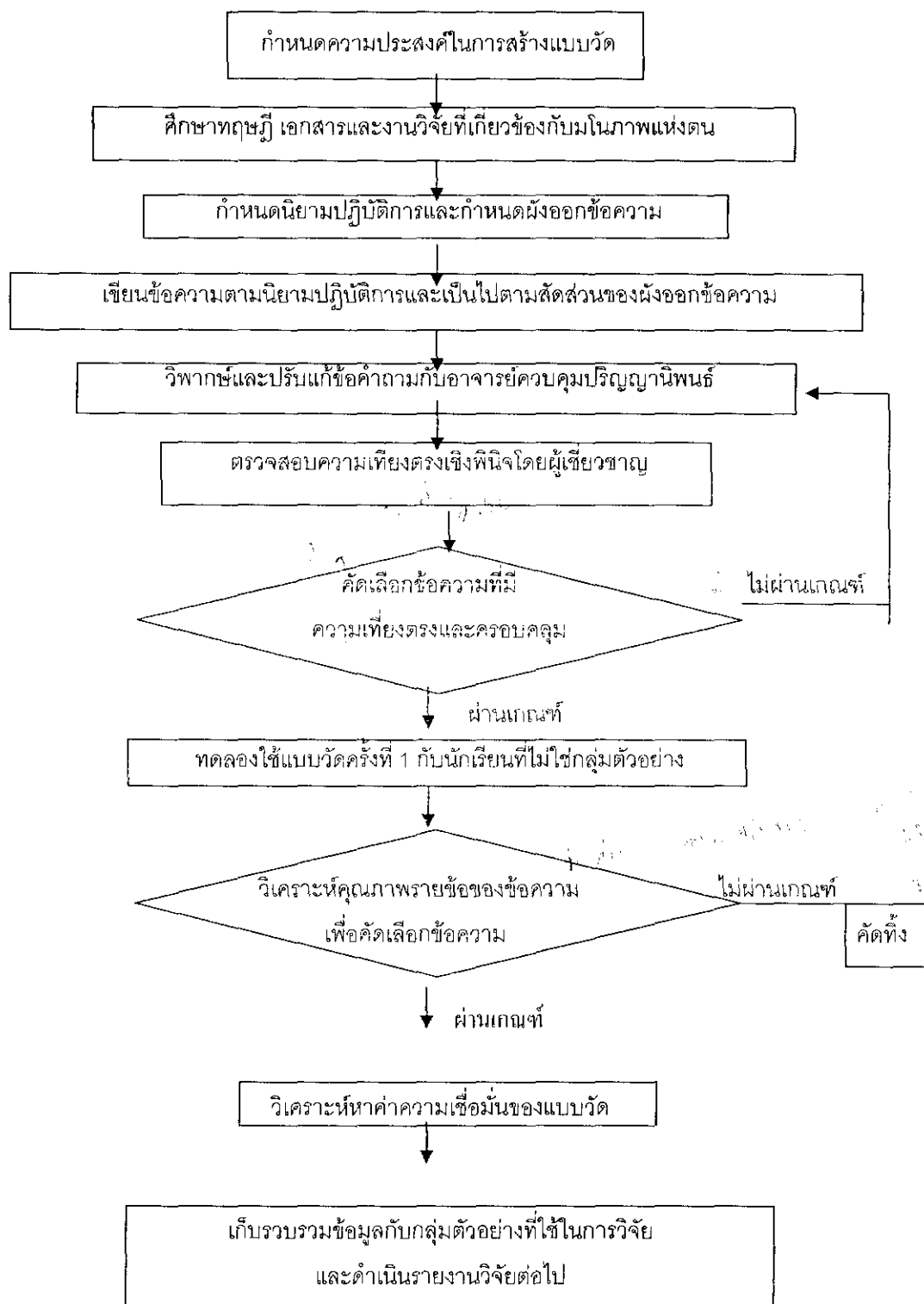
เกณฑ์การให้คะแนนการควบคุมตนเอง

- 3 คะแนน คือ บุคคลที่มีความสามารถในการควบคุมตนเองสูง เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมสูงสุด โดยไม่เกิดผลกระทบต่อนตนเองและผู้อื่น
- 2 คะแนน คือ บุคคลที่มีความสามารถในการควบคุมตนเองปานกลาง เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมบางส่วน และอาจเกิดผลกระทบต่อนตนเองและผู้อื่นบ้าง
- 1 คะแนน คือ บุคคลที่มีความสามารถในการควบคุมตนเองต่ำ ไม่เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ทำให้เกิดผลกระทบต่อนตนเองและผู้อื่น

ระดับการควบคุมตนเอง หมายถึง ระดับคะแนนที่ได้จากแบบวัดการควบคุมตนเองของนักเรียน แบ่งเป็น

1. ระดับมโนภาพแห่งตนสูง หมายถึง ระดับคะแนนจากแบบวัดมโนภาพแห่งตนที่ได้สูงกว่า 130 คะแนน
2. ระดับมโนภาพแห่งตนปานกลาง หมายถึง ระดับคะแนนจากแบบวัดมโนภาพแห่งตนที่ได้ระหว่าง 78 - 130 คะแนน
3. ระดับมโนภาพแห่งตนต่ำ หมายถึง ระดับคะแนนจากแบบวัดมโนภาพแห่งตนที่ได้ต่ำกว่า 78 คะแนน

2. การสร้างแบบวัดมโนภาพแห่งตน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

ภาพประกอบ 2 ลำดับขั้นตอนการสร้างแบบวัดมโนภาพแห่งตน

จากภาพประกอบ 2 เป็นการแสดงลำดับขั้นตอนการสร้างแบบวัดมโนภาพแห่งตน ซึ่งแบบวัดมโนภาพแห่งตน ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบวัดของ เกาวัลย์ สุวรรณบุตร (2543) ซึ่งวัดมโนภาพแห่งตน 5 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านสังคม ด้านอารมณ์ ด้านกายภาพ และด้านคุณค่าทางจิตใจ ให้เหมาะสมกับนักเรียนในช่วงชั้นที่สาม ที่จะทำการวิจัย มีลักษณะแบบวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีรายละเอียดของวิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. กำหนดความประสงค์ในการสร้างแบบวัด

1.1 เพื่อสร้างแบบวัดมโนภาพแห่งตน

1.2 เพื่อหาคุณภาพของแบบวัดมโนภาพแห่งตน ด้านค่าความเชื่อมั่น

2. ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมโนภาพแห่งตน โดยทำการศึกษา ค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ

3. กำหนดนิยามปฏิบัติการจากแนวทางการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องนำมาเขียนตามลักษณะที่ต้องการวัด และจัดทำผังเขียนข้อความ เป็นมิติตามความซับซ้อนของโครงสร้างลักษณะตัวแปรตามและระดับความซับซ้อนของสถานการณ์ที่กำหนด

4. เขียนข้อความวัดมโนภาพแห่งตนตามคำนิยามของพฤติกรรมที่แสดงออกถึงมโนภาพแห่งตนในแต่ละด้าน โดยให้ครอบคลุมตามโครงสร้างของนิยามปฏิบัติการและเป็นไปตามลำดับส่วนของผังออกข้อคำถาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงตัวเลือกเดียว ตามความรู้สึกรู้สึกหรือการปฏิบัติที่แท้จริงของผู้ตอบ

4.2 สร้างแบบวัด ให้ครอบคลุมด้านต่างๆ 5 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านสังคม ด้านอารมณ์ ด้านกายภาพ และด้านคุณค่าทางจิตใจ ด้านละ 10 ข้อ รวมทั้งฉบับจำนวน 50 ข้อ

4.3 การให้คะแนนแต่ละระดับมีน้ำหนัก 1-5

5. วิพากษ์และปรับแก้ข้อความกับอาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาโท เพื่อให้ข้อความมีความเที่ยงตรงและครอบคลุมโครงสร้างทฤษฎี และคัดเลือกข้อความ แล้วจัดพิมพ์เป็นแบบวัดมโนภาพแห่งตน จำนวนทั้งสิ้น 50 ข้อ

6. นำแบบวัดที่สร้างขึ้นและปรับปรุงแล้วตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของแบบวัดด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เป็นผู้ประเมินแบบวัด โดยพิจารณาและตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและความครอบคลุมเนื้อหา ตลอดจนการใช้ภาษาในการเขียนข้อความ แล้วคัดเลือกข้อความที่มีค่า $IOC \geq 0.50$ ไว้

7. พิจารณาและปรับปรุงภาษาของข้อความ แล้วคัดเลือกข้อความที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 ซึ่งมีจำนวน 50 ข้อ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและคำแนะนำของที่ปรึกษา ปรินซ์นิพนธ์

8. นำแบบวัดที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองครั้งที่ 1 กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บจริง ของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนรัตนบุรี จำนวน 120 คน โรงเรียน เมืองบัววิทยา จำนวน 50 คน และโรงเรียนธาตุศรีนคร จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

9. นำผลจากการทดลองครั้งที่ 1 มาวิเคราะห์คุณภาพรายข้อด้านค่าอำนาจจำแนก ด้วยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมด (Item-total Correlation) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation) พบว่า แบบวัดมโนภาพแห่งตน จำนวน 50 ข้อ มีค่า r อยู่ระหว่าง -.0419 ถึง .5510 ข้อคำถามที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ผู้วิจัยได้คัดทิ้ง และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า r สูงสุดตามลำดับ จนได้ข้อคำถามแต่ละด้านครบโครงสร้างของนิยามในแต่ละด้าน ด้านละ 6 ข้อ รวมทั้งสิ้น 30 ข้อ

10. นำข้อความที่ผ่านการคัดเลือกมาจากการทดลองครั้งที่ 1 มาตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดโดยหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่น .88

12. ดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงและดำเนินรายงานวิจัยต่อไป

ตัวอย่างแบบวัดมโนภาพแห่งตนที่ใช้ในการวิจัย

แบบวัดมโนภาพแห่งตน

คำชี้แจง

ให้นักเรียนพิจารณาข้อความในแต่ละข้อว่าตรงกับความรู้สึกของนักเรียนเพียงใด จากข้อความทั้งหมด 30 ข้อ ซึ่งไม่มีคำตอบข้อใดถูกหรือผิด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือให้ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียน ดังนี้

- 1 มากที่สุด
- 2 มาก
- 3 ปานกลาง
- 4 น้อย
- 5 น้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบวัดมโนภาพแห่งตน

ข้อ	ข้อความ	ระดับความรู้สึกเห็นด้วย				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	ด้านสติปัญญา					
	ข้าพเจ้าพอใจในผลการเรียนของตน					
00	ด้านสังคม					
	ข้าพเจ้าชอบทักทายผู้อื่น					
000	ด้านอารมณ์					
	ข้าพเจ้าเป็นคนหงุดหงิด					
0000	ด้านกายภาพ					
	ข้าพเจ้าพอใจในรูปร่างของตนเอง					
00000	ด้านคุณค่าทางจิตใจ					
	ข้าพเจ้ามีความสุขถ้าได้ทำบุญ					

วิธีการตรวจให้คะแนน

ลักษณะของข้อความมี 2 ลักษณะ คือ ข้อความทางบวกและข้อความทางลบ เกณฑ์การให้น้ำหนักคะแนนมีดังนี้

1. เมื่อข้อความ เป็นทางบวก ให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	5 คะแนน
มาก	4 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน
น้อยที่สุด	1 คะแนน

2. เมื่อข้อความ เป็นทางลบ ให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	1 คะแนน
มาก	2 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน
น้อย	4 คะแนน
น้อยที่สุด	5 คะแนน

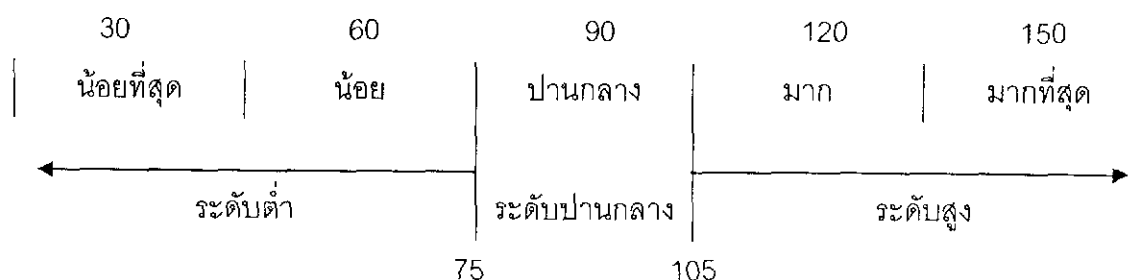
เกณฑ์การแบ่งระดับมโนภาพแห่งตน

เนื่องจากแบบวัดมโนภาพแห่งตนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีจำนวน 30 ข้อ ข้อละ 5 ระดับ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาระดับมโนภาพแห่งตน 3 ระดับ คือ สูง ปานกลาง ต่ำ ผู้วิจัยจึงกำหนดเกณฑ์การแบ่งระดับมโนภาพแห่งตนดังนี้

1. ระดับมโนภาพแห่งตนสูง คือ ระดับคะแนนที่ได้จากนักเรียนที่เลือกตอบระดับมาก และมากที่สุดเป็นส่วนมาก ถ้าลักษณะข้อความ เป็นบวก และเลือกตอบระดับน้อย และน้อยที่สุดเป็นส่วนมาก ถ้าลักษณะข้อความ เป็นลบ ดังนั้น ช่วงคะแนนในระดับนี้จะเท่ากับ 105 – 150 คะแนน

2. ระดับมโนภาพแห่งตนปานกลาง คือ ระดับคะแนนที่ได้จากนักเรียนที่เลือกตอบระดับปานกลาง เป็นส่วนมาก ดังนั้น ช่วงคะแนนในระดับนี้จะเท่ากับ 75 – 105 คะแนน

3. ระดับมโนภาพแห่งตนต่ำ คือ ระดับคะแนนที่ได้จากนักเรียนที่เลือกตอบระดับน้อย และน้อยที่สุดเป็นส่วนมาก ถ้าลักษณะข้อความ เป็นบวก และเลือกตอบระดับมาก และ มากที่สุดเป็นส่วนมาก ถ้าลักษณะข้อความ เป็นลบ ดังนั้น ช่วงคะแนนในระดับนี้จะเท่ากับ 30 – 75 คะแนน

จากเกณฑ์การแบ่งระดับมโนภาพแห่งตนข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ให้ความหมายของระดับมโนภาพแห่งตน ดังนี้

ระดับมโนภาพแห่งตน หมายถึง ระดับคะแนนที่ได้จากแบบวัดมโนภาพแห่งตนของนักเรียนแบ่งเป็น

1. ระดับมโนภาพแห่งตนสูง หมายถึง ระดับคะแนนจากแบบวัดมโนภาพแห่งตนที่ได้สูงกว่า 105 คะแนน
2. ระดับมโนภาพแห่งตนปานกลาง หมายถึง ระดับคะแนนจากแบบวัดมโนภาพแห่งตนที่ได้ระหว่าง 75 – 105 คะแนน
3. ระดับมโนภาพแห่งตนต่ำ หมายถึง ระดับคะแนนจากแบบวัดมโนภาพแห่งตนที่ได้ต่ำกว่า 75 คะแนน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้บริหารโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง
2. ติดต่อกับโรงเรียนที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อกำหนดหมายวัน เวลา ก่อนที่จะนำแบบวัดไปเก็บข้อมูล
3. จัดเตรียมแบบวัดให้มีจำนวนมากกว่าจำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง ประมาณ 200 ชุด รวมประมาณ 700 ชุด โดยมีจุดประสงค์เพื่อใช้ในการคัดเลือกแบบวัดที่นักเรียนตอบไม่สมบูรณ์หรือไม่มีความจริงใจในการตอบ
4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยเริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2548 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2548 โดยชี้แจงจุดมุ่งหมายในการวัด เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจความประสงค์และประโยชน์ในการวัดอย่างชัดเจน

5. นำแบบวัดที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ได้แบบวัดที่มีความถูกต้องสมบูรณ์จำนวน 640 ฉบับ และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของแบบวัดการควบคุมตนเอง และแบบวัดมโนภาพแห่งตนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. เปรียบเทียบการควบคุมตนเองของนักเรียนที่มีระดับชั้น ระดับช่วงอายุ และระดับมโนภาพแห่งตนต่างกัน พร้อมทั้งศึกษาผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นกับระดับมโนภาพแห่งตนของนักเรียน และผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับช่วงอายุและระดับมโนภาพแห่งตนของนักเรียน ด้วยสถิติทดสอบเอฟ (F-test) จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-way Analysis of Variance)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้ในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรโดยใช้สูตรการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ด้วยความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ($\alpha = .01$) ซึ่งมีค่า $Z_{\alpha/2} = 2.58$ (มยุรี ศรีชัย, 2538 : 105)

$$n = \frac{\sum_{g=1}^k \frac{N_g^2 S_g^2}{W_g}}{N^2 e^2 + \sum_{g=1}^k N_g S_g^2}$$

เมื่อ	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด
	k	แทน	จำนวนระดับชั้นเรียน (3 ระดับ)
	S_g^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของการควบคุมตนเอง
	e	แทน	ความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า ($Z_{\alpha/2} S_{\bar{x}}$)

$$N_g \quad \text{แทน} \quad \text{จำนวนนักเรียนในแต่ละชั้น}$$

$$W_g \quad \text{แทน} \quad \frac{N_g}{N}$$

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัด โดยใช้สูตรของโรวินลลีและแฮมเบลตัน (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2543 ; อ้างอิงจาก Rovinelli and Hambleton. 1977)

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
	ΣR	แทน	ผลรวมของคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบวัดการควบคุมตนเอง และแบบวัดมโนภาพแห่งตน โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมด (Item-total Correlation) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation) (บุญเจิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545 : 84)

$$r = \frac{N \Sigma XY - \Sigma X \Sigma Y}{\sqrt{\{N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2\} \{N \Sigma Y^2 - (\Sigma Y)^2\}}}$$

เมื่อ	r	แทน	อำนาจจำแนกรายข้อ
	N	แทน	จำนวนนักเรียน
	X	แทน	คะแนนของข้อคำถาม
	Y	แทน	คะแนนผลรวมของข้ออื่นๆ ที่เหลือทุกข้อ

2.3 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดการควบคุมตนเอง และแบบวัดมโนภาพ
 แห่งตน โดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (ล้วน สายยศ
 ; และอังคณา สายยศ. 2543 ; อ้างอิงจาก Cronbach. 1951)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left\{ 1 - \frac{\sum \sigma_i^2}{\sigma^2} \right\}$$

เมื่อ α	แทน	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
K	แทน	จำนวนข้อสอบ
σ_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนรายข้อ
σ^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

2.4 หาค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) ของแบบวัดการควบคุม
 ตนเอง โดยใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) โดยใช้โปรแกรม
 ลิสเรล (LISREL) โดยพิจารณาจากค่าสถิติไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญ ($p > .05$) ดัชนีวัดระดับความ
 กลมกลืน (GFI) และดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับค่าแล้ว (AGFI) ที่มีค่ามากกว่า 0.90 ดัชนีวัด
 ระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) มีค่ามากกว่า 0.95 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือ
 ในรูปมาตรฐาน (Standardized RMR) มีค่าต่ำกว่า 0.08 และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความ
 คลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) มีค่าต่ำกว่า 0.06

3. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)

3.2 เปรียบเทียบการควบคุมตนเอง ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง
 (Two – way ANOVA) (นิคม ดังคะพิภพ. 2543 : 157-158)

3.2.1 การทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรแถว (A)

$$F = \frac{MS_A}{MS_{w.cell}}$$

3.2.2 การทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรทางคอลัมน์ (B)

$$F = \frac{MS_B}{MS_{w.cell}}$$

3.2.3 การทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรแถวและคอลัมน์ (AB)

$$F = \frac{MS_{AB}}{MS_{w.cell}}$$

เมื่อ	F	แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤติจากการแจกแจงแบบ F เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
	MS_A	แทน ค่าเฉลี่ยกำลังสองของตัวแปรแถว (A)
	MS_B	แทน ค่าเฉลี่ยกำลังสองของตัวแปรคอลัมน์ (B)
	$MS_{w.cell}$	แทน ค่าความแปรปรวนคลาดเคลื่อน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา สุรินทร์เขต 2 ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนที่มีระดับมโนภาพแห่งตนอยู่ในระดับต่ำมีจำนวนน้อยมาก ซึ่งส่วนใหญ่ักเรียนมีระดับมโนภาพแห่งตนอยู่ในระดับปานกลาง และระดับสูง ดังตารางที่ 5

ตาราง 5 ค่าสถิติพื้นฐานของการควบคุมตนเอง จำแนกตามระดับมโนภาพแห่งตน

ระดับมโนภาพแห่งตน	ระดับการควบคุมตนเอง		
	n	$\bar{X}$	S
สูง	367	133.973	14.144
ปานกลาง	269	130.543	14.451
ต่ำ	4	110.750	2.217
รวม	640	132.386	14.422

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงปรับการวิเคราะห์จำแนกตามตัวแปรระดับมโนภาพแห่งตน จากมโนภาพแห่งตนต่ำ มโนภาพแห่งตนปานกลาง และและมโนภาพแห่งตนสูง เป็นวิเคราะห์ระดับมโนภาพแห่งตนปานกลาง และมโนภาพแห่งตนสูง ทำให้รูปแบบการวิจัยจากเดิมที่เป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบ 3×3 กลายเป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบ 2×3 โดยระดับมโนภาพแห่งตนมี 2 ระดับ และระดับชั้นมี 3 ระดับ ส่วนระดับช่วงอายุพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับช่วงอายุพอเพียงสำหรับการวิเคราะห์ทั้ง 6 ระดับ รูปแบบการวิจัยจึงเป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบ 2×6 โดยระดับมโนภาพแห่งตนมี 2 ระดับ และระดับช่วงอายุมี 6 ระดับ ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์ตามข้อมูลที่ปรากฏจริง ดังต่อไปนี้

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

การศึกษาพัฒนาการการควบคุมตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่สาม ในแต่ละระดับชั้น ระดับช่วงอายุ และระดับมโนภาพแห่งตน ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.1 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของคะแนนแบบวัดการควบคุมตนเองได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และขอบเขตของค่าเฉลี่ยของประชากร ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ของการควบคุมตนเอง โดยจำแนกตามระดับชั้น และระดับช่วงอายุ

1.2 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของคะแนนแบบวัดมโนภาพแห่งตนได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และขอบเขตของค่าเฉลี่ยของประชากร ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ของมโนภาพแห่งตน โดยจำแนกตามระดับชั้น และระดับช่วงอายุ

1.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการควบคุมตนเอง ของนักเรียนช่วงชั้นที่สาม จำแนกตามระดับชั้น และระดับมโนภาพแห่งตน

1.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการควบคุมตนเอง ของนักเรียนช่วงชั้นที่สาม จำแนกตามระดับช่วงอายุ และระดับมโนภาพแห่งตน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดความเชื่อมั่นในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ($\alpha = .01$) เพื่อให้การประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรมีความคลาดเคลื่อนน้อย และมีความสอดคล้องกับระดับความเชื่อมั่นในการประมาณค่าขนาดกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเพียงพอในการตัดสินใจนำสารสนเทศของการวิจัยไปใช้ ซึ่งรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1.1 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของคะแนนแบบวัดการควบคุมตนเองได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และขอบเขตของค่าเฉลี่ยของประชากร ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ของการควบคุมตนเอง โดยจำแนกตามระดับชั้น และระดับช่วงอายุ

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำเอาคะแนนการควบคุมตนเอง มาหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของการควบคุมตนเองในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามระดับชั้น และระดับช่วงอายุ

ผลปรากฏดังตาราง 6 – 7

ตาราง 6 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของการควบคุมตนเองจำแนกตามระดับชั้น ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ระดับชั้น	ระดับการควบคุมตนเอง				การประมาณค่าเฉลี่ย	ความหมาย
	n	$\bar{X}$	S	S_x	ต่ำสุด - สูงสุด	
มัธยมศึกษาปีที่ 1	228	132.711	13.410	.888	130.420 – 135.002	สูง
มัธยมศึกษาปีที่ 2	227	130.604	15.117	1.003	128.016 – 133.192	สูง
มัธยมศึกษาปีที่ 3	181	133.519	14.442	1.072	130.753 – 136.285	สูง
รวม	636	132.189	14.355	.570	130.718 – 133.660	สูง

จากตาราง 6 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนการควบคุมตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 132.711 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 130.420 – 135.002 คะแนน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนการควบคุมตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 130.604 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 128.016 – 133.192 คะแนน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนการควบคุมตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 133.519 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 130.753 – 136.285 คะแนน ซึ่งทั้ง 3 ระดับชั้นมีค่าเฉลี่ยประชากรอยู่ในระดับสูงทั้ง 3 ระดับชั้น และมีค่าประมาณค่าเฉลี่ยประชากรใกล้เคียงกัน

ตาราง 7 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของการควบคุมตนเองจำแนกตาม
ระดับช่วงอายุ ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ระดับช่วงอายุ	ระดับการควบคุมตนเอง				การประมาณค่าเฉลี่ย	ความหมาย
	n	$\bar{X}$	S	S_x	ต่ำสุด - สูงสุด	
น้อยกว่า 13 ปี	70	132.886	14.044	1.679	128.554 – 137.218	สูง
13 ปี – 13 ปี 6 เดือน	138	132.413	13.213	1.125	129.511 – 135.316	สูง
13 ปี 7 เดือน – 14 ปี	122	135.426	15.389	1.393	131.832 – 139.020	สูง
14 ปี – 14 ปี 6 เดือน	113	130.885	14.205	1.336	127.438 – 134.332	สูง
14 ปี 7 เดือน – 15 ปี	159	132.899	14.889	1.181	129.852 – 135.946	สูง
มากกว่า 15 ปี	54	130.630	14.894	2.027	125.400 – 135.860	สูง
รวม	636	132.189	14.355	.570	130.718 – 133.660	สูง

จากตาราง 7 พบว่า นักเรียนระดับช่วงอายุน้อยกว่า 13 ปี มีคะแนนการควบคุมตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 132.886 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 128.554 – 137.218 คะแนน นักเรียนระดับช่วงอายุ 13 ปี – 13 ปี 6 เดือน มีคะแนนการควบคุมตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 132.413 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 129.511 – 135.316 คะแนน นักเรียนระดับช่วงอายุ 13 ปี 7 เดือน – 14 ปี มีคะแนนการควบคุมตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 135.426 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 131.832 – 139.020 คะแนน นักเรียนระดับช่วงอายุ 14 ปี – 14 ปี 6 เดือน มีคะแนนการควบคุมตนเองเฉลี่ย เท่ากับ 130.885 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 127.438 – 134.332 คะแนน นักเรียนระดับช่วงอายุ 14 ปี 7 เดือน – 15 ปี มีคะแนนการควบคุมตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 132.899 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 129.852 – 135.946 คะแนน และนักเรียนระดับช่วงอายุมากกว่า 15 ปี มีคะแนนการควบคุมตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 130.630 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 125.400 – 135.860 คะแนน ซึ่งทุกระดับช่วงอายุมีค่าเฉลี่ยประชากรอยู่ในระดับสูง และมีค่าประมาณค่าเฉลี่ยประชากรใกล้เคียงกัน

1.2 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของคะแนนแบบวัดมโนภาพแห่งตน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และขอบเขตของค่าเฉลี่ยของประชากร ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ของการควบคุมตนเอง โดยจำแนกตามระดับชั้น และระดับช่วงอายุ

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำเอาคะแนนมโนภาพแห่งตน มาหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของมโนภาพแห่งตนในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามระดับชั้น และระดับช่วงอายุ ผลปรากฏดังตาราง 8 – 9

ตาราง 8 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของมโนภาพแห่งตน จำแนกตามระดับชั้น ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ระดับชั้น	ระดับมโนภาพแห่งตน				การประมาณค่าเฉลี่ย	ความหมาย
	n	$\bar{X}$	S	S_x	ต่ำสุด - สูงสุด	
มัธยมศึกษาปีที่ 1	228	108.004	13.638	.903	105.674 – 110.334	สูง
มัธยมศึกษาปีที่ 2	227	110.194	12.615	.837	108.035 – 112.353	สูง
มัธยมศึกษาปีที่ 3	181	108.127	12.515	.930	105.728 – 110.526	สูง
รวม	636	108.821	12.984	.515	107.492 – 110.150	สูง

จากตาราง 8 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนมโนภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 108.004 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 105.674 – 110.334 คะแนน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนมโนภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 110.194 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 108.035 – 112.353 คะแนน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนมโนภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 108.127 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 105.728 – 110.526 คะแนน ซึ่งทั้ง 3 ระดับชั้นมีค่าเฉลี่ยประชากรอยู่ในระดับสูงทั้ง 3 ระดับชั้น และมีค่าประมาณค่าเฉลี่ยประชากรใกล้เคียงกัน

ตาราง 9 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของมโนภาพแห่งตนจำแนกตามระดับ
ช่วงอายุ ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ระดับช่วงอายุ	ระดับมโนภาพแห่งตน				การประมาณค่าเฉลี่ย	ความหมาย
	n	$\bar{X}$	S	S_x	ต่ำสุด - สูงสุด	
น้อยกว่า 13 ปี	70	108.429	13.698	1.637	104.206 – 112.652	สูง
13 ปี – 13 ปี 6 เดือน	138	107.659	14.135	1.203	104.555 – 110.763	สูง
13 ปี 7 เดือน – 14 ปี	102	109.745	11.621	1.151	106.775 – 112.715	สูง
14 ปี – 14 ปี 6 เดือน	113	109.814	12.596	1.185	106.757 – 112.871	สูง
14 ปี 7 เดือน – 15 ปี	159	108.761	12.621	1.001	106.178 – 111.344	สูง
มากกว่า 15 ปี	54	108.648	13.562	1.846	103.885 – 113.411	สูง
รวม	636	108.821	12.984	.515	107.492 – 110.150	สูง

จากตาราง 9 พบว่า นักเรียนระดับช่วงอายุน้อยกว่า 13 ปี มีคะแนนมโนภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 108.429 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 104.206 – 112.652 คะแนน นักเรียนระดับช่วงอายุ 13 ปี – 13 ปี 6 เดือน มีคะแนนมโนภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 107.659 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 104.555 – 110.763 คะแนน นักเรียนระดับช่วงอายุ 13 ปี 7 เดือน – 14 ปี มีคะแนนมโนภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 109.745 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 106.775 – 112.715 คะแนน นักเรียนระดับช่วงอายุ 14 ปี – 14 ปี 6 เดือน มีคะแนนมโนภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 109.814 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 106.757 – 112.871 คะแนน นักเรียนระดับช่วงอายุ 14 ปี 7 เดือน – 15 ปี มีคะแนนมโนภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 108.761 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 106.178 – 111.344 คะแนน และนักเรียนระดับช่วงอายุมากกว่า 15 ปี มีคะแนน มโนภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 108.648 คะแนน ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 103.885 – 113.411 คะแนน ซึ่งทุกระดับช่วงอายุมีค่าเฉลี่ยประชากรอยู่ในระดับสูง และมีค่าประมาณค่าเฉลี่ยประชากรใกล้เคียงกัน

1.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการควบคุมตนเอง ของนักเรียนช่วงชั้นที่สาม จำแนกตามระดับชั้น และระดับมโนภาพแห่งตน ด้วยสถิติเอฟ (F-Test) จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two - Way Analysis of Variance)

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนของแบบวัดการควบคุมตนเองมาหาค่าความแปรปรวน โดยจำแนกตามระดับชั้นและระดับมโนภาพแห่งตน และเมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง ทำการทดสอบรายคู่ ตลอดจนแสดงค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อยของแบบแผนตัวแปรระดับชั้นและระดับมโนภาพแห่งตน ผลปรากฏดังตาราง 10 – 11

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการควบคุมตนเอง ของนักเรียนช่วงชั้นที่สาม จำแนกตามระดับชั้น และระดับมโนภาพแห่งตน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระดับชั้น	2	1162.287	581.143	2.904
ระดับมโนภาพแห่งตน	1	3316.971	3316.971	16.577**
ปฏิสัมพันธ์	2	803.634	401.817	2.008
ความคลาดเคลื่อน	630	126060.573	200.096	
รวม	635	130857.358		

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 10 พบว่านักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีการควบคุมตนเองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนที่มีระดับมโนภาพต่างกันมีการควบคุมตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่นักเรียนที่มีระดับมโนภาพแห่งตนสูงมีการควบคุมตนเองสูงกว่านักเรียนที่มีระดับมโนภาพแห่งตนปานกลาง นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปรระดับชั้นกับระดับมโนภาพแห่งตนไม่ส่งผลให้เกิดผลของปฏิสัมพันธ์ต่อการควบคุมตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยของคะแนนการควบคุมตนเองของนักเรียน ตามแบบแผนการวิเคราะห์ความแปรปรวน จำแนกตามระดับชั้นและระดับมโนภาพแห่งตน

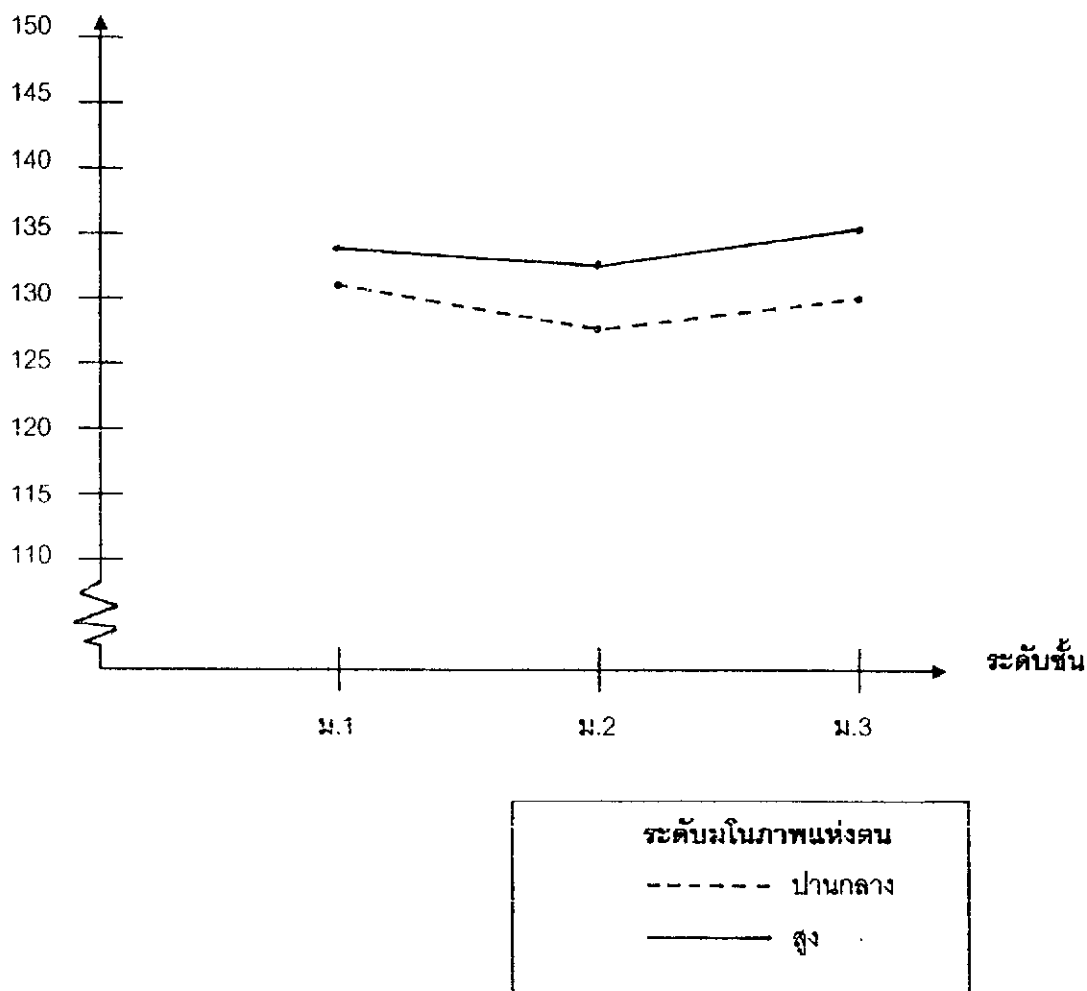
ระดับชั้น	ระดับมโนภาพแห่งตน		รวม
	ปานกลาง	สูง	
	$\bar{X}$	$\bar{X}$	
ม.1	131.776	133.537	132.656
ม.2	127.530	132.375	129.953
ม.3	129.354	136.745	133.050
รวม	129.553	134.219	132.189

จากตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการควบคุมตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีระดับมโนภาพแห่งตนต่างกัน พบว่า นักเรียนที่มีระดับมโนภาพแห่งตนปานกลาง และนักเรียนที่มีระดับมโนภาพแห่งตนสูง มีการควบคุมตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ นักเรียนที่มีระดับมโนภาพแห่งตนสูง มีการควบคุมตนเองสูงกว่านักเรียนที่มีระดับมโนภาพแห่งตนปานกลาง

นำค่าเฉลี่ยของการควบคุมตนเองมาจัดทำเป็นกราฟเส้น เพื่อที่จะอธิบายปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระดับชั้นกับระดับมโนภาพแห่งตนที่ส่งผลร่วมกันต่อการควบคุมตนเอง และแสดงพัฒนาการการควบคุมตนเองของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สู่ปีที่ 2 และปีที่ 3 ที่มีมโนภาพแห่งตนต่างระดับกัน พบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างระหว่างตัวแปรระดับชั้นกับระดับมโนภาพแห่งตน นั่นคือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนการควบคุมตนเองของนักเรียนที่มีระดับมโนภาพแห่งตนปานกลาง และระดับมโนภาพแห่งตนสูง จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีรูปแบบของพัฒนาการตามระดับชั้นไม่แตกต่างกัน ดังภาพประกอบ 3

กราฟปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระดับชั้นกับตัวแปรระดับมโนภาพแห่งตนที่ส่งผลต่อการควบคุมตนเอง และแสดงถึงพัฒนาการการควบคุมตนเองของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีที่ 2 และปีที่ 3 ที่มีมโนภาพแห่งตนต่างระดับกัน

ค่าเฉลี่ยการควบคุมตนเอง

ภาพประกอบ 3 กราฟปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระดับชั้นกับตัวแปรระดับมโนภาพแห่งตนที่ส่งผลต่อการควบคุมตนเอง และแสดงถึงพัฒนาการการควบคุมตนเองของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีที่ 2 และปีที่ 3 ที่มีมโนภาพแห่งตนต่างระดับกัน

1.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการควบคุมตนเอง ของนักเรียนช่วงชั้นที่สาม จำแนกตามระดับช่วงอายุ และระดับมโนภาพแห่งตน ด้วยสถิติเอฟ (F-Test) จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two - Way Analysis of Variance)

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำเอาคะแนนของแบบวัดการควบคุมตนเองมาหาค่าความแปรปรวน โดยจำแนกตามระดับช่วงอายุ และระดับมโนภาพแห่งตน และเมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง ทำการทดสอบรายคู่ ตลอดจนแสดงค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อยของแบบแผนตัวแปรระดับชั้นและระดับมโนภาพแห่งตน ผลปรากฏดังตาราง 12 – 13

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการควบคุมตนเอง ของนักเรียนช่วงชั้นที่สาม จำแนกตามระดับช่วงอายุ และระดับมโนภาพแห่งตน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระดับช่วงอายุ	5	617.789	123.558	0.608
ระดับมโนภาพแห่งตน	1	3016.409	3016.409	14.843**
ปฏิสัมพันธ์	5	709.588	141.918	0.698
ความคลาดเคลื่อน	624	126811.371	203.223	
รวม	635	130857.358		

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 12 พบว่านักเรียนในระดับช่วงอายุต่างกัน มีการควบคุมตนเองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนที่มีระดับมโนภาพต่างกันมีการควบคุมตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่นักเรียนที่มีระดับมโนภาพแห่งตนสูงมีการควบคุมตนเองสูงกว่านักเรียนที่มีระดับมโนภาพแห่งตนปานกลาง นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปรระดับช่วงอายุกับระดับมโนภาพแห่งตนไม่ส่งผลให้เกิดผลของปฏิสัมพันธ์ต่อการควบคุมตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยของคะแนนการควบคุมตนเองของนักเรียน ตามแบบแผนการวิเคราะห์ความแปรปรวน จำแนกตามระดับช่วงอายุและระดับมโนภาพแห่งตน

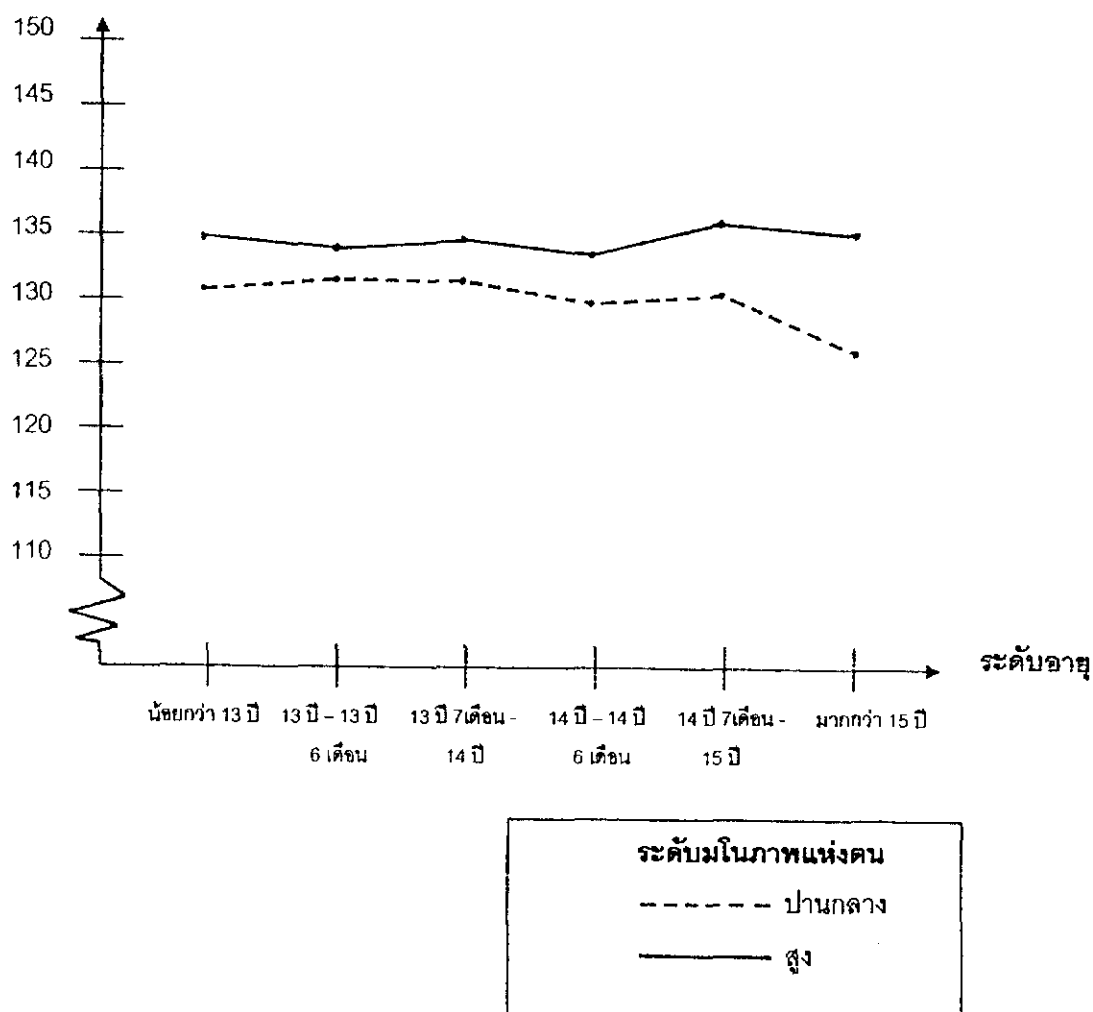
ระดับช่วงอายุ	ระดับมโนภาพแห่งตน		รวม
	ปานกลาง	สูง	
	$\bar{X}$	$\bar{X}$	
น้อยกว่า 13 ปี	130.606	134.919	132.886
13 ปี – 13 ปี 6 เดือน	131.516	133.189	132.413
13 ปี 7 เดือน – 14 ปี	130.800	133.710	132.569
14 ปี – 14 ปี 6 เดือน	128.122	132.458	130.885
14 ปี 7 เดือน – 15 ปี	129.574	135.385	132.899
มากกว่า 15 ปี	125.261	134.613	130.630
รวม	129.755	133.973	132.189

จากตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการควบคุมตนเองของนักเรียนระดับช่วงอายุน้อยกว่า 13 ปี, 13 ปี – 13 ปี 6 เดือน, 13 ปี 7 เดือน – 14 ปี, 14 ปี – 14 ปี 6 เดือน, 14 ปี 7 เดือน – 15 ปี และมากกว่า 15 ปี ที่มีระดับมโนภาพแห่งตนต่างกัน พบว่า นักเรียนที่มีระดับมโนภาพแห่งตนปานกลางและนักเรียนที่มีระดับมโนภาพแห่งตนสูง มีการควบคุมตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ นักเรียนที่มีระดับมโนภาพแห่งตนสูง มีการควบคุมตนเองสูงกว่านักเรียนที่มีระดับมโนภาพแห่งตนปานกลาง

นำค่าเฉลี่ยของการควบคุมตนเองมาจัดทำเป็นกราฟเส้น เพื่อที่จะอธิบายปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระดับช่วงอายุกับระดับมโนภาพแห่งตนที่ส่งผลร่วมกันต่อการควบคุมตนเอง และแสดงพัฒนาการการควบคุมตนเองของนักเรียน ในระดับช่วงอายุน้อยกว่า 13 ปี, 13 ปี – 13 ปี 6 เดือน, 13 ปี 7 เดือน – 14 ปี, 14 ปี – 14 ปี 6 เดือน, 14 ปี 7 เดือน – 15 ปี และมากกว่า 15 ปี ที่มีมโนภาพแห่งตนต่างระดับกัน พบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างระหว่างตัวแปรระดับชั้นกับระดับมโนภาพแห่งตน นั่นคือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนการควบคุมตนเองของนักเรียนที่มีระดับมโนภาพแห่งตนปานกลาง และระดับมโนภาพแห่งตนสูง จากระดับช่วงอายุน้อยกว่า 13 ปี ถึงระดับช่วงอายุมากกว่า 15 ปี มีรูปแบบของพัฒนาการตามระดับช่วงอายุไม่แตกต่างกัน ดังภาพประกอบ 4

กราฟปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระดับชั้นกับตัวแปรระดับมโนภาพแห่งตนที่ส่งผลต่อการควบคุมตนเอง และแสดงถึงพัฒนาการการควบคุมตนเองของนักเรียนในระดับช่วงอายุและมโนภาพแห่งตนต่างระดับกัน

ค่าเฉลี่ยการควบคุมตนเอง

ภาพประกอบ 4 กราฟปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระดับช่วงอายุกับตัวแปรระดับมโนภาพแห่งตนที่ส่งผลต่อการควบคุมตนเอง และแสดงถึงพัฒนาการการควบคุมตนเองของนักเรียนในระดับช่วงอายุและมโนภาพแห่งตนต่างระดับกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สังเขปการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีจุดประสงค์หลักเพื่อศึกษาพัฒนาการการควบคุมตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่สาม โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงพัฒนาในลักษณะภาคตัดขวาง (Cross – Sectional Study) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 228 คน แบ่งเป็นชาย 109 คน หญิง 119 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 227 คน แบ่งเป็นชาย 102 คน หญิง 125 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 181 คน แบ่งเป็นชาย 89 คน หญิง 92 คน รวมนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ชายจำนวน 300 คน และหญิงจำนวน 336 คน รวมทั้งสิ้น 636 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ฉบับ คือ แบบวัดการควบคุมตนเอง มีข้อคำถามจำนวน 52 ข้อ มีความเที่ยงตรงตามโครงสร้างจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยแยกเป็นรายด้านคือ ด้านการชี้แจงตนเอง, ด้านการวางแผนแก้ปัญหา, ด้านความยับยั้งชั่งใจ และด้านการรับรู้ความสามารถของตน มีน้ำหนักองค์ประกอบ 0.40, 0.43, 0.40 และ 0.44 ตามลำดับ มีค่าความเชื่อมั่น 0.91 และแบบวัดมโนภาพแห่งตน มีข้อคำถามจำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.88

จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบวัดไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง หลังจากการตอบกลับ ผู้วิจัยได้ทำการคัดแบบวัดฉบับที่ไม่มีความสมบูรณ์และพบร่องรอยของความไม่ตั้งใจในการตอบทิ้ง แล้วนำแบบวัดฉบับที่สมบูรณ์ มาทำการวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ทำการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร หลังจากนั้นนำกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจำแนกตามระดับชั้นเรียน ระดับช่วงอายุ เพศ และระดับมโนภาพแห่งตน พบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้ ส่วนมากมีระดับมโนภาพแห่งตนอยู่ในระดับปานกลาง และสูง ส่วนนักเรียนที่มีระดับมโนภาพแห่งตนต่ำมีจำนวนเพียง 4 รายเท่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พิจารณาเลือกเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับมโนภาพแห่งตนปานกลาง และสูง มาใช้ในการศึกษาพัฒนาการการควบคุมตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่สาม และเปรียบเทียบการควบคุมตนเองของนักเรียนที่มีระดับชั้นเรียน ระดับช่วงอายุ และระดับมโนภาพแห่งตนต่างกัน ศึกษาผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นเรียนกับระดับมโนภาพแห่งตนที่มีผลต่อการควบคุมตนเอง ศึกษาผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับช่วงอายุกับระดับมโนภาพแห่งตน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวน

สองทาง (Two – way ANOVA) และสำหรับการศึกษาพัฒนาการการควบคุมตนเองของนักเรียน ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยที่ได้รับการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ จัดทำเป็นกราฟเส้นเพื่ออธิบายถึงลักษณะพัฒนาการการควบคุมตนเองของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สู่ปีที่ 2 และปีที่ 3 ที่มีมโนภาพแห่งตนต่างระดับกัน และที่มีระดับช่วงอายุ และมีมโนภาพแห่งตนต่างระดับกัน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาลักษณะการควบคุมตนเองและมีมโนภาพแห่งตนของนักเรียนต่างระดับชั้นและต่างระดับช่วงอายุกัน ในเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์เขต 2 จากการวิเคราะห์ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 พบว่า

1.1 นักเรียนในช่วงชั้นที่สามทุกระดับชั้น มีการควบคุมตนเองอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 132.189 คะแนน โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนการควบคุมตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 132.711 คะแนน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนการควบคุมตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 130.604 คะแนน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนการควบคุมตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 133.519 คะแนน

1.2 นักเรียนทุกระดับช่วงอายุตั้งแต่น้อยกว่า 13 ปี ถึงอายุมากกว่า 15 ปี มีการควบคุมตนเองอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 132.189 คะแนน โดยนักเรียนที่อายุน้อยกว่า 13 ปี มีคะแนนการควบคุมตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 132.886 คะแนน นักเรียนที่มีอายุ 13 ปี ถึง 13 ปี 6 เดือน มีคะแนนการควบคุมตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 132.413 คะแนน นักเรียนที่มีอายุ 13 ปี 7 เดือน ถึง 14 ปี มีคะแนนการควบคุมตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 135.426 คะแนน นักเรียนที่มีอายุ 14 ปี ถึง 14 ปี 6 เดือน มีคะแนนการควบคุมตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 130.885 คะแนน นักเรียนที่มีอายุ 14 ปี 7 เดือน ถึง 15 ปี มีคะแนนการควบคุมตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 132.899 คะแนน และนักเรียนที่อายุมากกว่า 15 ปี มีคะแนนการควบคุมตนเองเฉลี่ยเท่ากับ 130.630 คะแนน

1.3 นักเรียนในช่วงชั้นที่สามทุกระดับชั้น มีมโนภาพแห่งตนอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 108.821 คะแนน โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนมโนภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 108.004 คะแนน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนมโนภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 110.194 คะแนน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนมโนภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 108.127 คะแนน

1.4 นักเรียนทุกระดับช่วงอายุตั้งแต่น้อยกว่า 13 ปี ถึงอายุมากกว่า 15 ปี มีมโนภาพแห่งตนอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 108.821 คะแนน โดยนักเรียนที่อายุน้อยกว่า 13 ปี มีคะแนนมโนภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 108.429 คะแนน นักเรียนที่มีอายุ 13 ปี ถึง 13 ปี 6 เดือน มีคะแนนมโนภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 107.659 คะแนน นักเรียนที่มีอายุ 13 ปี 7 เดือน ถึง 14 ปี มีคะแนน

มโนภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 109.745 คะแนน นักเรียนที่มีอายุ 14 ปี 1 ถึง 14 ปี 6 เดือน มีคะแนน
มโนภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 109.814 คะแนน นักเรียนที่มีอายุ 14 ปี 7 เดือน ถึง 15 ปี มีคะแนน
มโนภาพแห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 108.761 คะแนน และนักเรียนที่อายุมากกว่า 15 ปี มีคะแนนมโนภาพ
แห่งตนเฉลี่ยเท่ากับ 108.648 คะแนน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบลักษณะการควบคุมตนเองของนักเรียนที่มี
ระดับชั้นต่างกัน ที่มีระดับช่วงอายุต่างกัน และที่มีระดับมโนภาพแห่งตนต่างกัน พบว่า

2.1 ผลการเปรียบเทียบลักษณะการควบคุมตนเองของนักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกัน พบว่า
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีการควบคุมตนเองไม่
แตกต่างกัน และอยู่ในระดับสูงทุกกลุ่ม

2.2 ผลการเปรียบเทียบลักษณะการควบคุมตนเองของนักเรียนที่มีระดับช่วงอายุต่างกัน
พบว่า นักเรียนระดับช่วงอายุน้อยกว่า 13 ปี, 13 ปี ถึง 13 ปี 6 เดือน, 13 ปี 7 เดือน ถึง 14 ปี, 14 ปี
ถึง 14 ปี 6 เดือน, 14 ปี 7 เดือน ถึง 15 ปี และนักเรียนระดับช่วงอายุมากกว่า 15 ปี มีการควบคุม
ตนเองไม่แตกต่างกัน และอยู่ในระดับสูงทุกกลุ่ม

2.3 ผลการเปรียบเทียบลักษณะการควบคุมตนเองของนักเรียนที่มีระดับมโนภาพแห่งตน
ต่างกัน พบว่า นักเรียนที่มีระดับมโนภาพแห่งตนปานกลางและสูง มีการควบคุมตนเองแตกต่างกัน
โดยนักเรียนที่มีระดับมโนภาพแห่งตนสูงมีคะแนนการควบคุมตนเองสูงกว่านักเรียนที่มีระดับมโนภาพ
แห่งตนปานกลาง

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาผลปฏิสัมพันธ์ของการควบคุมตนเองของนักเรียน ที่เกิด
จากการส่งผลร่วมกันของตัวแปรระดับชั้น และตัวแปรระดับมโนภาพแห่งตนของนักเรียน พบว่า ไม่มี
ผลปฏิสัมพันธ์ ที่เกิดจากความแตกต่างระหว่างระดับชั้นและระดับมโนภาพแห่งตน และผลการ
วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาผลปฏิสัมพันธ์ของการควบคุมตนเองของนักเรียน ที่เกิดจากการส่งผลร่วมกัน
ของตัวแปรระดับอายุ และตัวแปรระดับมโนภาพแห่งตนของนักเรียน พบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ที่เกิดจาก
ความแตกต่างระหว่างระดับช่วงอายุและระดับมโนภาพแห่งตน เช่นกัน

4. พัฒนาการในการควบคุมตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สู่มัธยมศึกษา
ปีที่ 2 และ 3 และของนักเรียนจากอายุ 13 ปี สู่อายุ 15 ปี พบว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงในช่วงนี้
คือมีระดับการควบคุมตนเองคงที่อยู่ในระดับสูง นอกจากนั้นยังพบว่า นักเรียนที่มีระดับมโนภาพ
แห่งตนสูง มีการควบคุมตนเองได้ดีกว่ากลุ่มปานกลาง และลักษณะของพัฒนาการตามระดับชั้นและ
ตามระดับอายุของนักเรียนทั้งสองกลุ่มนี้ มีรูปแบบคงที่เหมือนกัน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยในครั้งนี้ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาลักษณะการควบคุมตนเองและมโนภาพแห่งตน ของนักเรียนต่างระดับชั้นและต่างระดับช่วงอายุกัน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะการควบคุมตนเอง และมโนภาพแห่งตนอยู่ในระดับสูง และนักเรียนระดับช่วงอายุน้อยกว่า 13 ปี, 13 ปี ถึง 13 ปี 6 เดือน, 13 ปี 7 เดือน ถึง 14 ปี, 14 ปี ถึง 14 ปี 6 เดือน, 14 ปี 7 เดือน ถึง 15 ปี และนักเรียนระดับช่วงอายุมากกว่า 15 ปี มีลักษณะการควบคุมตนเอง และมโนภาพแห่งตนอยู่ในระดับสูงเช่นกัน เหตุผลที่ทำให้ลักษณะการควบคุมตนเองและมโนภาพแห่งตนของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่สาม ในเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์เขต 2 อยู่ในระดับสูง อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างนี้เป็นนักเรียนในระดับสายสามัญต่างจังหวัด อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัฒนธรรม และลักษณะการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย ไม่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางสังคมที่รุนแรง และเป็นวัยที่พร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น จึงทำให้เด็กในระดับนี้มีลักษณะการควบคุมตนเอง และมโนภาพแห่งตนอยู่ในระดับเดียวกัน

2. การเปรียบเทียบลักษณะการควบคุมตนเอง ของนักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกัน ที่มีระดับช่วงอายุต่างกัน และที่มีระดับมโนภาพแห่งตนต่างกัน พบว่า

2.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนที่มีระดับช่วงอายุน้อยกว่า 13 ปี, 13 ปี 1 ถึง 13 ปี 6 เดือน, 13 ปี 7 เดือน ถึง 14 ปี, 14 ปี ถึง 14 ปี 6 เดือน, 14 ปี 7 เดือน ถึง 15 ปี และนักเรียนระดับช่วงอายุมากกว่า 15 ปี มีลักษณะการควบคุมตนเองไม่แตกต่างกัน แสดงว่าระดับชั้นเรียนและระดับช่วงอายุเป็นตัวแปรที่สัมพันธ์กันสูง จึงส่งผลให้การควบคุมตนเองเป็นไปในลักษณะเดียวกัน คือ ไม่ทำให้การควบคุมตนเองแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนางนุช โรจนเลิศ (2533 : 121) ซึ่งได้ทำการเปรียบเทียบการควบคุมตนเองของนักเรียนวัยรุ่น จำแนกตามอายุผลการศึกษาพบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีอายุต่างกัน มีการควบคุมตนเองไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพลอย เกษมสันต์ ณ อยุธยา (2546 : 91) ที่ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการควบคุมตนเอง และมโนภาพแห่งตนของนักศึกษาวัยรุ่น ก็พบว่า นักศึกษาวัยรุ่นที่มีอายุแตกต่างกัน มีการควบคุมตนเองไม่แตกต่าง สาเหตุที่ทำให้ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้มีเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีระดับช่วงอายุไม่แตกต่างกันมากนัก จึงมีแนวความคิด การแสดงออก ประสบการณ์ และการปฏิบัติตนในสังคมต่างๆ ไปคล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ภายใต้กฎระเบียบและข้อบังคับ ซึ่งมีแนวปฏิบัติเหมือนกัน การปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน การทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ย่อมก่อให้เกิดการเรียนรู้แบบอย่างและการปฏิบัติตาม หมู่คณะ สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้นักเรียนในระดับนี้รู้จักประเมินตนเองและ

ควบคุมพฤติกรรมของตนเองจึงเป็นเหตุให้ไม่พบความแตกต่างของการควบคุมตนเองของนักเรียนที่มีระดับชั้นและระดับช่วงอายุต่างกัน

2.2 นักเรียนที่มีระดับมโนภาพแห่งตนปานกลาง และนักเรียนที่มีระดับมโนภาพแห่งตนสูง มีลักษณะการควบคุมตนเองแตกต่างกัน โดยนักเรียนที่มีระดับมโนภาพแห่งตนสูงจะมีลักษณะการควบคุมตนเองสูงกว่านักเรียนที่มีระดับมโนภาพแห่งตนปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงนุช โรจนเลิศ (2533 : 119) ที่ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองของนักเรียนวัยรุ่น พบว่าบุคคลที่มีมโนภาพแห่งตนสูงจะมีการควบคุมตนเองสูงด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพลอย เกษมสันต์ ณ อยุธยา (2546 : 92) ที่ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการควบคุมตนเอง และมโนภาพแห่งตนของนักศึกษาวัยรุ่นที่อาศัยอยู่หอพักกับนักศึกษาวัยรุ่นที่อยู่ตามบ้าน พบว่าการควบคุมตนเอง และมโนภาพแห่งตนมีความสัมพันธ์กันในทางบวก โดยนักศึกษาวัยรุ่นที่มี การควบคุมตนเองสูง จะมีมโนภาพแห่งตนสูงตามด้วย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ว่า นักเรียนที่มีมโนภาพแห่งตนต่างกัน จะมีการควบคุมตนเองต่างกัน ซึ่งมีมโนภาพแห่งตนมีบทบาทสำคัญในการชี้นำพฤติกรรมของบุคคล บุคคลที่มีมโนภาพแห่งตนดีจะมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสังคม และพัฒนาบุคลิกภาพของตนในลักษณะที่กล้าคิด กล้าแสดงออก มีเหตุผล มีความมั่นใจในตนเอง มองโลกในแง่ดี มองเห็นคุณค่าและความคิดเห็นของตน จะพึงตนเองได้ และยังเป็นสิ่งที่พึงให้ผู้อื่นได้อีกด้วย (ชวลี ดวงแก้ว, 2541 : 80)

3. การศึกษาผลปฏิสัมพันธ์ของการควบคุมตนเองของนักเรียน ที่เกิดจากการส่งผลร่วมกันของตัวแปรระดับชั้น และตัวแปรระดับมโนภาพแห่งตนของนักเรียน พบว่า ไม่มีผลปฏิสัมพันธ์ของการควบคุมตนเองของนักเรียน ที่เกิดจากการส่งผลร่วมกันของตัวแปรระดับชั้น และตัวแปรระดับมโนภาพแห่งตนของนักเรียน นั่นคือระดับการควบคุมตนเองของนักเรียนที่มีมโนภาพแห่งตนปานกลาง และนักเรียนที่มีมโนภาพแห่งตนสูง มีรูปแบบพัฒนาการตามระดับชั้นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และการศึกษาผลปฏิสัมพันธ์ของการควบคุมตนเองของนักเรียน ที่เกิดจากการส่งผลร่วมกันของตัวแปรระดับอายุ และตัวแปรระดับมโนภาพแห่งตนของนักเรียน ก็พบว่า ไม่มีผลปฏิสัมพันธ์ของการควบคุมตนเองของนักเรียน ที่เกิดจากการส่งผลร่วมกันของตัวแปรระดับช่วงอายุ และตัวแปรระดับมโนภาพแห่งตนของนักเรียน นั่นคือระดับการควบคุมตนเองของนักเรียนที่มีมโนภาพแห่งตนปานกลาง และนักเรียนที่มีมโนภาพแห่งตนสูง มีรูปแบบพัฒนาการตามระดับช่วงอายุไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยเช่นกัน ทั้งนี้เพราะนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่สาม ในเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์เขต 2 ใช้หลักสูตรกิจกรรมการเรียนการสอนเดียวกัน มีพื้นฐานทางสังคม และวัฒนธรรมที่คล้ายกัน จึงส่งผลให้นักเรียนในแต่ละระดับมโนภาพแห่งตน มีรูปแบบพัฒนาการการควบคุมตนเองเหมือนกัน

4. พัฒนาการการควบคุมตนเองของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทุกระดับช่วงอายุตั้งแต่ 13 ปี ถึง 15 ปี มีพัฒนาการการควบคุมตนเองไม่แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า นักเรียนในระดับนี้อยู่ในวัยที่ไม่แตกต่างกันมากนัก และอยู่ในสังคมที่มีลักษณะเหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินชีวิต ขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรม รวมทั้งสภาพทั่วไปภายในโรงเรียน ก็ไม่แตกต่างกัน อีกทั้งระดับการควบคุมตนเองของนักเรียนอยู่ในระดับสูงอยู่แล้ว จึงไม่ทำให้พัฒนาการการควบคุมตนเองของนักเรียนในระดับนี้เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุมาลี พัวชู (2547 : 87) ที่พบว่าผลจากการศึกษาพัฒนาการลักษณะของการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไม่มีพัฒนาการของการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนระหว่างชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เนื่องจากพบว่าพัฒนาการการควบคุมตนเองของนักเรียน จากระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3 ไม่แตกต่างกัน จึงน่าจะนำผลการวิจัยนี้ ไปพัฒนาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ของตน แล้วให้นักเรียนเลือกวิธีการที่จะไปสู่เป้าหมายนั้นด้วยตนเอง โดยครูคอยให้กำลังใจและให้คำแนะนำ ให้นักเรียนมีการควบคุมตนเองเพิ่มขึ้นตามระดับ อันจะนำไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีศักยภาพพร้อมจะช่วยพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

1.2 ผลการศึกษาพัฒนาการการควบคุมตนเองพบว่านักเรียนที่มีมโนภาพแห่งตนสูงมีการควบคุมตนเองได้ดีกว่านักเรียนที่มีมโนภาพแห่งตนปานกลาง จึงอาจพัฒนาการควบคุมตนเองผ่านมโนภาพแห่งตนได้ โดยปลูกฝัง และส่งเสริมคุณลักษณะนักเรียนให้มีมโนภาพแห่งตนเพิ่มขึ้นก็จะส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการการควบคุมตนเองสูงด้วย

1.3 จากผลการศึกษาผลปฏิสัมพันธ์ของการควบคุมตนเอง ไม่พบว่ามีผลปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรระดับมโนภาพแห่งตน กับตัวแปรระดับชั้นเรียนและระดับช่วงอายุ จึงเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการควบคุมตนเองของนักเรียน คือสามารถช่วยให้ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสามารถจัดโปรแกรมลักษณะเดียวกัน ส่งเสริมการควบคุมตนเองของนักเรียนได้ทุกระดับชั้นอย่างเต็มที่เหมือนกันทุกระดับชั้น

2. การวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผลการศึกษาการควบคุมตนเองพบว่านักเรียนที่มีระดับชั้น และระดับช่วงอายุต่างกัน พบว่ามีการควบคุมตนเองไม่ต่างกัน แสดงว่าตัวแปรระดับชั้น และตัวแปรระดับช่วงอายุมีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป อาจจะศึกษาการควบคุมตนเองจากตัวแปรระดับชั้นหรือตัวแปรระดับช่วงอายุ ตัวใดตัวหนึ่งก็ได้

2.2 ควรมีการศึกษาพัฒนาการการควบคุมตนเองโดยขยายให้ระดับช่วงอายุ และระดับชั้น หรือช่วงชั้นให้มีช่วงที่ยาวแตกต่างกันมากขึ้น เพื่อที่จะได้เปรียบเทียบระดับช่วงอายุของนักเรียนที่ห่างกันมากกว่านี้ และเห็นแนวโน้มของพัฒนาการการควบคุมตนเองที่ชัดเจนขึ้น ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการควบคุมตนเองของนักเรียนต่อไป

2.3 สำหรับครูหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษา ควรศึกษาพัฒนาการการควบคุมตนเองของนักเรียนในระดับชั้นเดียวและมีการติดตามศึกษาความเปลี่ยนแปลงของการควบคุมตนเองของนักเรียนกลุ่มนี้ไปทุกๆ ปี ซึ่งการศึกษาในลักษณะนี้เป็นการศึกษาพัฒนาการในลักษณะภาคตัดยาว (longitudinal study) ที่อาจจะได้สารสนเทศเกี่ยวกับพัฒนาการการควบคุมตนเองของนักเรียนได้ถูกต้องและชัดเจนขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2539). คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา การควบคุมตนเองและ
การปรับตัว. กรุงเทพฯ : ศรุสภาลาดพร้าว.
- . (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การ
รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กัลยาณี ยังสังข์. (2539). การสร้างแบบสอบถามในภาพแห่งตน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 5 ในจังหวัดพัทลุง. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา พูนสุข. (2541, กรกฎาคม-ธันวาคม). การควบคุมตนเอง. การแนะแนวและจิตวิทยา
การศึกษา. 1(1) : 46-54.
- . (2542). การเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเอง การใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นกลุ่ม
และรายบุคคลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ของนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 27 (บ้านชำเม็ง) อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ.
ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เขมวดี คัมภีรานนท์. (2544). การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพแบบพึ่งพาผู้อื่นของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จรรยา สุวรรณทัต; ลาดทองใบ ภูอภิรมย์; และกมล สุดประเสริฐ. (2533). รายงานการวิจัย
ฉบับที่ 44 เรื่องความสามารถในการควบคุมตนเองของเด็กไทยในแง่ของความสัมพันธ์
ระหว่างองค์ประกอบทางการศึกษา การฝึกทักษะ และการพัฒนาจิตลักษณะเพื่อการสร้าง
พลเมืองที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จิตรา พ่วงพุ่ม. (2545). การศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดความโกรธสำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีรูปแบบต่างกัน. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิรพร ปัทมะสุคนธ์. (2543). การศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ
ความเป็นทหารของนักเรียนทหาร. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.
(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.

ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. (2541, กันยายน – ธันวาคม). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน.

การวัดผลการศึกษา. 20(59) : 27-42.

ชวลี ดวงแก้ว. (2541). การศึกษามโนภาพแห่งตนแบบข้ามวัฒนธรรมของเด็กวัยรุ่นไทยและ

เด็กวัยรุ่นอังกฤษ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

----- (2541, ประจำภาคเรียนที่ 2). การศึกษามโนภาพแห่งตนแบบข้ามวัฒนธรรมของเด็ก

วัยรุ่นไทยและเด็กวัยรุ่นอังกฤษ. มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. 20 : 80.

ดวงใจ บุญยะภาส. (2543). การศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ

ตามแนวทฤษฎีบุคลิกภาพของไอแซกส์. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.

(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ถ่ายเอกสาร.

ดติยา เชยชุม. (2545). การศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดการรับรู้

สมรรถภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.

(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ถ่ายเอกสาร.

เกววัลย์ สุวรรณบุตร. (2543). ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในวิชาหลักของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.

(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ถ่ายเอกสาร.

ธีระ ชัยยุทธยรรยง. (2546, เมษายน). ครอบครัว วิกฤตกับแนวคิดการให้คำปรึกษา. วารสารวิชาการ.

6(4) : 46.

นงนุช ไรจนเลิศ. (2533). การศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองของนักเรียนวัยรุ่น.

ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

นิคม ดังคะพิภพ. (2543). สถิติเพื่อการวิจัยทางการศึกษา : มโนทัศน์และการประยุกต์การวิเคราะห์

ความแปรปรวน การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมและการออกแบบการวิจัยทางการศึกษา.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. (2545). "ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคุณภาพของเครื่องมือวัด". ประมวล

สาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา หน่วยที่ 1-7. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ประทีป จินี่. (2540). เอกสารประกอบการสอน การวิเคราะห์พฤติกรรมและการปรับพฤติกรรม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พรณี ช.เจนจิต. (2528). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์.

พิตร ทองชั้น. (2525). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบ
ทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

พิมพ์กา อัคระพ. (2543). ผลการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติควบคู่กับการควบคุมตนเองที่มีต่อ
ความมีวินัยในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม). วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

มาลี เพ็ชรชะ. (2538). การวิเคราะห์องค์ประกอบในภาพแห่งตน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

มยุรี ศรีชัย. (2538). เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง. กรุงเทพฯ : จี.เจ.พรินติ้ง.

มัลลิกา กาลกฤษณ์. (2546). การเปรียบเทียบผลของการใช้กรณีตัวอย่างกับการควบคุมตนเอง
ที่มีต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสมบัติในโรงเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์. (2531). การวิจัยเบื้องต้นทางการศึกษา. ชลบุรี : ภาควิชาหลักและ
การสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.

ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5.

กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

-----, (2540). สถิติวิทยาทางการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

-----, (2543). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ลักขณา สรวิวัฒน์. (2544). จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

- วันวิสา พงษ์ผล. (2546). การเปรียบเทียบผลของการปรับสัณใหม่และการควบคุมตนเองที่มีต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านตำหรุ (วิงประชาสงเคราะห์) อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิภา เจียรสมัย. (2540). การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพเรียกร้องความสนใจสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิญญา วิศาลาภรณ์. (2540). การวิจัยทางการศึกษา : หลักการและแนวทางการปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ : ดันอ้อ แกรมมี.
- วิรัช วรรณรัตน์. (2538, มกราคม-เมษายน). การวิเคราะห์ตัวประกอบ. การวัดผลการศึกษา. 16(48) : 37 – 42.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544 : 73). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ส.วาสนา ประวาลพกษ์. (ม.ป.ป.). เอกสารประกอบการเรียนวิชาวัดผล 522 การวิเคราะห์องค์ประกอบ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. จัดสำเนา.
- สมโภชน์ เข้มมสุภาษิต. (2526). การปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : พีระพัฒน์.
- สุชา จันทน์เฒ. (2516, กรกฎาคม-กันยายน). เด็กกับการสร้างระเบียบวินัย. วารสารแนะแนว. 6 : 49 – 53.
- สุนันท์ สลโกสม. (2525). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุภาพร อ่อนน้อม. (2545). การศึกษามโนภาพแห่งตนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล 5 ในจังหวัดราชบุรี. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุมาลี พัวชู. (2547). การศึกษาพัฒนาการความสามารถในการคิดสังเคราะห์และการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2544). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : บริษัทด้านสุขภาพ การพิมพ์ จำกัด.
- เสกสิทธิ์ แสงทวีสุข. (2539). *การศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดมโนภาพ แห่งตนหลายมิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- อรพलय เกษมสันต์ ณ อยุธยา. (2546). *การศึกษาเปรียบเทียบการควบคุมตนเอง และ มโนภาพแห่งตนของนักศึกษาวัยรุ่นที่อาศัยอยู่หอพัก และนักศึกษาวัยรุ่นที่อยู่ตามบ้าน. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- อำไพ ศิริพิพัฒน์. (2515, สิงหาคม-ตุลาคม). ความนึกคิดเกี่ยวกับตน. *วารสารครุศาสตร์*. 2(3) : 91 – 102.
- เอนกกุล กรี่แสง. (2521). *เอกสารประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาการศึกษา. พิษณุโลก : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.*
- เอนกศักดิ์ แดงเดช. (2540, เมษายน). การวิจัยเชิงพัฒนา. *ครูเชียงราย*. 33(178) : 33-39.
- Addeo, Russell R.; Greene, Anthony F.; & Geisser. (1994, summer). Construct Validity of Robson Self-Esteem Questionnaire in A College Sample. *Educational and Psychological Measurement*. 54(2). 439 – 446.
- Allen, Mary J.; & Yen, Wendy M. (1979). *Introduction to Measurement Theory*. California : Wadsworth.
- Anastasi, Anne. (1982). *Psychological Testing*. 5th ed. Newyork : Macmillan.
- Bosse, Jerry J. (1986, October). Eelay of Gratification in children : Manipulation of reward class with in the mischel paradigm and correlation with other variables. *Dissertation Abstracts International*. 470. 1702 – B.
- Burns, R.B. (1979). *The Self-Concept Theory Measurement Development and Behavior*. London : Longmans.
- Carballo Dieguez, Alex. (1987, February). Effects of hispanic background on locus of control in Mexican sophomores. *Dissertation Abstracts International*. 47. 3511 – B.

- Choi, Hee Sook. (1990, November). A Validation Study of the Grimley Personality Scale for Children. *Dissertation Abstracts International*. 51(5). 1549-A.
- Comier, William H. & Comier, Sherilyn L. (1979). *Interviewing Strategies for Helpers : A Guide for Assessment, Treatment and Evaluation*. California : Brooks/Cole.
- Dyson, Ernest. (1967, May-June). A Study of Ability Grouping and The Self-Concept. *The Journal of Educational Research*. 60(9) : 403 – 405.
- Feist, Jess. (1990). *Theories of Personality*. 2nd ed. Forth : Holt, Rinehart and Winston.
- Gronlund, Norman E. (1981). *Measurement and Evaluation in Teaching*. 4th ed. New York : Macmillan.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York : McGraw-Hill.
- Hamilton, Richard J.; & Akhter, Selina. (2002). Salutogenesis : Origins of Health and Sense of Coherence. *Educational and Psychological Measurement*. 62(5). 802-817.
- Hopkin, K D ; Stanley, J C ; & Hopkins, B R. (1990). *Education and Psychological Measurement and Evaluation*. 7th ed. Englewood Cliffs, N J. : Prentice Hall.
- Mishchel, Raymond; & Eisen, Mavin. (1976). "A Cognitive Social-Learning Approach to Morality and Self-Regulation," in Thomas Lickona(Ed). *Moral Development and Behavior. : Theory Research and Social Issues*. 84 – 107.
- Nail, Odell. (1971, June). Positive Self – Concept as an Influence for Academic in Inner – City School. *Dissertation Abstracts International*. 32(1) : 138 – A.
- Nieminen, Gayla Smith. (1987, March). Multitrait-Multimethod Investigation of Conduct Disorder, Depression and Anxiety Among Behavior-Disordered Students. *Dissertation Abstracts International*. 47(9). 3396.
- Kandall, Philip C.; & Lance E. Wilcox. (1979, December). Self control in children : Development of a rating scale. *Journal of consulting and clinical psychology*. 47. 1020 – 1029.
- Kanfer, Frederick H. ; & Jane Zick. (1974, January). Self-control training : The effects of external control on children's resistance to temptation. *Developmental Psychology*. 10. 108 – 115.
- Kazdin, Alan F. (1984). *Behavior Modification in Applied Setting* 3 ed. Homewood Illinois : The Dorsey Press.

- Kendler, Howard H. (1963). *Basic Psychology*. New York : Appleton Century Grofts.
- Liukkonen, Jarmo.; & Leskinen. (1999, August). The Reliability and Validity of Scores from the Children's Version of the Perception of Success Questionnaire. *Educational and Psychological Measurement*. 59(4). 651 – 664.
- Rowntree, D. (1981). *A Dictionary of Education*. London : Harpet & Row.
- Rosenbaum, Michael. (1980, January). A Schedule for Assessing Self-Control Behaviors : Preliminary Findings. *Behavior Therapy*. 11. 109-121.
- Skinner, B.F. (1953). *Science and Human Behavior*. New York : Macmillan.
- Stake, J.E. (1994, May). Development and Validation of The-Six-Factor Self-Concept Scale for Adults. *Educational and Psychological Measurement*. 54(11). 56-72.
- Wendland, Marilyn Marie. (1968, January). Self – Concept in Southern Negro and White Adolescent as elated to Rural – Urlean Residense. *Dissertation Abstracts International*. 29(7) : 2642 – B.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 13 ค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้างของแบบวัดการควบคุมตนเอง

ข้อที่	ค่า IOC	หมายเหตุ	ข้อที่	ค่า IOC	หมายเหตุ
1	1.00	ตัดไว้	27	1.00	ตัดไว้
2	1.00	ตัดไว้	28	1.00	ตัดไว้
3	1.00	ตัดไว้	29	1.00	ตัดไว้
4	1.00	ตัดไว้	30	1.00	ตัดไว้
5	1.00	ตัดไว้	31	1.00	ตัดไว้
6	1.00	ตัดไว้	32	1.00	ตัดไว้
7	1.00	ตัดไว้	33	1.00	ตัดไว้
8	1.00	ตัดไว้	34	1.00	ตัดไว้
9	1.00	ตัดไว้	35	1.00	ตัดไว้
10	0.80	ตัดไว้	36	1.00	ตัดไว้
11	0.20	ตัดทิ้ง	37	1.00	ตัดไว้
12	0.80	ตัดไว้	38	0.60	ตัดไว้
13	0.60	ตัดไว้	39	1.00	ตัดไว้
14	0.80	ตัดไว้	40	1.00	ตัดไว้
15	0.80	ตัดไว้	41	1.00	ตัดไว้
16	0.80	ตัดไว้	42	0.80	ตัดไว้
17	0.60	ตัดไว้	43	1.00	ตัดไว้
18	1.00	ตัดไว้	44	1.00	ตัดไว้
19	1.00	ตัดไว้	45	1.00	ตัดไว้
20	1.00	ตัดไว้	46	1.00	ตัดไว้
21	1.00	ตัดไว้	47	0.60	ตัดไว้
22	1.00	ตัดไว้	48	1.00	ตัดไว้
23	1.00	ตัดไว้	49	1.00	ตัดไว้
24	1.00	ตัดไว้	50	0.80	ตัดไว้
25	1.00	ตัดไว้	51	0.80	ตัดไว้
26	0.60	ตัดไว้	52	1.00	ตัดไว้

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อที่	ค่า IOC	หมายเหตุ	ข้อที่	ค่า IOC	หมายเหตุ
53	1.00	คัดไว้	63	0.80	คัดไว้
54	1.00	คัดไว้	64	1.00	คัดไว้
55	0.80	คัดไว้	65	0.80	คัดไว้
56	1.00	คัดไว้	66	1.00	คัดไว้
57	1.00	คัดไว้	67	0.80	คัดไว้
58	1.00	คัดไว้	68	1.00	คัดไว้
59	0.60	คัดไว้	69	0.60	คัดไว้
60	0.80	คัดไว้	70	1.00	คัดไว้
61	1.00	คัดไว้	71	0.80	คัดไว้
62	1.00	คัดไว้	72	1.00	คัดไว้

ตาราง 14 ค่าความเที่ยงตรงของแบบวัดมโนภาพแห่งตน

ข้อที่	ค่า IOC	หมายเหตุ	ข้อที่	ค่า IOC	หมายเหตุ
1	1.00	คัดไว้	26	0.80	คัดไว้
2	1.00	คัดไว้	27	1.00	คัดไว้
3	1.00	คัดไว้	28	1.00	คัดไว้
4	1.00	คัดไว้	29	1.00	คัดไว้
5	1.00	คัดไว้	30	0.80	คัดไว้
6	1.00	คัดไว้	31	0.80	คัดไว้
7	1.00	คัดไว้	32	1.00	คัดไว้
8	1.00	คัดไว้	33	0.80	คัดไว้
9	1.00	คัดไว้	34	1.00	คัดไว้
10	1.00	คัดไว้	35	1.00	คัดไว้
11	1.00	คัดไว้	36	1.00	คัดไว้
12	1.00	คัดไว้	37	1.00	คัดไว้
13	0.60	คัดไว้	38	0.80	คัดไว้
14	1.00	คัดไว้	39	1.00	คัดไว้
15	1.00	คัดไว้	40	1.00	คัดไว้
16	1.00	คัดไว้	41	1.00	คัดไว้
17	1.00	คัดไว้	42	1.00	คัดไว้
18	1.00	คัดไว้	43	1.00	คัดไว้
19	1.00	คัดไว้	44	1.00	คัดไว้
20	1.00	คัดไว้	45	0.80	คัดไว้
21	0.80	คัดไว้	46	1.00	คัดไว้
22	1.00	คัดไว้	47	1.00	คัดไว้
23	1.00	คัดไว้	48	0.80	คัดไว้
24	1.00	คัดไว้	49	0.80	คัดไว้
25	0.80	คัดไว้	50	1.00	คัดไว้

ตาราง 15 ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการควบคุมตนเอง จากการทดสอบครั้งที่ 1

ข้อที่	ค่า r	หมายเหตุ	ข้อที่	ค่า r	หมายเหตุ
1	.195	ตัดทิ้ง	27	.351	เลือกไว้
2	.311	เลือกไว้	28	.412	เลือกไว้
3	.156	ตัดทิ้ง	29	.376	เลือกไว้
4	.326	เลือกไว้	30	.324	ตัดทิ้ง
5	.222	เลือกไว้	31	.461	เลือกไว้
6	.372	เลือกไว้	32	.410	เลือกไว้
7	.265	เลือกไว้	33	.373	เลือกไว้
8	.405	เลือกไว้	34	.112	ตัดทิ้ง
9	.155	ตัดทิ้ง	35	.437	เลือกไว้
10	.275	ตัดทิ้ง	36	.437	เลือกไว้
11	.256	ตัดทิ้ง	37	.498	เลือกไว้
12	.414	เลือกไว้	38	.353	เลือกไว้
13	.243	เลือกไว้	39	.192	ตัดทิ้ง
14	.428	เลือกไว้	40	.441	เลือกไว้
15	.408	เลือกไว้	41	.529	เลือกไว้
16	.459	เลือกไว้	42	.476	เลือกไว้
17	.313	เลือกไว้	43	.270	เลือกไว้
18	.298	เลือกไว้	44	.291	เลือกไว้
19	.610	เลือกไว้	45	.155	ตัดทิ้ง
20	.432	เลือกไว้	46	.206	ตัดทิ้ง
21	.504	เลือกไว้	47	.355	เลือกไว้
22	.326	เลือกไว้	48	.166	ตัดทิ้ง
23	.476	เลือกไว้	49	.310	เลือกไว้
24	.329	เลือกไว้	50	.483	เลือกไว้
25	.343	เลือกไว้	51	.367	เลือกไว้
26	.087	ตัดทิ้ง	52	.161	ตัดทิ้ง

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อที่	ค่า r	หมายเหตุ	ข้อที่	ค่า r	หมายเหตุ
53	.400	เลือกไว้	63	.208	ตัดทิ้ง
54	.313	เลือกไว้	64	.330	เลือกไว้
55	.103	ตัดทิ้ง	65	.273	เลือกไว้
56	-.101	ตัดทิ้ง	66	.300	เลือกไว้
57	.391	เลือกไว้	67	.300	เลือกไว้
58	.390	เลือกไว้	68	.153	ตัดทิ้ง
59	.358	เลือกไว้	69	.196	ตัดทิ้ง
60	-.174	ตัดทิ้ง	70	.405	เลือกไว้
61	.427	เลือกไว้	71	.225	เลือกไว้
62	.292	ตัดทิ้ง			

ตาราง 16 ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดมโนภาพแห่งตน จากการทดสอบครั้งที่ 1

ข้อที่	ค่า r	หมายเหตุ	ข้อที่	ค่า r	หมายเหตุ
1	.372	ตัดทิ้ง	26	.551	เลือกไว้
2	.353	ตัดทิ้ง	27	.441	เลือกไว้
3	.115	ตัดทิ้ง	28	.132	ตัดทิ้ง
4	.346	เลือกไว้	29	.342	ตัดทิ้ง
5	.289	เลือกไว้	30	.409	เลือกไว้
6	.461	เลือกไว้	31	.461	เลือกไว้
7	.125	ตัดทิ้ง	32	.516	เลือกไว้
8	.238	เลือกไว้	33	-.004	ตัดทิ้ง
9	.390	ตัดทิ้ง	34	.448	เลือกไว้
10	.216	ตัดทิ้ง	35	.492	เลือกไว้
11	.395	ตัดทิ้ง	36	.416	เลือกไว้
12	.365	เลือกไว้	37	.397	เลือกไว้
13	.417	เลือกไว้	38	.480	เลือกไว้
14	.443	เลือกไว้	39	.430	เลือกไว้
15	.354	เลือกไว้	40	.284	เลือกไว้
16	.411	ตัดทิ้ง	41	.444	เลือกไว้
17	.292	ตัดทิ้ง	42	.371	ตัดทิ้ง
18	.198	เลือกไว้	43	.429	เลือกไว้
19	.317	ตัดทิ้ง	44	.411	เลือกไว้
20	.176	ตัดทิ้ง	45	-.042	ตัดทิ้ง
21	.411	ตัดทิ้ง	46	.495	เลือกไว้
22	.459	เลือกไว้	47	.426	เลือกไว้
23	.361	เลือกไว้	48	.116	ตัดทิ้ง
24	.541	เลือกไว้	49	.300	ตัดทิ้ง
25	.247	ตัดทิ้ง	50	.302	เลือกไว้

ตาราง 17 ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดมโนภาพแห่งตน จากการทดสอบครั้งที่ 2

ข้อที่	ค่า r	หมายเหตุ	ข้อที่	ค่า r	หมายเหตุ
1	.455		16	.430	
2	.334		17	.528	
3	.234		18	.381	
4	.344		19	.467	
5	.278		20	.487	
6	.558		21	.465	
7	.480		22	.401	
8	.439		23	.509	
9	.459		24	.448	
10	.349		25	.302	
11	.467		26	.507	
12	.429		27	.428	
13	.200		28	.424	
14	.514		29	.388	
15	.398		30	.309	

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบวัดการควบคุมตนเองของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่สาม
เขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบวัดการควบคุมตนเองสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่สาม มีทั้งหมด 52 ข้อ ใช้เวลาในการทำแบบวัด 50 นาที
2. แบบวัดนี้เป็นสถานการณ์เรื่องราวต่างๆ ไปให้นักเรียนอ่านแล้วพิจารณาว่านักเรียนอยู่ในสถานการณ์นั้นนักเรียนจะอย่างไร โดยเลือกตอบจากคำตอบที่กำหนดให้ ซึ่งคำตอบเหล่านั้นไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด ดังนั้น **นักเรียนสามารถเลือกตอบได้อย่างสบายใจเพราะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ควรตอบให้ตรงกับความรู้สึกและความคิดของนักเรียนมากที่สุด** อันจะนำมาซึ่งประโยชน์ต่อตัวนักเรียนที่รู้จักตนเองและเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย
3. ในแต่ละข้อมี 3 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว จากข้อ ก, ข หรือ ค แล้วทำเครื่องหมาย X ให้ตรงกับอักษรช่อง ก, ข หรือ ค ที่นักเรียนเลือกตอบในกระดาษคำตอบ
4. ห้ามนักเรียนขีดเขียน หรือทำเครื่องหมายใดๆ ลงในแบบวัดการควบคุมตนเอง

ตัวอย่าง

(0) วันนี้นักขณะมีกำรบ้านในวิชาที่ไม่ชอบเรียน ถ้านักเรียนเป็นนักขณะ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ยืมสมุดกำรบ้านเพื่อนมาดูเป็นตัวอย่าง
- ข. พยายามทำกำรบ้านด้วยตนเองอย่างเต็มที่
- ค. ทำเท่าที่ทำได้ ข้อไหนไม่ได้ก็ให้เพื่อนช่วยทำ

กระดาษคำตอบ

ข้อ	ตัวเลือก		
	ก	ข	ค
1		X	
2			

ถ้านักเรียนพยายามทำกำรบ้านด้วยตนเองอย่างเต็มที่ เลือก ข้อ ข.

หมายเหตุ ถ้านักเรียนต้องการเปลี่ยนคำตอบ จาก ก. เป็น ค. ให้ทำดังนี้

ข้อ	ตัวเลือก		
	ก	ข	ค
1		X	X
2			

1. สุตามาโรงเรียนสายในวันที่เป็นเวรรักษาความสะอาดห้องเรียน เนื่องจากเกิดอุบัติเหตุ จึงไม่ได้ทำความสะอาดห้อง เพื่อนๆ จึงต่อว่าสุตาว่าไม่มีความรับผิดชอบ ถ้านักเรียนเป็นสุตานักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ไม่พอใจเพื่อนที่ไม่เข้าใจ
 - ข. ขอโทษเพื่อน และชี้แจงเหตุผลที่มาสายให้เพื่อนเข้าใจ
 - ค. ขอโทษเพื่อน แต่ไม่ยอมรับว่าเป็นคนไม่มีความรับผิดชอบ เพราะ ไม่ได้ตั้งใจมาสาย
2. โกวิทกับวินัย ชัดแย้งกันในการเลือกหัวข้อทำรายงาน ถ้านักเรียนเป็นโกวิทนักเรียนจะอย่างไร
 - ก. วางแผนแก้ปัญหาร่วมกันกับวินัย เพื่อเลือกหัวข้อ
 - ข. ไม่ทำรายงานร่วมกับวินัย
 - ค. ทำรายงานตามหัวข้อที่วินัยเลือก
3. วันนี้ปรีนทร์อยู่บ้านคนเดียว ขณะนั้นเพื่อนของปรีนทร์มาชวนไปเที่ยวข้างนอก ปรีนทร์อยากไปมาก ถ้านักเรียนเป็นปรีนทร์ นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. รอให้คนในบ้านมาก่อนแล้วค่อยออกไป
 - ข. ออกไปกับเพื่อนทันที
 - ค. ไม่ออกไปกับเพื่อนเพราะต้องเฝ้าบ้าน
4. รัชณีได้รับมอบหมายจากอาจารย์ให้เป็นตัวแทนของนักเรียนกล่าวขอบคุณผู้มอบทุนการศึกษาให้กับโรงเรียน ถ้านักเรียนเป็นรัชณี นักเรียนจะเลือกตามข้อใด
 - ก. กล่าวขอบคุณผู้มอบทุนด้วยความมั่นใจ
 - ข. กล่าวขอบคุณแต่ไม่มั่นใจว่าจะกล่าวได้ดีหรือไม่
 - ค. ให้เพื่อนกล่าวขอบคุณแทนเพราะตนคงพูดไม่ได้
5. มณีมาชวนมรกตไปเที่ยวในวันหยุด แต่พ่อแม่ไม่อนุญาตให้มรกตไป ถ้านักเรียนเป็นมรกต นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. เสียใจและไปเที่ยวกับมณีถ้าพ่อแม่ไม่อยู่
 - ข. ไม่ไปเที่ยวตามที่พ่อแม่บอก
 - ค. เสียใจ แต่ไม่ไปเที่ยว
6. ธิดา ได้รับมอบหมายให้ทำรายงานในหัวข้อที่ธิดาไม่เข้าใจ ถ้านักเรียนเป็นธิดา นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. ขอเปลี่ยนหัวข้อทำรายงานเพื่อเลือกหัวข้อที่เข้าใจ
 - ข. วางแผนทำรายงานโดยศึกษาในส่วนที่ไม่เข้าใจอย่างเต็มที่
 - ค. ทำรายงานตามหัวข้อเดิมเท่าที่ทำได้

7. คำนรณกำลังนั่งทำรายงานวิชาสังคมอยู่ในห้อง ขณะนั้นห้องข้างๆ เรียนฟิสิกส์ แล้วเปิดเพลงเสียงดัง ถ้านักเรียนเป็นคำนรณ นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. นั่งทำรายงานไปด้วยฟังเพลงไปด้วย
 - ข. นั่งทำรายงานต่อไปอย่างมีสมาธิ
 - ค. ไปดูห้องข้างๆ เรียนฟิสิกส์
8. อาจารย์ให้นักเรียนทำงานกลุ่ม และมีการเลือกตั้งประธานกลุ่ม เพื่อนๆ เห็นว่าสิทธิ ควรจะเป็นประธานกลุ่ม ถ้านักเรียนเป็นสิทธิ นักเรียนจะเลือกตามข้อใด
 - ก. ไม่เป็นประธานกลุ่มเพราะคิดว่าทำหน้าที่ไม่ได้
 - ข. เป็นประธานกลุ่มและพยายามทำให้ได้ดี
 - ค. เป็นประธานกลุ่มตามความต้องการของเพื่อน
9. ชไมพรได้รับคัดเลือกให้แสดงผลงานวาดภาพ และในวันที่ชไมพรเสนองาน เพื่อน ของชไมพรบอกว่าภาพของเธอไม่สวย ถ้านักเรียนเป็นชไมพร นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ยอมรับคำติชมของเพื่อน
 - ข. ตอว่าเพื่อนให้ไปเอาผลงานมาแสดงเอง
 - ค. นิ่งเฉยไม่สนใจคำพูดของเพื่อน
10. เมื่อภาคเรียนที่ผ่านมา ลำไยสอบตกในวิชาภาษาอังกฤษ เนื่องจากเป็นวิชาที่ไม่ชอบ ในภาคเรียนนี้ก็ต้องเรียนวิชานี้อีก ถ้านักเรียนเป็นลำไย นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. เรียนต่อไปตามปกติ
 - ข. พยายามตั้งใจเรียนในห้องเรียน
 - ค. ตั้งใจเรียนและพยายามศึกษาเพิ่มเติมให้มากขึ้น
11. ทุกวันก่อนเข้าเรียนในช่วงบ่าย อาจารย์ให้วุฒินันท์และเพื่อนๆ นั่งสมาธิหน้าห้อง ในวันนั้นอาจารย์ยังไม่มาที่ห้อง ถ้านักเรียนเป็นวุฒินันท์ นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ไม่นั่งสมาธิ จนกว่าจะเห็นครูมา
 - ข. นั่งทำสมาธิตามปกติ แต่ถ้ามีเพื่อนมาคุยก็จะคุยด้วย
 - ค. นั่งทำสมาธิตามปกติ จะได้สมองปลอดโปร่งพร้อมเรียน
12. รัฐพงษ์อยากได้จักรยาน ซึ่งราคาค่อนข้างสูง โดยตั้งใจว่าจะเก็บเงินซื้อเอง ถ้านักเรียนเป็นรัฐพงษ์ นักเรียนจะเลือกตามข้อใด
 - ก. ลองเก็บเงินดูแต่ไม่มั่นใจว่าจะได้หรือไม่
 - ข. คงเก็บเงินซื้อไม่ได้
 - ค. มั่นใจว่าต้องเก็บเงินซื้อได้แน่นอน

13. สุชา กำลังนั่งทำงานที่อาจารย์มอบหมายอยู่ในห้องเรียนในตอนพักเที่ยง ขณะนั้น เพื่อนของสุชาก็เข้ามาวิ่งเล่นกันในห้อง ทำให้สุชาไม่มีสมาธิทำงาน ถ้านักเรียนเป็นสุชา นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. บอกให้เพื่อนทราบถึงความจำเป็นที่ต้องรีบทำงาน และขอร้องให้เพื่อนไปเล่นนอกห้อง
 - ข. หยุดทำงานและต่อว่าเพื่อนที่มารบกวนสมาธิ
 - ค. ออกไปทำงานนอกห้อง จะได้ไม่มีใครรบกวน
14. ขวัญต้องทำการบ้านส่งในตอนเช้า ขณะที่กำลังทำการบ้านอยู่นั้นไฟดับกระทันหัน ถ้านักเรียนเป็นขวัญ นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. เข้านอนก่อนแล้วค่อยทำส่งในตอนเช้า
 - ข. จุดเทียนทำการบ้านต่อให้เสร็จ
 - ค. ไม่ส่งการบ้าน แล้วบอกครูว่าไฟดับ
15. ขณะที่ตลาดกำลังนั่งสมาธิอยู่นั้น เพื่อนๆ ที่นั่งข้างๆ คุยกันอย่างสนุกสนาน ถ้านักเรียนเป็นตลาด นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. นั่งทำสมาธิพร้อมฟังเพื่อนคุยไปด้วย
 - ข. พยายามทำสมาธิต่อไป
 - ค. นั่งสมาธิไปด้วย คุยกับเพื่อนไปด้วย
16. การ์ตูนได้รับมอบหมายจากพ่อซึ่งกำลังไม่สบาย ให้รดน้ำผักและต้นไม้แทน ก่อนไปโรงเรียนทุกวัน จนกว่าพ่อจะหายป่วย ถ้านักเรียนเป็นการ์ตูน นักเรียนจะเลือกตามข้อใด
 - ก. มั่นใจว่าสามารถรดได้ก่อนไปโรงเรียนทุกวัน
 - ข. ไม่แน่ใจว่าจะรดน้ำได้ทันก่อนไปโรงเรียน
 - ค. ให้เพื่อนมาช่วยรดน้ำเพราะคิดว่าคงรดน้ำไม่ทัน
17. อาจารย์ได้แบ่งทีมให้แข่งขันวอลเลย์บอล ผลปรากฏว่าทีมของตนแพ้ ปรีชาจึงมาต่อว่าเป็นเพราะตนยที่ทำให้ทีมแพ้ ถ้านักเรียนเป็นตนย นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. บอกกับปรีชา ว่าต่อไปจะไม่เล่นกับทีมนี้อีก
 - ข. ขอโทษปรีชา และบอกว่าเล่นสุดความสามารถแล้ว
 - ค. ไม่ตอบโต้และเดินออกมาจากปรีชา
18. นิติและณัฐ เป็นเพื่อนที่สนิทกันมาก วันหนึ่งมีเพื่อนมาบอกนิตินานินทานิติให้เพื่อนๆ ฟัง ถ้านักเรียนเป็นนิติ นักเรียนจะอย่างไร
 - ก. เลิกคบกับณัฐ
 - ข. ปรับความเข้าใจและแก้ปัญหา กับณัฐ
 - ค. คบกับณัฐต่อไปแต่ไม่สนิทใจ

19. นันทิยากำลังเดินไปโรงเรียนกับนารี ซึ่งวันนั้นนารีไม่สบาย ปรากฏว่านารีเกิดเป็นลม ขึ้นมากระแทกพื้น ถ้านักเรียนเป็นนันทิยา นักเรียนจะอย่างไร
- ตกใจจนทำอะไรไม่ถูก
 - ตกใจรีบร้องให้คนมาช่วยนารี
 - ตั้งสติ แล้วช่วยปฐมพยาบาลให้นารี
20. ในการประกาศผลสอบวิชาภาษาอังกฤษ สมควรได้เกรด 1 และในเทอมนี้ก็ต้องเรียน วิชานี้อีก ถ้านักเรียนเป็นสมควร นักเรียนจะเลือกตามข้อใด
- เทอมนี้ก็คงได้เกรด 1 เหมือนเดิม
 - มั่นใจว่าเทอมนี้ต้องได้คะแนนดีกว่าเดิม
 - ไม่แน่ใจว่าคะแนนจะดีขึ้นกว่าเดิมหรือไม่
21. อรนุชกล่าวหาจามรีว่า เป็นคนทำสมุดของอรนุชหาย ทั้งๆ ที่จามรีไม่ได้เป็นคนทำ ถ้านักเรียนเป็นจามรี นักเรียนจะอย่างไร
- โกรธอรนุชและไม่คุยด้วยเลย
 - อธิบายให้ออรนุชเข้าใจว่าไม่ได้เป็นคนทำ
 - บอกให้ออรนุชหาหลักฐานมายืนยัน
22. วัชรทำให้วีระยืมสมุดแบบฝึกหัดไป วันนี้จะต้องส่งแบบฝึกหัดในตอนบ่าย แต่วีระ ไม่ได้เอาสมุดแบบฝึกหัดมาให้วัชร ถ้านักเรียนเป็นวัชร นักเรียนจะอย่างไร
- ไม่เข้าเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์
 - ปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับอาจารย์พร้อมขอเลื่อนการส่ง
 - กลับไปเอาสมุดแบบฝึกหัดที่บ้านวีระมาส่ง
23. เพื่อนมาบอกมาลีที่โรงเรียนว่า แม่ของมาลีประสบอุบัติเหตุ เข้าโรงพยาบาล ถ้านักเรียนเป็นมาลี นักเรียนจะอย่างไร
- ร้องไห้ ขอร้องให้คนช่วย
 - ตั้งสติแล้วถามว่าอาการเป็นอย่างไร
 - ตกใจและรีบไปที่โรงพยาบาลทันที
24. อาจารย์มอบหมายให้วีระพงษ์ทำแบบฝึกหัดเป็นการบ้านจำนวน 10 ข้อ เพื่อส่ง ในวันถัดไป ถ้านักเรียนเป็นวีระพงษ์ นักเรียนจะเลือกตามข้อใด
- ถ้าทำเองคงทำไม่ได้ถึง 10 ข้อแน่นอน
 - จะพยายามทำให้ได้ 10 ข้อแต่ไม่มั่นใจ
 - มั่นใจว่าทำได้ 10 ข้อแน่นอน

25. ธนพรมีรูปร่างอ้วน เขาได้ดูโฆษณาผลิตภัณฑ์ลดความอ้วนชนิดหนึ่ง ซึ่งทำให้น้ำหนักลด 10 กก. ภายใน 1 สัปดาห์ ถ้านักเรียนเป็นธนพร นักเรียนจะทำอย่างไร
- ไปซื้อผลิตภัณฑ์นี้ใช้
 - รอดูผลจากคนอื่นที่ใช้ก่อน
 - ศึกษาข้อมูลและพิจารณาความเป็นไปได้
26. อาจารย์ให้นักเรียนทำโครงงานวิทยาศาสตร์กลุ่มละ 1 โครงงาน กลุ่มของก้องเกียรติ ต่างเสนอความคิด แตกต่างกันไป ถ้านักเรียนเป็นก้องเกียรติ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ยึดเสียงข้างมากของกลุ่มเป็นหลักในการตัดสินใจ
 - ยึดความคิดที่ตรงกับความคิดของตน
 - ให้ประธานกลุ่มเป็นผู้ตัดสินใจ
27. ขณะที่สมบูรณ์กำลังแข่งฟุตบอลในสนาม ปรากฏว่าสยามวิ่งเข้ามาชนเพื่อแย่งบอล ทำให้สมบูรณ์ล้มลง สมบูรณ์โกรธสยามมาก ถ้านักเรียนเป็นสมบูรณ์ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ให้อภัยสยาม เพราะคิดว่าคงไม่ตั้งใจ
 - หาโอกาสวิ่งชนสยามคืน
 - ลุกขึ้นมาต่อว่าสยาม
28. บัณฑิตเป็นนักกีฬาประจำโรงเรียน ถ้าใกล้ถึงช่วงแข่งขัน บัณฑิตต้องตื่นมาวิ่งตั้งแต่ตี 5 ทุกวัน ตามคำสั่งของครูฝึก ถ้านักเรียนเป็นบัณฑิต นักเรียนจะเลือกตามข้อใด
- ตื่นมาวิ่งตี 5 ได้ ทุกวัน
 - คงตื่นมาวิ่งตี 5 ไม่ไหว
 - ตื่นมาวิ่งตี 5 ได้เป็นบางวัน
29. วิทยาอ้วน แต่ไม่ชอบออกกำลังกาย เขาได้ดูรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับสุขภาพ มีนักกีฬามาพูดถึงประโยชน์ของการออกกำลังกายทุกวัน ถ้านักเรียนเป็นวิทยา นักเรียนจะทำอย่างไร
- เริ่มต้นออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ
 - เริ่มต้นออกกำลังกายบ้างเป็นบางครั้ง
 - ไม่ออกกำลังกายเช่นเดิม เพราะคิดว่าแข็งแรงแล้ว
30. อภิรักษ์จะสอบปลายภาคในอาทิตย์หน้า แต่อภิรักษ์ยังไม่ได้เตรียมตัวในการสอบเลย ถ้านักเรียนเป็นอภิรักษ์ นักเรียนจะทำอย่างไร
- วางแผน เตรียมตัวอ่านหนังสือ ตามตารางสอบ
 - อ่านหนังสือในวันที่ใกล้จะสอบจะได้จำได้
 - ไม่ต้องเตรียมตัว ถึงวันสอบก็เข้าสอบได้เลย

31. อาจารย์แบ่งกลุ่มให้นักเรียนช่วยกันระดมความคิดในการใช้ภาษาไทย สมาชิกในกลุ่มของภาสกร ต่างเสนอแนวคิดกันทุกคน ถ้านักเรียนเป็นภาสกร นักเรียนจะทำอย่างไร
- ยอมรับแนวคิดของเพื่อนสมาชิกทุกคนและพร้อมปฏิบัติตาม
 - ยอมรับเฉพาะแนวคิดที่ตนปฏิบัติได้เท่านั้น
 - ยึดแนวคิดของตนเองเป็นหลัก
32. จินดาเป็นคนรูปร่างดี อาจารย์จึงมอบหมายให้ถือป้ายในการเดินขบวนพาเหรดของโรงเรียน ถ้านักเรียนเป็นจินดา นักเรียนจะเลือกตามข้อใด
- ไม่กล้าถือเพราะคิดว่าคงทำได้ไม่ดี
 - เดินถือป้ายด้วยความมั่นใจ
 - ถือป้ายตามที่ได้รับมอบหมายแต่ไม่มั่นใจ
33. ขณะที่มะลิพูดรายงานอยู่น้ำห้อง เพื่อนๆในห้องไม่ตั้งใจฟัง ถ้านักเรียนเป็นมะลิ นักเรียนจะทำอย่างไร
- รายงานต่อไปโดยไม่สนใจเพื่อนเช่นกัน
 - ชี้แจงประโยชน์ที่ได้รับในการฟัง แล้วรายงานต่อไป
 - บอกให้เพื่อนเงียบก่อนแล้วค่อยรายงานต่อไป
34. เพื่อนของสมปองมีความคิดเห็นขัดแย้งกัน ในการเลือกการแสดงรอบกองไฟ ของกิจกรรมลูกเสือ ถ้านักเรียนเป็นสมปอง นักเรียนจะทำอย่างไร
- วางตัวเป็นกลางไม่เข้าข้างฝ่ายใด
 - เข้าข้างฝ่ายที่มีความคิดตรงกับตน
 - หาทางประนีประนอมให้ทุกฝ่ายเข้าใจกัน
35. ในการประกวดวาดภาพ ผลงานนักเรียนในแต่ละชั้นโดดเด่นพอๆ กัน ผลการตัดสินภาพของจรินทร์ได้รางวัลชนะเลิศ ส่วนภาพของไพบูลย์ได้รางวัลรองชนะเลิศ ถ้านักเรียนเป็นไพบูลย์ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ไม่ยอมรับว่าจรินทร์มีความสามารถดีกว่า
 - ยอมรับความสามารถและแสดงความยินดีกับจรินทร์
 - ยินดีกับจรินทร์และหาโอกาสประกวดกันอีก
36. ชยิกาได้รับมอบหมายให้ออกมาอภิปรายหน้าห้อง ถ้านักเรียนเป็นชยิกา นักเรียนจะเลือกตามข้อใด
- พูดอภิปรายหน้าห้องได้ด้วยความมั่นใจ
 - ไม่มั่นใจว่าจะสามารถพูดอภิปรายได้ดี
 - ไม่สามารถพูดอภิปรายได้ดีแน่นอน

37. ถาวรลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานนักเรียน แล้วโดนวิรชาติซึ่งลงสมัครเช่นกัน กล่าวหาว่าถาวรไม่มีความสามารถ ไม่เหมาะที่จะเป็นประธาน ถ้านักเรียนเป็นถาวร นักเรียนจะอย่างไร
- กล่าวโจมตีวิรชาติคืนเช่นกัน
 - หาเสียงตามปกติโดยไม่สนใจคำกล่าวของวิรชาติ
 - ชี้แจงข้อกล่าวหาและหาเสียงตามปกติ
38. อาจารย์คัดเลือกสุนันท์ให้รำไทยในงานดนตรีไทย ทำให้สุนันท์ต้องอยู่ซ้อมกับเพื่อนหลังเลิกเรียน ซึ่งปกติสุนันท์ต้องรีบกลับบ้านไปช่วยแม่ทำงานบ้านหลังเลิกเรียน ถ้านักเรียนเป็นสุนันท์ นักเรียนจะอย่างไร
- ปฏิเสธไม่รำไทยเพราะต้องรีบกลับบ้าน
 - ขอครูฝึกซ้อมในตอนพักเที่ยงด้วย เพื่อจะได้มีเวลาในตอนเย็นช่วยแม่มากขึ้น
 - ฝึกซ้อมหลังเลิกเรียนตามที่ครูบอก แล้วค่อยกลับไปช่วยแม่ทำงานบ้านในส่วนที่เหลือ
39. ในการแข่งขันวิ่ง 100 ม. สันชัยเป็นตัวแทนในการแข่งขัน แต่บาดเจ็บไม่สามารถลงแข่งได้ ทำให้วงษ์วัฒน์ได้อันดับ 1 ถ้านักเรียนเป็นสันชัย นักเรียนจะอย่างไร
- ไม่ยินดีกับวงษ์วัฒน์เพราะถ้าตนแข่งต้องชนะแน่
 - ยินดีกับวงษ์วัฒน์ตามมารยาท
 - ยินดีและยอมรับความสามารถของวงษ์วัฒน์
40. ในการทดลองวิทยาศาสตร์ อาจารย์มอบหมายให้ชัยรัตน์เตรียมอุปกรณ์ทดลองให้เรียบร้อยในช่วงแรก ถ้านักเรียนเป็นชัยรัตน์ นักเรียนจะเลือกตามข้อใด
- เตรียมอุปกรณ์ทดลองได้แต่ไม่มั่นใจว่าจะถูกหรือไม่
 - ให้เพื่อนช่วยเตรียมให้เพราะเตรียมไม่ถูกแน่นอน
 - เตรียมอุปกรณ์ได้ถูกต้องตามที่ได้รับมอบหมาย
41. ธนโชติเป็นประธานนักเรียน ได้จัดทำโครงการทำความสะอาดโรงเรียน ซึ่งเพื่อนบางกลุ่มไม่เห็นด้วยกับโครงการนี้ ถ้านักเรียนเป็นธนโชติ นักเรียนจะอย่างไร
- ชี้แจงถึงเหตุผลให้เพื่อนเข้าใจด้วยตนเอง
 - ให้เพื่อนที่เห็นด้วยช่วยชี้แจง
 - ไม่สนใจเพื่อนในกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย

42. ขณะที่อาจารย์กำลังบรรยายพิเศษให้ความรู้กับนักเรียนในห้องประชุม เพื่อน ๆ ของ รัชฎี คุยกันอย่างสนุกสนาน และมาชวนรัชฎีคุยด้วย ถ้านักเรียนเป็นรัชฎี นักเรียนจะอย่างไร
- ก. ฟังครูไปด้วย และคุยกับเพื่อนไปด้วย
 - ข. ไม่คุยกับเพื่อน และฟังครูบรรยายต่อไป
 - ค. ไม่คุยกับเพื่อน พร้อมทั้งเตือนให้เพื่อนหยุดคุยเพื่อฟังครูบรรยาย
43. ในช่วงพักกลางวัน มาริชาชวนปิยะพรไปห้องสมุด แต่ปิยะพรอยากไปห้องดนตรี ถ้านักเรียนเป็นปิยะพร นักเรียนจะอย่างไร
- ก. ไปห้องสมุดเป็นเพื่อนมาริชา
 - ข. ให้มาริชาไปห้องสมุดส่วนตัวตนเองไปห้องดนตรี
 - ค. ให้มาริชาไปห้องดนตรีกับตน
44. สุกาวดีได้รับมอบหมายให้เขียนเรียงความเกี่ยวกับพระคุณแม่ ส่งในวันแม่ ถ้านักเรียนเป็นสุkawดี นักเรียนจะเลือกตามข้อใด
- ก. ไม่มั่นใจว่าจะเขียนออกมาได้ดีหรือไม่
 - ข. มั่นใจว่าจะเขียนออกมาได้ดีแน่นอน
 - ค. ให้เพื่อนช่วยเขียนเพราะคงเขียนได้ไม่ดี
45. เบสกับบาส เป็นเพื่อนสนิทกัน หลังจากทำงานร่วมกันบ่อยๆ ทำให้ทั้งคู่มักจะ ขัดแย้งกันเนื่องจากเห็นข้อเสียของกันและกัน ถ้านักเรียนเป็นบาส นักเรียนจะ ทำอย่างไร
- ก. คุยกับเบสปกติแต่ไม่สนิทเหมือนเดิม
 - ข. คุยกับเบสเท่าที่จำเป็นเท่านั้น
 - ค. หาเวลาปรับความเข้าใจซึ่งกันและกัน
46. ในวันศุกร์ อาจารย์ที่สอนสมศรีใน 3 รายวิชา ได้มอบหมายให้สมศรีทำรายงานส่ง พร้อมกันทั้ง 3 รายวิชาในวันจันทร์ ซึ่งถ้าไม่ส่งจะส่งผลกระทบต่อผลการเรียน ถ้านักเรียน เป็นสมศรี นักเรียนจะอย่างไร
- ก. วางแผนการทำรายงานทั้ง 3 เรื่อง ให้เสร็จในเวลาที่กำหนด
 - ข. ขอเลื่อนวันส่งรายงานกับอาจารย์ที่มอบหมาย เพราะคิดว่าต้องทำไม่ทันแน่
 - ค. ทำรายงานตามที่อาจารย์มอบหมาย แต่ได้แค่วันไหนก็เอาแค่นั้น

47. ศาสตราต้องทำแบบฝึกหัดให้เสร็จภายในชั่วโมงที่อาจารย์กำหนด เพื่อนๆ ที่ทำเสร็จแล้วมาเล่นกันใกล้ๆ กับศาสตรา ทำให้ศาสตราอยากจะเล่นด้วย ถ้านักเรียนเป็นศาสตรา นักเรียนจะอย่างไร
- ทำแบบฝึกหัดต่อไปให้เสร็จ
 - ไปเล่นกับเพื่อนแล้วค่อยมาทำแบบฝึกหัดต่อ
 - ทำแบบฝึกหัดไปพร้อมกับเล่นกับเพื่อนไปด้วย
48. คุณเป็นคนเรียนเก่ง ปราโมทย์จึงมาขอร้องให้ช่วยอธิบายโจทย์ปัญหาให้ฟัง ถ้านักเรียนเป็นคน นักเรียนจะเลือกตามข้อใด
- ไม่สามารถอธิบายให้ปราโมทย์เข้าใจได้
 - ไม่แน่ใจว่าจะสามารถอธิบายให้ปราโมทย์เข้าใจ
 - มั่นใจว่าสามารถอธิบายให้ปราโมทย์เข้าใจได้
49. ปิยะได้รับมอบหมายให้ออกมาอภิปรายหน้าห้อง ขณะที่ปิยะกำลังพูดอภิปรายอยู่นั้น เพื่อนๆ บางคนกำลังล้อเลียนปิยะอยู่หลังห้อง ซึ่งคุณครูไม่เห็น ถ้านักเรียนเป็นปิยะ นักเรียนจะอย่างไร
- หยุดการอภิปรายและแสดงความไม่พอใจเพื่อน
 - อภิปรายต่อไปโดยไม่สนใจเพื่อนที่ล้อเลียน
 - อภิปรายต่อไปพร้อมกับหาโอกาสล้อเลียนกลับถ้าครูเผลอ
50. มงคลเรียนวิชาคณิตศาสตร์ไม่ค่อยเข้าใจ จึงทำแบบฝึกหัดไม่ได้ ถ้านักเรียนเป็นมงคล นักเรียนจะอย่างไร
- ให้เพื่อนที่เข้าใจอธิบายให้ฟัง
 - ยืมแบบฝึกหัดเพื่อนมาดูเป็นตัวอย่าง
 - ทบทวนเนื้อหาด้วยตนเองอีกครั้ง ถ้ามีปัญหาก็ปรึกษาครู
51. ไพลินได้รับมอบหมายจากแม่ให้ซักผ้าเป็นจำนวนมาก ในตอนเช้า ซึ่งเช้าวันนั้นอากาศหนาวมาก ไพลินจึงไม่อยากซักผ้า ถ้านักเรียนเป็นไพลิน นักเรียนจะอย่างไร
- ซักผ้าให้เสร็จในตอนเช้า
 - แบ่งซักเท่าที่จำเป็น บางส่วน
 - เอาไว้ซักตอนอากาศไม่หนาว
52. ในการสอบเก็บคะแนนวิชาภาษาไทย ธนากรเตรียมตัวสอบมาเป็นอย่างดี ถ้านักเรียนเป็นธนากร นักเรียนจะเลือกตามข้อใด
- มั่นใจว่าทำข้อสอบออกมาได้ดีแน่นอน
 - ไม่แน่ใจว่าจะทำข้อสอบได้ดีหรือไม่
 - คงทำข้อสอบออกมาได้ไม่ดี

แบบวัดมโนภาพแห่งตน
เขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบวัดนี้เป็นแบบวัดมโนภาพแห่งตน ของนักเรียนในด้านต่างๆ คำตอบของนักเรียนไม่มีผิดหรือถูก เพราะต่างคนต่างมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ให้นักเรียนเลือกตอบตามความรู้สึกนึกคิดของตนให้ตรงกับความจริงมากที่สุด
2. แบบวัดนี้มีทั้งหมด 30 ข้อ ใช้เวลาในการทำ 20 นาที

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องทางขวามือให้ตรงกับระดับความรู้สึกเห็นด้วยที่แท้จริงของนักเรียนดังนี้

1. มากที่สุด
2. มาก
3. ปานกลาง
4. น้อย
5. น้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ	ข้อความ	ระดับความรู้สึกเห็นด้วย				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	ข้าพเจ้าพอใจในผลการเรียนของตน		✓			
00	ข้าพเจ้าชอบท้าทายผู้อื่น			✓		

ข้อ	ข้อความ	ระดับความรู้สึกเห็นด้วย				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	พ่อแม่พอใจในความสามารถของข้าพเจ้า					
2.	ข้าพเจ้ามีความจริงใจกับเพื่อน					
3.	ข้าพเจ้ามีอารมณ์หนักแน่น					
4.	ข้าพเจ้ามีรูปร่างหน้าตาดี					
5.	ข้าพเจ้าเชื่อว่าทำได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว					
6.	ข้าพเจ้ามั่นใจในการเรียน					
7.	ข้าพเจ้ามีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน					
8.	ข้าพเจ้ามีความอดทนในการทำกิจกรรมที่ยาก					
9.	ข้าพเจ้าแต่งกายสุภาพเรียบร้อย					
10.	ข้าพเจ้ารักษาคำมั่นสัญญาที่ให้กับผู้อื่น					
11.	ข้าพเจ้าสามารถทำกิจกรรมด้านวิชาการเพื่อไปสู่เป้าหมายได้					
12.	เมื่อมีปัญหากับเพื่อน ข้าพเจ้าสามารถปรับความเข้าใจได้					
13.	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้เมื่อมีปัญหา					
14.	ข้าพเจ้าเป็นคนมั่นใจในตนเอง					
15.	ถึงแม้ว่าข้อสอบจะยาก ข้าพเจ้าก็จะทำเอง					
16.	ข้าพเจ้ารับรู้ได้ว่าข้าพเจ้ามีความสามารถทำคะแนนสอบได้ดีเพียงใด					
17.	ข้าพเจ้าเป็นที่ยอมรับของเพื่อน					
18.	ข้าพเจ้าสามารถควบคุมความโกรธได้					
19.	ข้าพเจ้าพูดจาสุภาพกับทุกคน					
20.	ข้าพเจ้าขอความช่วยเหลือเมื่อเพื่อนมีปัญหา					
21.	ข้าพเจ้าสามารถเรียนรู้เรื่องใหม่ๆ ได้ดี					
22.	ข้าพเจ้ายินดีให้ความช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อผู้อื่นเดือดร้อน					
23.	ข้าพเจ้าแข็งแรงด้วยเหตุผลมากกว่าใช้อารมณ์					
24.	ข้าพเจ้าเป็นคนคล่องแคล่วว่องไว					
25.	ข้าพเจ้าชอบบริจาคเงินหรือสิ่งของช่วยเหลือผู้ยากไร้					
26.	ข้าพเจ้ารับรู้ได้ว่าข้าพเจ้าตั้งใจเรียนมากน้อยเพียงใด					
27.	ข้าพเจ้าเป็นคนเข้ากับเพื่อนใหม่ได้เร็ว					
28.	ข้าพเจ้าเป็นคนใจเย็น					
29.	ข้าพเจ้าเป็นคนชอบออกกำลังกาย					
30.	ข้าพเจ้าชอบทำงานเพื่อการกุศล					

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ์	สถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์	คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ	คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง	คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. อาจารย์ ดร. ละเอียต รัชเณร์	คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ប្រវត្តិសាស្ត្រ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายไชยงค์ วรรณาม
วันเดือนปีเกิด	29 พฤศจิกายน 2520
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	116 หมู่ 16 ตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู คศ. 1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านตระมุง ตำบลกระโพ อำเภอกำตุ่ม จังหวัดสุรินทร์
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2537	มัธยมศึกษาตอนปลาย จาก ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดร้อยเอ็ด
พ.ศ. 2542	ค.บ. (คณิตศาสตร์) จาก สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
พ.ศ. 2549	กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ